

Іийсас беана

ЛАКАС

дІаязбина болу
хаза кхаъ

Дешхьалхе

Ийсас беанчу, Лакас дIаязбинчу хазачу кхоо гойту, лур ду аьлла Исраилан халкъ КIелхьардоккхург а, массо а нах КIелхьарбохург а Ийса хилар. *Лакас* дIаяздина, Везачу Элан Сино Ийса къобалвина хилла, «мискачу нахана Делах лаьцна хаза кхаъ бан». Шайн тайп-тайпана хьашташ долчу нахана болчу гIайгIанех буьзна бу и хаза кхаъ. *Лакас* дIаяздинчу тептар тIехь долчу коьртачу ойланашкахь цхьа самукъадалар ду. Ийса дуьнен чу валарх лаьцна долчу тептаран дуьххьарлерчу кортошкахь а, Ийса стигала хьалаваларх лаьцна долчу тептаран чаккхенехь а иза къаьсттина гуш ду. Ийсах тешаран дин кхиарх а, дIасадаржарх а лаьцна долу дийцар ду «*Векалийн Гуллакхаш*» олучу тептар тIехь оццу яздархочо дуьйцуш.

Хазачу кхоах лаьцна яздинчу веа яздархочух 1:5–2:52 а, 9:51–19:27 а аяташкахь Лакас бен дIаяздина дац цхьадолу дийцарш. Царна юкъахь ду: Ийса дуьнен чу ваьлча, маликаша лекхначу эшарех долу дийцар а, жаIуй хьошалгIа бахкарх долу дийцар а, жима Ийса Делан цIа йолчу varaх долу дийцар а, дикачу шамранхочух лаьцна долу хьекъале дустар а, байначу кIантах лаьцна долу хьекъале дустар а. Хазачу кхоах долчу хIокху дийцарехь шатайпа хIуманаш иштта ду: доIа а, Делан Са а, Ийсас дечу гIуллакхна тIехь зударша дакъа лацар а, Дала къиношна гечдар а.

Теапиле аьлла дош

1 Лоруш волу Теапил, Тхуна юкъахь кхочушхиллачу хIуманех лаьцна дийцар хIинцале а дукха нах яздан гIиртира. **2** Тхуна а оцу хIуманех лаьцна ма-дарра дийцина, уьш ган а гина, цул тIаьхьа Делан Дош адамашна юкъахь дIасадаржочу наха. **3** И хезнарг дерриг леррина талла а теллина, хьобга цунах лаьцна ма-дарра яздийр дара аьлла, сацам хилла сан, **4** айхьа Iамийнарг хьуна билггала бакъ дуй хайитархьама.

Яхьъя дуьнен чу валарх хаам

5* ЯхIуд-махкахь ХIарод паччахь волчу хенахь Аби-ЯхIун цIе йолчу тобанах а волуш, Закри цIе йолуш цхьа динан да вара. Элисат цIе йолуш зуда яра цуьнан, АхIаронан тIаьхьенах схьаьлла. **6** И ший Везачу Эло тIедиллина гIуллакх леррина кхочушдеш а, Далла хьалха цIена а дара. **7** Церан бераш дацара, Элисат доьзалхо ца хуьлуш хиларна. Ший а ханна доккха а дара и ший. **8** Цкъа шайна юкъахь Закри волчу динан дайн тобанан рагI кхечира Везачу Элана гIуллакх дан. **9** Динан дайн Iедалехь ма-хиллара, кхаж тесири. Иштта Закрина кхаж белира Везачу Элан цIа чохь хаза хьожа йолу хIума яго. **10** Цу хенахь оцу цIенна хьалха дукха адам гулделлера, шайш гуттар а ма-дарра, цхьаьна ламаз дан. **11** Закри волчу Везачу Элан малик деара цу хенахь. Хаза хьожа йогIу хIума ягочу кхерчана аьтту агIор дIахIоьттира иза. **12** Иза гина Закри чIогIа кхеравелири. **13** Малико элира цуьнга: «Кхера ма лолахь, Закри! Хьан доIанна жоп делла: Элисата кIант вийр ву

* 1:5 1 Шерашкахь 24:10.

хьуна. Цуьнан цѣ ахь Яхьъя туьллур ю. ¹⁴Цунах чІогІа воккха а вийр ву хьо. Дукха нахана хазэхетар хир ду иза дуьнен чу валарна. ¹⁵ХІунда аьлча иза Везачу Элан Ёаьргашна хьалха чІогІа сийлахь стаг хир ву, цо цкъа а чагІар а, кхин йолу вахош йолу хІуманаш а мер яц. Ненан кийрахь волуш дуьйна Делан Синах вуьзна хир ву иза. ¹⁶Дукха исраилхой церан Везачу Далла теберзор бу цо. ¹⁷Везачу Элана хьалха вогІуш хир ву Яхьъя, Эли-ЯхІу-пайхамарца хилла долу нуьцкъала са а долуш волу, дайн дегнаш церан берашна те дерзорхьама, аьрханаш, нийсачу новкъа а хІиттина, Делан лаамехь берш санна хилийтархьама, Веза Эла вале, и кечам бина халкъ дуьхьал хІотторхьама». ¹⁸Закрис хаьттира малике: «Со муха тешар ву ахь бохучух? Со къена ву, сан зуда а хан яьлла ю». ¹⁹Малико жоп делира: «Хьобга и хаза кхаь бахьаш даийтина, Далла гергахь долу Джабраил ду со. ²⁰ХІинца дуьйна хьан мотт соцур бу, и дийцинарг кхочуш хиллалц. Хьан мотт сацар хьо сан дешнех ца тешарна хир ду, ткъа ас дийцинарг шен хенахь билггала хир долуш ду».

²¹Адамаш арахь Закрига хьобжуш дара, иза Везачу Элан цІа чохь хьеваларна цец а дуьйлуш. ²²Закри, араваьлча, вист ца хилалора, цундела куьйга эшарца дийца дийзира цуьнан. Массо а кхийтира, цунна Делан цІа чохь сурт хІовьттинийла.

²³Далла гІуллакх деш долу денош чекхдевлча, Закри цІа вирзира. ²⁴Дукха хан ялале цуьнан зуда Элисат доьзалхочух хилира. Пхеа баттахь адамех лечкъаш лийлира иза. ²⁵Цо

* **1:15** Лелар 6:3.

* **1:17** Мальаки 4:5,6.

* **1:19** Даниил 8:16; 9:21.

бохура: «ХІара суна Везачу Элера ду! Со хенара йоллушехь, сох къинхетам а бина, нахана хьалха со юьхькІайчу хІоттийна Цо».

Іийса дуьнен чу валарх хаам

²⁶Элисат доьзалхочух йолу ялхалгІа бутт болуш, Дала Джабраил-малик дахийтира Галилай-махкара Назарт цѣ йолчу гІала. ²⁷Марем цѣ йолу йоІстаг йолчу. Дауд-паччахьан тІаьхьенах волчу Юсупца захало дийцина яра Марем. ²⁸Иза йолчу а деана, малико элира: «Маршалла ду хьобга, Дала хьуна диканиг динарг! Веза Эла хьобца ву!» ²⁹И дешнаш бахьана долуш, Марем синтем байна яра, цо оила йора, хІун маьІна долуш ду и маршалла бохуш. ³⁰Малико бохура: «Ма кхера, Марем! Дала хьуна диканиг дина! ³¹Хьо берах хир ю, ахь кІант вийр ву, цуьнан цѣ Іийса а туьллур ю ахь. ³²Иза сийлахь хир ву, Цунах Веза Воккхачун КІант эр ду. Везачу Дала Цунна Цуьнан ден Даудан паччахьалла лур ду, ³³гуттар а ерриг Якъубан тІаьхьенна тІехь куьйгалла деш хир ву Иза, Цуьнан паччахьалла цкъа а кхачор дац». ³⁴«Иза муха хир ду, – хаьттира Марема, – со хІинца а йоІстаг ма ю?» ³⁵Малико жоп делла: «Хьуна тІе Делан Са дуьссур ду, Веза Воккхачун ницкъо дІахьулийир ю хьо, цундела хьан хиндолу бер Деа хир ду. Цунах Везачу Делан КІант а эр ду. ³⁶Хьан гергара йолчу Элисата а кІант вийр ву, ша ханна йоккха елахь а. Цунах, иза доьзалхо хуьлуш яц бохуш, дуьйцура, ткъа иза ялхалгІа бутт

* **1:27** Маттай 1:18.

* **1:31** Маттай 1:21.

* **1:32,33** Дауд 7:12,13,16; Ешал-ЯхІу 9:7.

бу доьзалхочух йолу. ^{37*}Деле дан а ца луш хIумма а ма дац!»
³⁸«Со Делан лай ю, – элира Марема, – ахь ма-бохху, дерриг и хуьлийла соьца». Юха малик дIадахара иза йолчуьра.

Марем Элисат йолчу хьошалгIа йобду

³⁹ Масех де даьлча, Марем сихонца ЯхIуд-мехкан ламанца йолчу цхьана юрта яхара. ⁴⁰Закрин цIа чу а яьлла, Элисате маршалла хаьттира цо. ⁴¹Элисатна Мареман маршалла хезча, цуьнан кийрара бер тохаделира. Оццу хенахь Элисат Делан Синах юьзира. ⁴²Цо элира чIогIа: «Зударшна юкьахь декъала ю хьо! Хьан кийрара бер а ду декъала! ⁴³Соьгара хIун диканиг даьлла теша, сан Элан нана со йолчу ярна? ⁴⁴Хьан маршалла хезча, сан кийрара бер хазахетта тохаделира. ⁴⁵Декъала ю Дала бохург кхочушхиларх тешнарг!»

Марема Далла хастам бар

⁴⁶ТIаккха Марема элира:

«Сан даго кьобалво Веза Эла, ⁴⁷Цунна со кIелхьарйоккхучу Далла доккхадеш ду иза, ^{48*}хIунда аьлча Цуьнан лай йолчу сан кIезиг хиларан тидам бина Цо! ХIинца массо а тIаьхьенаша сох декъалниг эр ду,

⁴⁹хIунда аьлча Нуьцкьалчо суна сийлахь гIуллакхаш дина дела. Цуьнан цIе еза ю! ⁵⁰Цуьнан кьинхетам тIаьхьенашкара тIаьхьенашка Цунах кхоьручарах бу!

* 1:37 Доладалар 18:14.

* 1:48 Шамьал 1:11.

⁵¹Шен нуьцкьалчу куьйгаца Цо сийлахь гIуллакхаш кхочушдина, Цо, баржийна, дIасабаьхна шайн дегнашкахь курабевлларш,

^{52*}паччаьаш шайн гIанташкара биссийна, ткъа миска нах Цо айина.

⁵³Цо мецанаш дикачу кхачанах бузийна, хьалдерш хIума ца луш дIабахийтина.

^{54-55*}Цо гIо дина шен ялхочунна, Израилан халкъана. Цуьнан дагахь дара ИбрахИмна а, цуьнан тIаьхьенна а гуттаренна а кьинхетам бан, вайн дайшка Цо ма-аллара».

⁵⁶Марем, кхаа баттахь гергга Элисат йолчохь хьошалгIахь а Ийна, цIа еара.

Яхьъя дуьнен чу валар

⁵⁷Хан тIекхаьчча, Элисата кIант вира. ⁵⁸Лулахой а, гергарнаш а, ла а дугIуш, Везачу Эло цунна и дика болх барна, Элисатца цхьаьнахахеташ, баккхийбеш бара. ^{59*}БорхIагIачудийнахь кIант хадобаккхийнаш цуьнан цIе шен ден санна Закри тилла дагахь бара. ⁶⁰Амма нанас элира: «ХIан-хIа! Цунах Яхьъя эр ду». ⁶¹Цуьнга элира: «И цIе йолуш шун гергара цхьа а ма вац!»
⁶²Цара куьйга эшарца дега хаьттира, цунна кIентан цIе хIун тилла лаба аьлла. ⁶³Закрис, цхьа жима у а дехна, массо цец а воккхуш, яздира: «Цуьнан цIе Яхьъя ю». ⁶⁴Оцу сохьта цуьнан мотт паргIат а баьлла, цуьнга Дела хестош хабар дийцаделира.
⁶⁵Лулахой ларамах буьзира. Хиллачух лаьцна массанхьа а

* 1:52 Аюб 5:11; 12:19.

* 1:46-55 Шамьал 2:1-10.

* 1:59 Iамальяр 12:3.

ламанца болчу ЯхІуд-махкахъ дуьйцуш дара. ⁶⁶ Массо а, и хезнарш, шайн дагахъ а, вовшийн а хьоттуш бара: «Воккха хилча мила хир ву теша и кІант?» – бохуш. ХІунда аьлча Везачу Элан ницкъ бара Яхъяца.

Закрис Делера болу хаам бар

⁶⁷ Цуьнан да Закри, Делан Синах а вуьзна, Делера болу хаам бан волавелира:

⁶⁸ «Декъала хуьлда Эла, Израилан халкъан Дела, ван а веана, Шен халкъ безачу мехах паргІатдаьккхина. ⁶⁹ Шен ялхочун Даудан тІаьхьенах волу нуьцкъала стаг вайитина Цо вай кІелхъардаха, ⁷⁰ Ша гуттар хьалха Шен безачу пайхамаршкахула ма-баххара. ⁷¹ Цо кІелхъардохуш ду вай вешан мостагІех а, вай цадезачеран куьйгех а. ⁷² Цо вайн дайх къинхетам а бина, Шен беза барт дагахъ латта а бина – ⁷³ вайн дега ИбрахІме йина чІагІо. Дала ИбрахІме ваІда дина, ⁷⁴ вай мостагІех кІелхъардохур ду аьлла, цъаннах а ца кхоьруш, вайга Шена гІуллакх дайтархъама, ⁷⁵ дуьненахъ йоккху хан Цунна хьалха цІена а, дика а яккхийтархъама. ⁷⁶ Ткъа хьох, сан жиманиг, Веза Воккхачун пайхамар эр ду, хІунда аьлча хьо Везачу Элана хьалха вогІуш хир ву, Цунна некъ кечбеш, ⁷⁷ Цуьнан халкъана церан кІелхъардовлар къиношна гечдарца дуйла хоуьйтуш. ⁷⁸ Вайн Делера болу кІорга безам бахъана долуш, лакхара йолу серло санна Верг вай долчу вогІур ву, ⁷⁹ Іожаллин боданехъ Іаш берш серлабахархъама а, машаран новкъа вайн когаш бахархъама а».

* 1:76 Малъаки 3:1.

* 1:79 Ешал-ЯхІу 9:2.

⁸⁰ Жима бер доккха хуьлуш а, синан доьналлица чІагІлуш а дара. Иза акхачу, адам кІезиг долчу меттехъ Іаш дара, Израилан халкъана гІуллакх даллал ша хиллалц.

Іийса дуьнен чу валар

(Маттай 1:18-25)

2 Оцу деношкахъ Август цІе йолчу паччахьера омра делира, Рим-пачхьалкхера массо а адам дІаязде аьлла. ² Сири-махкахъ Куьрна-мехкан куьйгалхо волчу хенахъ, адамийн дуьххьарлера дІаяздар дара иза. ³ Цундела хІора а ша схьаваьллачу гІала вахара дІаязвала. ⁴ Юсуп а вахара Галилайн махкарчу Назарт-гІалара ЯхІуд-махка Дауд-паччахъ винчу Байтлахам-гІала, хІунда аьлча иза Даудан цІийнах схьаваьлла вара. ⁵ Иза, доьзалхочух йолу а, шеца захало дийцина йолу а Марем а эцна, дІаязвала воьдуш вара. ⁶ Уьш Байтлахамехъ болуш доьзалхо дуьнен чу волу хан тІекхечира. ⁷ Марема кІант вира, шен дуьххьарлера доьзалхо. Цо иза, дІа а хьарчийна, шайш чохъ долчу божалан хьаьвди чу виллира, хІунда аьлча царна хьешан цІа чохъ меттигаш ца кхаьчнера.

Іуй а, маликаш а

⁸ Оцу махкахъ арахъ буййсанна шайн жаш лардеш Іуй бара. ⁹ Цеххъана царна хьалха Везачу Элан малик хІобьтира, Везачу Элера долчу нуьраца уьш серла а бохуш. ЧІогІа кхерабелира Іуй. ¹⁰ Малико элира цаьрга: «Кхера ма лолаш! Сошуьга массо а адам даккхийден долу хаза кхаъ бахъаш деана! ¹¹ Тахана Даудан гІалахъ дуьнен чу ваьлла шу кІелхъардохург, Веза Эла волу Дала леррина Къобалвинарг. ¹² ХІара билгало ю шуна:

ДІахъарчийна Бер карор ду шуна хъавди чохъ».¹³ЦІехъана маликана улло стигалара вуно доккха маликийн эскар добссира. Цара, Далла хастамаш а беш, бохура: ¹⁴«Лакхарчу стигалшкахъ Далла хастам бу! Дуьнен тІехъ Дела реза волчу адамашна машар бу!»

¹⁵ Маликаш стигала хъаладевлча, Іуша вовшашка элира: «Байтлахама адахана, цигахъ хІун хилла хъовса деза вай, вайга Везачу Эло байитинарг хІун хаам бу». ¹⁶ Уьш цига сихонца бахара. Царна карийра Марем а, Юсуп а, хъавданахъ Іуьллу Бер а. ¹⁷ Бер гиначу цара дийцира, Цунах болу шайга бинчу хаамах лаьцна. ¹⁸ Массо а ладугІуш верг цецваьллера Іуша дийцинчунна. ¹⁹ Ткъа Марема дерриг а хезнарг шен даг чохъ латтадора. ²⁰ Іуй юхабирзира, Далла хастам а беш, хІунда аьлча царна хезнарг а, гинарг а малико цаьрга ма-аллара хиллера.

Іуйса Далла хьалха хІоттар

²¹*БорхІалгІачу дийнахъ кІант хадो везаш вара. Цуьнан цІе Іуйса тиллира. И цІе цунна малико, иза ненан кийра а вале, тиллина яра.

²² Муса-пайхамаран товрат-хъехамаш тІехъ яздина ма-хиллара, церан цІена хуьлу Іадатан хан тІекхаьчча, Марем а, Юсуп а, Іийса а эцна, Јрушалайме деара Иза Везачу Элана хьалха хІотто. ²³*ХІунда аьлча Везачу Эло товрат тІехъ тІе-ма-диллара: «Муьлхха а дуьххьарлера боьрша бер Везачу Элана лерина хила деза». ²⁴*Цул сов, ши кьоркхокха я ши кхокха,

* **2:21 а:** Іамальяр 12:3; **б:** Лака 1:31.

* **2:23** Арадаккхар 13:2,12.

* **2:22-24** Іамальяр 12:6-8.

бен а бейтина, сагІа даккха дезара, Везачу Эло товратехъ ма-аллара.

²⁵ Цу хенахъ Јрушалаймехъ ШамІа цІе йолуш цхьа стаг вара. Иза чІогІа Делах кхоьруш а, дика лелаш а, Израилан халкъана синтем хиларе сатуьйсус а стаг вара. Делан Са а дара цуьнца. ²⁶ Цунна Делан Синера хаам бара, Везачу Эло леррина Къобалвинарг галлалц, иза лийр вац аьлла. ²⁷ Делан Сино валийра иза Делан цІийнан керта. Мареммий, Юсуппий, жима Іийсай цига баьхкича, Іийсана тІехъ, Дала товратахъ тІе-ма-диллара, гІуллакх дан, ²⁸ ШамІас, Іийса куьйгаш тІе схьа а эцна, Далла хастам а беш, элира: ²⁹ «ХІинца, Айхьа ма-аллара, садалар атта долуш, Хьайн лай волу со дІахецахьа, Хьалдолу Эла, ³⁰ хІунда аьлча сан бІаьргашна гира адамаш кІелхьардоху дерг, ³¹ Ахъ массо а халкъашна хьалха кечдина долу. ³²* Иза кхечу къаьмнашна Дела гучуваккхаран серло а ю, Хьан Израилан халкъан сий а ду!» ³³ Дай-наний чІогІа цецдаьллера шайн кІантах лаьцна ШамІас дийцинчух. ³⁴ ШамІас Деле дийхира, уьш къобалбе аьлла. Беран нене Мареме цо элира: «ХІара бер Дала къобалдина ду, Израилан халкъана юкъара дукхахберш хІаллакхилархьама а, кІелхьарбахархьама а. ХІара Бер Дала елла билгало хир ю, амма Кхунна резабоцурш а хир бу. ³⁵ Иштта, дукхачу адамийн дагахъ дерг гучудер ду. Амма хьан дог, тур чекхдаьккхича санна, баланехъ хир ду».

³⁶ Кхузахъ яра Ашаран цІийнах а йолуш, шехахъ Делера хаам болуш йолу Пануалан йоІ Іайнаь. Иза вуно къанъелла яра. Майрачуьнца ворхІ шо бен цхьаьна даьккхина яцара иза. ³⁷ Важа йолу хан йисина Іаш якккхинера цо. ХІинца цуьнан

* **2:32** Ешал-Јаху 42:6; 49:6; 52:10.

десткѣ диѣ шо дара. Иза, Делан цИйнан кертара дІа ца йолуш, дийнахъ а, буса а Далла марханашца а, доІанашца а гІуллакх деш яра. ³⁸ Оцу хенахъ царна Тееана, цо, Далла баркалла а бохуш, Ярушалайм паргІагъяккхаре сатуьйсучу нахе оцу Берах лаьцна дуьйцура.

³⁹*Юсуп а, Марем а Везачу Эло тЕдиллина гІуллакх дина а даьлла, шайн Галилай-махкарчу Назарт-гІала юхадирзира. ⁴⁰ Ткъа Бер, де дийне мел дели, синца чІагІлуш а, хъекъал текхеташ а, кхуьуш дара, Делан дика а дара Цуьнца.

Жима Іийса Ярушалаймехъ

⁴¹*ХІора шарахъ цуьнан да-нана Пасахъ* олучу дезачу дийнахъ Ярушалайме доьдура. ⁴² Иштта КІентан шийтта шо кхаьчча а, дезчу дийнахъ Ярушалайме, лам тІе хъалабевлира уьш, шайн Іедалехъ ма-хиллара. ⁴³ Дезде чекхдаьлча, уьш цІа богІуш, Іийса Ярушалаймехъ висира. Дений-нанний иза ца хиіра. ⁴⁴ Царна моьттура Иза кхечаьрца схъавогІуш ву. Цхъана дийнахъ некъ бинчул тІаьхъа, Иза гергарчаьргахъ а, бевзачаьргахъ а леа буьйлабелира уьш. ⁴⁵ Иза ца карийча, Ярушалайме юхабаьхкира уьш, Иза лобхуш. ⁴⁶ Кхо де даьлча, карийра царна Иза Делан цИйнан кертахъ. Іеламчу нахана юкъахъ Іаш вара Иза, цаьрга ладогІуш а, хеттарш деш а. ⁴⁷ Массо а ладугІуш берш цецбуьйлур Цуьнан кхетамах а, Цо лучу жоьпех а. ⁴⁸ Да-нана цецдаьллера, Иза цигахъ а гина. Нанас хаьттира Цуьнга: «КІант, хІара хІун ду ахъ тхоьца деш

* **2:39** Маттай 2:23.

* **2:41** Арадаккхар 12:1-27; Карлабаьккхинарт 16:1-8.

* **2:41** Пасахъ – жуьгтийн дезачу донош юкъахъ лоруш долу цхъа де ду иза. И де Дала уьш Мисар-махкахъ леш болчуьра кІелхьарбахар дагадоуйту де ду.

дерг? Хъан да а, со а чІогІа сагатдеш, Хьо лобхуш лелаш ма ду».

⁴⁹ «Аш хІунда лобху Со? – хаьттира Цо. – Шуна ца хаьара, Со Сайн Да волчохъ хила везаш вуйла?» ⁵⁰ Амма уьш ца кхийтира Цо аьллачу дешнех. ⁵¹ Иза цаьрца Назарте схъавеара. Цара бохург деш, царна муьтІахъ вара Иза. Ткъа нанас дерриг а хилларг шен даг чохъ латтадора. ⁵²* Іийса воккха хуьлуш а, хъекъалца совволуш а вара. Цунна Дела а, нах а реза бара.

Яхъяс хъехам бар

(Маттай 3:1-12; Марк 1:1-8; Яхъья 1:19-28)

3 Тибар паччахъ волу пхийтталгІа шо долчу хенахъ, Понти Пулат ЯхІуд-махкахъ мехкан куьйгалхо волуш, ХІарод Галилайхъ куьйгалхо волуш, цуьнан ваша Пилап и санна Итурейхъ а, Трахонехъ а куьйгалхо волуш, ткъа Лусан Абали цІе йолчу меттигехъ куьйгалхо волуш, ² динан коьрта дай бара Іанна а, Кайба а. Оцу шарахъ яьссачу арахъ Закрин кІанте Яхъьга Делера хаам хилира. ³ Цул тІаьхъа Яхъья Йордан-хин бердаш тІехъ болчу махкахула вогІура. Цо кхайкхам бора нахе: «Далла тІе а дерзий, шаьш хих чекхдахийта, Деле шайн къиношна гечдайтархъама», – бохуш. ⁴* Цуьнан хъехамех лаьцна ЕшаІ-ЯхІу-пайхамаро яздина: «Яьссачу аренгахъ кхойкхучун аз хезаш ду: „Везачу Элана некъ кечбе! Нисде Цунна хьалха некъан тачанаш! ⁵ ХІора тогІи хъалаюзур ю, хІора лам а, гу а охъахедар бу. Харц некъаш нислур ду, доьхнарш шарлур ду. ⁶ Массарна а гур ду Дала адамаш кІелхьардахар!“»

* **2:52** Шамъал 2:26; Кичанаш 3:4.

* **3:4-6** ЕшаІ-ЯхІу 40:3-5 (Грекийн).

⁷*Хих чекхбахийта баьхкинчу нахе Яхъяс бохура: «Шу лаьхьанан Кјорнел а ЧІогІа зуламе адамаш ма ду! Хьан бина шуьга, тІедогІучу кјематан дийнах кІелхъардовла деза аьлла, хаам?» ⁸*Шу Далла тІедирзина делахь, шайн дахарехь иза гайта. „Тхан да ИбрахІм ву“, – алий, тоам ма бе. Ас боху шуьга, Делан таро ю оцу Іохкучу тІулгех а ИбрахІмна тІаьхьеян. ⁹*Орамашна тІехула дигхъалаайина ду: хІора шена тІе пайден болу стом ца латтош долу дитт, хада а дой, цІера юккье кхуссу».

¹⁰ «Ткъа хІун де оха?» – бохуш хоьттура наха. ¹¹ Яхъяс жоп лора: «Шен ши коч йолчо цхъа а йоцучунна цхъаь дІало, шен яа хІума йолчо изза де». ¹²*Ял йоккхуш берш а богІура шайш хих чекхбахийта. «Устаз! – хоьттура цара, – оха хІун дан деза?» ¹³ «Нахера совнаха ял ма яккха», – бохура цо цаьрга. ¹⁴ ТІемалоша хаьттира цуьнга: «Оха хІун дан деза?» Яхъяс жоп делира: «Нуьцкъах нахера хІуманаш схъа ма яха, бехке воцург бехке ма ве, шайн алапах тоам бе».

¹⁵ Адам цхъана хІумане сатуьйсусх Іара, массеран дагахь дара: «Дала леррина Къобалвинарг вуй теша Яхъяс?» ¹⁶ Яхъяс бохура цаьрга массаьрга а: «Ас шу хих чекхдоху, амма сол нуьцкъалниг вогІур ву шуна, со Цуьнан мачийн бахтарш дІадаста а хьакъ вац. Цо Делан Синах дузор а ду, цІерца а дахчор ду шу. ¹⁷ Цуьнан карахь кІа ору баьхъа бу, хьаьттахь долу кІа, цІан а дина, цІа чу схъагулдархъама. Ткъа кегаш цкъа а дІайовш йоцучу цІера юкхъах ягор ю Цо».

* **3:7** Маттай 12:34; 23:33.

* **3:8** Яхъяс 8:33.

* **3:9** Маттай 7:19.

* **3:12** Лака 7:29.

¹⁸ Оцу дешнашца а, кхин дуккха а кхидолчу тІедожоршца а халкье хазачу кхоах лаьцна хаамаш бора Яхъяс. ¹⁹*Цу хенахь Яхъяс бехке вира махкана тІехь куьйгалла деш волу ХІарод, шен вешин зуда ХІародад алийна аьлла а, кхин а цуьнгара даьлла зуламаш бахъанехь а. ²⁰ ХІарода шегара девлачу зуламашна тІе кхин цхъаь а туьйхира: цо Яхъяс чувоблира.

Іийса хих чекхваккхар

(Маттай 3:13-17; Марк 1:9-11)

²¹ Схъавенарг массо а хих чекхвоккхуш, Іийса а ваьккхира. Иза доІа дан хІоьттира – стигал еллаелира. ²²*Іийсана тІе Делан Са доьссира кхокханан суьртехь. Стигалара аз хезира: «Хьо ву Сан хьоме КІант! Хьоьца бу Сан лаам!»

Іийсан дай

(Маттай 1:1-17)

²³ Іийсан ткье итт шо гергга дара, Иза Делах лаьцна хъехамаш бан волавелча. Иза, массарна ма-мттара, Юсупан кІант вара, ткъа Юсуп Іелин кІант вара, ²⁴ Іела Маттатан вара, Маттат Левин вара, Леви Мелхин, Мелхи Яннай, Яннай Юсупан, ²⁵ Юсуп Маттит-ЯхІун, Маттит-ЯхІу Амосан, Амос Нахъуман, Нахъум Элсин, Элси НагІайн, ²⁶ НагІай Махъатан, Махъат Маттит-ЯхІун, Маттит-ЯхІу ШамІин, ШамІа Юсахан, Юсах Йовдин, ²⁷ Йовди Йохъанан, Йохъан Решан, Реша Зурбабелан, Зурбабел Шалтаалан, Шалтаал Неран, ²⁸ Нера Мелхин, Мелхи Адин, Ади Къосаман, Къосам Іелмадин, Іелмади

* **3:19,20** Маттай 14:3,4; Марк 6:17,18.

* **3:22** Доладалар 22:2; Забур 2:7; Ешал-ЯхІу 42:1; Маттай 3:17; Марк 1:11; Лака 9:35.

Иаъран,²⁹ Иаър ЮшаИан, ЮшаИ ЭлиИазаран, ЭлиИазар Йораман, Йорам Маттатан, Маттат Левин,³⁰ Леви ШимИин, ШимИа ЯхИудан, ЯхИуд Юсупан, Юсуп Йонаман, ЙонамЭлъякъиман,³¹ Элъякъим Мелин, Мели Минадин, Минади Маттетан, Маттет Натин, Ната Даудан,³² Дауд Юшаян, Юшай Иабадин, Иабади БоИазан, БоИаз Салманан, Салман Нахъшонан,³³ Нахъшон Иамминадабан, Иамминадаб Адманан, Адман Раман, Рам Хъацранин, Хъацрани Парасан, Парас ЯхИудан,³⁴ ЯхИуд Якъубан, Якъуб Исхъакхан, Исхъакх ИбрахИман, ИбрахИм ТИахьиран, ТИахьир Нахьиран,³⁵ Нахьир СерагИан, СерагИ Рахъун, Рахъу ПалагИан, ПалагИ Иебаран, Иебар Селахъан,³⁶ Селахъ Къаиман, Къаим Арпахшадан, Арпахшад Шимин, Шима Нохъин, Нохъа ЛемакИан,³⁷ ЛемакИ Матушалахъан, Матушалахъ ХІанохан, ХІанох Ярадан, Ярад Махъаллалан, Махъаллал Къаиман,³⁸ Къаим Эношан, Энош ШатИин, ШатИа Адаман, ткъа Адам – Делан кІант вара.

Иийса зер

(Маттай 4:1-11; Марк 1:12,13)

4 Делан Синах вуъззина веара Иийса Йордан-хи тІера. Делан Сино Иза яьссачу меттедІавигира.² Цо шовзткъа де-буьйса даьккхира цу меттехь. Оцу шовзткъа дийнахъ-бусий Иза волчохъ иблис дара, ХІара зуьйш. Ерриг и хан йоккхуш Иийсас хІума ца йиънера. Эххар а мацвеллера Иза.³ Иблисо элира Цуьнга: «Хьо Делан КІант велахъ, хІокху тІулге бепиг хила ала». ^{4*} Иийсас жоп делира: «„Адам деккъа цхъана баьпках дехаш дац“, – аьлла, яздина ду».

* **4:4** Карлабаьккхинарг 8:3.

⁵ Юха, лаккхарчу метте хъала а ваьккхина, бІаьрган негІар тухучу ханна дуьненахъ мел йолу пачхъалкхаш гайтира Цунна иблисо. ⁶ ТІаккха иблисо элира: «Хьуна лур ду ас оцу пачхъалкхашна тІехъ олалла дар а, церан сийлалла а, хІунда аьлча иза дерриг а Дала сайна даларна, сайна луучунна дІадала йиш ю сан. ⁷ И дерриг Хъан хир ду, нагахъ санна Ахъ суна, Далла санна, Ибадат дахъ». ^{8*} Амма Иийсас элира: «Яздина ду: „Везачу Далла бен ма де Ибадат, Цунна бен тІуллакх а ма де!“»

⁹ Иблисо Иийса Ярушалайме а вигина, Делан цІийнан тхов буьххье хъалаваьккхира. «Хьо Делан КІант велахъ, – элира иблисо, – кхузара чукхоссало. ^{10*} Яздина ма ду: „Везачу Эло шен маликашка Хьох лаьчна омра дийр ду, Хьо леррина ларве“, – аьлла. ¹¹ Кхин а яздина ду: „Цара куьйгаш тІехъ дІахьур ву хьо, хъан ког тІулгах а ца тасаболуьйтуш“. ^{12*} Амма Иийсас цунна жоп делира: «„Хъайн Веза Дела зе ма гІерта“, – аьлла, яздина ду». ¹³ Иийса зийна а даьлла, иблис дІадахара, юха шен аьтто баллалц.

Иийса Галилайхъ хьехамаш бан волало

(Маттай 4:12-17; Марк 1:14,15)

¹⁴ Иийса, Делан Синан ницкъ Шеца болуш, Галилай-махка юхавеара. Цунах лаьчна берриг махкахъ дуьйцуш дара. ¹⁵ Церан гуламан цІеношкахъ нахана хьеха волавелира Иза. Массара а хеставора Иза.

* **4:8** Карлабаьккхинарг 6:13.

* **4:10,11** Забур 90:11,12.

* **4:12** Карлабаьккхинарг 6:16.

Ийса Назарт-Глалахь тIе ца оьцу

(Маттай 13:53-58; Марк 6:1-6)

¹⁶ Ша кхиинчу Назарт-Глала веара Ийса. Далла леринчу шобтан дийнахь, гуттар а Ша ма-варра, жуьгтийн гуламан цIа чу веара Иза, Дала делла Йозанаш деша. ¹⁷ Цунна схьаделира ЕшаI-ЯхIу-пайхамаро яздина, хьарчийна тептар. И схьа а даьстина, оьшу меттиг схьа а лехна, дIадийшира Цо: ^{18*} «Везачу Элан Са дагца ду сан, хIунда аьлча Цо со кьобалвина мискачарна хаза кхаь кхайкхо. Цо со хаам бан ваийтина: чубоьхкинарш паргIат а бохур бу, бIаьрзечарна серло а лур ю. Со ваийтина ву Iазапехь берш мукъабаха, ¹⁹ Везачу Эло Ша нахана дика болх бен йолу хан дIахайта». ²⁰ И дешна а ваьлла, тептар дIа а хьарчийна, цIа чохь гIуллакх дечу стаге дIаделира Цо. Юха Ийса охьахира. Чохь верг массо а Кхуьнга схьахьоьжуш вара. ²¹ Ийсас элира: «Тахана кхочушхилла хIокху тептар тIехь яздинарг, шуна иза хезачу хенахь». ²² Массо а, ХIара кьобалвеш, цецваьллера Цуьнан багара схьадолучу дикачу дешнех. Наха вовшашка хобттура: «Юсупан кIант ма ву Иза?» – бохуш. ²³ ТIаккха Ийсас элира: «Аша эр ду Соьга, олуш ма-хиллара: „Лор, айхьа-хьайна дарба де“. Цу тIе а доьгIна, аш ала мега: „Тхуна хезнера Къапарнамехь хилларг. Кхузахь, Хьо кхиинчу Глалахь, изза де“, – аьлла». ^{24*} Юха Ийсас тIетуьйхира: «Ма-дарра бакъ ду: ша схьаваьллачу махкахь пайхамар тIеоьцуш ца хилар. ^{25*} Баккъал боху Ас шуьга: Эли-ЯхIу-пайхамаран заманахь

* 4:18,19 ЕшаI-ЯхIу 6:1,2 (Грекийн).

* 4:24 Яхьъа 4:44.

* 4:25 Сулим 17:1.

дукха бисина Iаш зударий бара Исраилехь. Цу хенахь кхаа шарахь догIа а ца деана, мацалла хIобттинера берриг а махкахь. ^{26*} Амма оцу зударшна цхьанна а тIе ца веанера Эли-ЯхIу, цхьаь йоцучунна. Иза ЦIадан-махкара Сарпатера йисина Iаш йолу зуда яра. ^{27*} Дуккха а дIа ца йоьрзу чкъуран цамгар йолуш нах бара Исраилехь ЭлишаI-пайхамар волчу хенахь. Амма оцу нахах даьIнех цхьа сирийхо НаIамаман воцург цхьа а цIан ца велира». ²⁸ И дешнаш хезча, оцу цIа чохь волу массо а, оьгIазвахана, ²⁹ хьалаиккхира. Цара Ийса гIали чуьра араваьккхира. И гIала тIехь лаьттаху лома йистте схьа а валийна, Иза Iинна чукхосса гIерташ бара уьш. ³⁰ Амма Ийса, нахана юккьехула а ваьлла, Шен некъахула дIавахара.

Жино хьийзош волу стаг

(Марк 1:21-28)

³¹ Галилай-махкарчу Къапарнам цIе йолчу гIала веара Ийса. Далла леринчу шобтан дийнахь нахана хьехамаш бора Цо. ^{32*} Массо а, цецволий, Цо дечу къамеле ладоьгIуш Iара, хIунда аьлча шатайпа ницкъ болуш дара Цуьнан къамел. ³³ Гуламан цIа чохь жино талхийна цхьа стаг вара. Оцу стага мохь хьаькхира: ³⁴ «ХIей, Хьан хIун гIуллакх ду тхобца, Назартара Ийса? Тхо хIаллакдан веана Хьо? Суна хаьа Хьо мила ву – Делан Везаниг!» – бохуш. ³⁵ Ийсас омра дира жине: «ДIасаца! Цунна чуьра арадала!» – аьлла. Цу нахана юккьехь и стаг охьа а тоьхна, цунна чуьра жин

* 4:26 Сулим 17:8-16.

* 4:27 Сулим 5:1-14.

* 4:32 Маттай 7:28,29.

араделира, цу стагана зен а ца деш. ³⁶ Массо а наха, чІогІа цецбевлла, вовшашка хоьттура: «И хІун хьехам бу? Жинаш, Цуьнан омре ладугІий, стагана чуьра арадовлу. Царна тІехь олалла до Цо», – бохуш. ³⁷ Иийсах лаьчна оцу махкахь массо а меттехь дуьйцуш дара.

Иийсас дукха адам тодо

(Маттай 8:14-17; Марк 1:29-34)

³⁸ Иийса, гуламан цІа чуьра ара а ваьлла, ШамІа волчу цІа вахара. ШамІин стуннана дагар долуш Іуьллуш яра. Иийсага цунна дарба де аьлла, дехнера. ³⁹ Оцу зудчунна тІехула а хІоьттина, дагаре де тІах дІакъаста аьлла, омра дира Цо. Дагар дІаделира, и зуда, хьала а гІаьттина, кхарна хьошалла дан йолаелира.

⁴⁰ Сарахь, малх чубузучу хенахь, цомгуш болу массо а нах балийра Иийсана тІе. Царна хІоранна тІе куьйгаш а дохкуш, дарба дира Цо. ⁴¹ Дукхахдолчу адамех жинаш дІакъаьстира: «Хьо Делан КІант ву!» – бохуш, маьхьарий а детташ. Иийсас царна иза ала ца магадора, хІунда аьлча царна хаьара Иза, Дала леррина Кьобалвинарг вуйла.

Иийсас ЯхІуд-махкахь хьехамаш бо

(Марк 1:35-39)

⁴² ШолгІачу дийнахь, Іуьйранна, цхьа а адам доцучу метте вахара Иза. Амма нах Иза леа хІиттира, ткъа И волчу а баьхкина, уьш Иза сацо гІерташ бара, шайш долчуьра дІацавахар а доьхуш. ⁴³ Амма Иийсас элира: «Делан Олаллех лаьчна хаза кхаь баржош, кхечу меттигашка а кхача везаш

ву Со, хІунда аьлча Со оцу балхана ваийтина ву». ⁴⁴ ЯхІуд-махкахь тайп-тайпанчу меттигашка а воьдуш, гуламан цІеношкахь нахана хьехамаш бора Цо.

Иийсан дуьхьарлера мурдаш

(Маттай 4:18-22; Марк 1:16-20)

5 *Цкъа Гансарт цІе йолчу Іомана йистехь лаьтташ вара Иийса. Дукха адам дара Цунна гонах гулделла, тІе тІе Іаш, Делера долчу даше ладогІархьама. ² Иийсана берда тІехь ши жима хинкема гира. Царна чуьра охьабиссина чІерий лецархой шайн бойнаш цІанъеш бара. ³ ТІаккха тІевахана цхьана хинан кеманан дега, ШамІе, Ша берда йистера кеман тІехь жимма дІавига элира Цо. Юха оцу кеманна чу а хиина, нахана хьехам бан волавелира Иза.

⁴ Шен къамел чекхдаьлча, Цо ШамІе элира: «Хи кІорга долччига дІадахийта кема! Цигахь шайн бойнаш чутаса, чІерий лецархьама!» ⁵ *ШамІас жоп делира: «Лоруш волу Устаз! Буйсанна сахиллалц болх бина оха сийсара, амма хІумма а ца лаьчна. Делахь а, Ахь аларна, бой чу-м тосур ю ас». ⁶ *Бойнаш чутесча, цара вуно дукха чІерий лийцира. И бойнаш этІал чІогІа дукха чІерий дара царна чохь. ⁷ ШамІагІара кхечу кеманна тІехь болу шайн накъостий, куьг а ластийна, схьакхайкхир. Уьш схьабакхича, шина а кеманна тІе чІерий хьаладехира цара. И чІерий дукха долуш, хинан кеманаш бухадахал чІогІа дуьзина дара. ⁸ ШамІа-Кипас,

* **5:1-3** Маттай 13:1,2; Марк 3:9,10; 4:1.

* **5:5** Яхьья 21:3.

* **5:6** Яхьья 21:6.

и ган а гина, Ийсан когашка а воьжна, дехар дира: «Эла! ДІагІохъа кхузара, кѣинош летийна стаг ву-кх со!»⁹ И лецна чѣрий гина, ШамІа а, цуьнан накѣостий а чІогІа цецбевлла бара.¹⁰ Иштта цецваьлла вара Зевадин ши кІант, Якѣуб а, Яхъя а – ШамІин накѣостий. Ийсас элира ШамІе: «Кхера ца оьшу! ХІинца дуьйна адамиин синош лецархо хир ву хьо». ¹¹ Кеманаш берда тІе хъала а даьхна, шадерг цигахъ а дитина, Ийсана тІаьхъахІиттина дІабахара уьш.

Ийсас дІа ца йоьрзу чкѣуран цамгар йолу стаг тово

(Маттай 8:1-4; Марк 1:40-45)

¹² Цкъа цхъана гІалахъ вара Ийса. Оцу гІалахъ вехаш вара цхъа стаг, дІа ца йоьрзу йолу чкѣуран цамгар йолуш. Ийса шена гича, Цунна хъалха гора воьжна, дийхира оцу стага: «Эла! Хъайна лиъча, со товийр вара-кх Ахъа», – аьлла. ¹³ ДІакховдийна, цунах дІа а Іоьттина, Ийсас элира: «Суна лаьа хьо товала! ЦІанло!» Оцу сохъта цу стеган дегІ цІанделира.¹⁴ Юха Ийсас элира цуьнга: «Кхунах лаций цхъаьнгте хІумма а ма дийцалахъ. Ткъа хІинца ваха а гІой, хьо динандега гайта. Муса-пайхамаро тІе-ма-диллара, Далла лерина сагІанаш даха. Хьо товаларан тоьшаллина хир ду иза нахана хъалха». ¹⁵ Амма Ийсах лаьцна хабар шуьйра даьржаш дара массо а меттехула. Цунна тІе дукха адам догІура: Цуьнга ладогІа а, дарбанаш дайта а. ¹⁶ Ткъа Ийса кест-кеста адам доцучу метте дІа а воьдий, Деле доІанаш деш Іара.

⁹ 5:14 Іамалъяр 14:1-32.

Ийсас дегІан дола ца далуш волу стаг тово

(Маттай 9:1-8; Марк 2:1-12)

¹⁷ Цкъа Ийса нахана хьоьхуш волчу хенахъ, И волчу цІа чохъ динан куьйгалхой бара. Царах цхъаберш парушхой бара, вуьш Іелам нах бара. Уьш Галилай-мехкан а, ЯхІуд-мехкан а мел йолчу гІаланашкара а, Ярушалаймера а баьхкинера. Нахана дарбанаш лелорхъама, Ийсаца Везачу Элан ницкъ бара.¹⁸ ДегІан меженаш лела а ца луш, метгахъ Іуьллуш волу цомгуш стаг валош цхъа нах баьхкира. ЦІа чу а ваьхъна, иза Ийсана хъалха вилла гІерташ бара уьш. ¹⁹ Амма цІенна гонахъа дукха нах хиларна, иза чувохъийла а ца хилла, и цомгуш стаг а эцна, тхов тІе хъала а бевлла, нийса болчу цу тховх Іуьрг а даьккхина, цІа чу биссира уьш. Цомгуш верг шен мотт-гІайбица нахана юккѣе а веана, Ийсана хъалха охъавиллира цара. ²⁰ Церан Шех тешар а гина, Ийсас элира: «ДоттагІа! Хъан кѣиношна гечдина», – аьлла. ²¹ ТІаккха Іелам наха а, парушхоша а шайн дагахъ бохура: «И ма Іеса кѣамел ду Цо деш дерг. Иза мила ву? Кѣиношна гечдан хъенан бакъо ю, цхъа Дела воцучун?» ²² Амма Ийсас, церан дог-ойла хууш, элира: «Иштта ойланаш хІунда йо аш?» ²³ ХІун ду атта ала: „Хъан кѣиношна гечдина“, я „Хъала а гІаттий, дІагІо“? ²⁴ Амма Суна лаьа шуна хайита Адамиин КІентан дуьнен чохъ кѣиношна гечдан олалла дуйла, – аьлла, цомгуш волчу стаге Цо элира: «Ас боху хьоьга, хъала а гІаттий, хъайн мотт-гІайба схъа а эций, цІа гІуо!» ²⁵ Оцу сохъта и цомгуш верг, хъала а гІаьттина, шен мотт-гІайба схъа а эцна, цІа вахара, Далла хастамаш а беш. ²⁶ Чохъ берш инзарбевллера. Деле болчу ларамах дегнаш дуьзна, цара бохура: «Вайна тахана гинарг инзаре тамашийна хІума ду!»

Левига тлеххайкхар

(Маттай 9:9-13; Марк 2:13-17)

²⁷ Цул тлаьхьа, ара а ваьлла, схьавогIуш, ял йоккхуш волу, Леви цIе йолу цхьа стаг гира Иийсана. Леви ял схьагулгъеш болчеран бун чохь Iаш вара. Иийсас элира цуьнга: «Суна тлаьххье схьавола!» ²⁸ Леви, дерриг охьа а тесна, Иийсана тлаьххье дIавахара. ²⁹ Левис шен цIахь Иийсана доккха той хIоттийра. Дукха адам дара цигахь. Ял йоккхуш берш а, кхин нах а бара цаьрца хIума юуш. ³⁰ Парушхоша а, Iеламчу наха а, резабочуш, Иийсан мурдашка бохура: «И муха мегар ду? Ял йоккхуш болчу а, кьинош летийна болчу а нахаца дууш, молуш ма ду шу?» ³¹ Царна жоп луш, Иийсас элира: «Могуш болчарна лор оьшуш вац, цомгуш болчарний бен. ³² Бакъахьара лелачаьрга кхайкхам бан ца веана Со, кьинош летийначаьрга метта а дуьйлий, Далла тIедерза ала веана.»

Марха кхабарх лаьцна

(Маттай 9:14-17; Марк 2:18-22)

³³ Юха цара элира Иийсага: «Яхьян мурдаш кест-кеста марха кхобуш а, ламаз деш а бу, иштга бу парушхойн мурдаш а, ткъа Хьан мурдаш дууш а, молуш а бу». ³⁴ Иийсас царна жоп делира: «Масала, зуда ялийна меттиг хилча, зуда ялош волчун накъостий, и стаг шайна юкъахь мел ву, марха кхобур дуй, шайш гIайгIане хилар гойтуш? ³⁵ Цхьа хан а еана, и зуда ялийнарг дIавигча, тIаккха даарх, маларх херабевлла, сингаттаме хир бу уьш».

* **5:30** Лака 15:1,2.

³⁶ Юха Иийсас царна цхьа хьекъале дустар далийра: «Цхьаммо а ширачу духар тIе, керлачу тIера схьа а яьккхина, йома латор яц, хIунда аьлча керла духар а дохор ду, ширачу духар тIехь керла йома товр яц. ³⁷ Цхьаммо а керла чагIар ширачу пIаьлдиг чу ца дутту, хIунда аьлча и пIаьлдиг а бетIар бу, чагIар а Iенар ду. ³⁸ Керла чагIар керлачу пIаьлдиг чу дотта деза. ³⁹ Цхьаммо а шира чагIар а мелла, юха керланиг мердац, хIунда аьлча цо эр ду: „Шираниг гIолехь ду“».

СадоIучу шовтан дийнахь буьртигаш схьадахар

(Маттай 12:1-8; Марк 2:23-28)

6 * Цкъа шовтан дийнахь кIа дийначу арахула схьавогIуш вара Иийса. Цуьнан мурдаш, кIен кенаш схьа а дохуш, хьекха а деш, буьртигаш дууш бара. ² И гиначу цхьаболчу парушхоша элира: «И хIун ду аш деш дерг? Дала кхоьллинчу шовтан садоIучу дийнахь дан мегаш доцу гIуллакх хIунда до аша?» ³ Иийсас царна жоп делира: «Аша ца дешна Дауд-паччахьо ша а, шен накъостий а мацбелча, динчух лаьцна? ⁴ * Иза Делан цIа чу а веана, Далла кьобалдина долу бепиг схьа а эцна, ша а диина цо, щеца болчу накъосташна а делла. Ткъа и бепиг динан дайшна бен даа мегаш ца хилла». ⁵ КхидIа а Иийсас элира: «Адамын КIант Дала кхоьллинчу шовтан денна тIехь а Эла ву».

* **6:1** Карлабаьккхинарг 23:25.

* **6:3,4** Шамьал 21:1-6.

Иийсас куыг заьлап долу стаг тово

(Маттай 12:9-14; Марк 3:1-6)

⁶ Цкъа кхечу шоьтан дийнахъ, гуламан цѣа чу а веана, нахана хъехам беш вара Иийса. Цигахъ аьтту куыг заьлап долуш цхъа стаг вара. ⁷ Парушхой а, Иелам нах а чѣога Иийса тергалвеш бара, Далла леринчу шоьтан дийнахъ цо дарба до я ца до хъоьжуш, юха Иза бехке вархъама. ⁸ Иийсана церан дагахъ дерг хаьара. Цо элира куыг заьлап долчу стаге: «Хъала а гѣаттий, массарна хъалха дѣахѣотта». Важа, хъалха а ваьлла, дѣахѣоттира. ⁹ Тѣаккха Иийсас элира цаьрга: «Асхъотту шуьга: хѣун боху бакъоно, Далла леринчу шоьтан дийнахъ я дика, я вон хѣун дан мегаш ду? Стеган дахар кѣлхъардаккха я иза хѣаллакдан?» ¹⁰ Тѣаккха массаьрга а хъаьжна, цхъа а вист ца хилча, Цо элира куыг заьлап долчу стаге: «Схъакховдаде хъайн куыг!» Вукхо куыг схъакховдийра – иза тоделира. ¹¹ Парушхой а, Иелам нах а, оьгѣазлонна кхехка а кхехкаш, шайна юкхъахъ къамелаш деш бара, Иийсана хѣун дийр дара бохуш.

Шийтта векал харжар

(Маттай 10:1-4; Марк 3:13-19)

¹² Ишттачу цхъана дийнахъ лам тѣе хъалавелира Иийса Деле доѣа дан. Ерриг буьйса яьккхира Цо Деле доѣанаш деш. ¹³ Шолгѣачу дийнахъ Цо, Шен мурдаш схъа а кхайкхина, царна юкъара шийтта хаьржира. Царах Цо векалш элира. Уьш бара: ¹⁴ Шамѣа, шех тѣахъа Иийсас Кипа аьлла цѣе тиллинарг, цуьнан ваша ѣандар, Якъуб, Яхъъя, Пилап, Бараламай, ¹⁵ Маттай, Тѣама, Хѣалпайн кѣант Якъуб, Шамѣа, ша тѣлаьцнарг тѣевирззина кхочушдан гѣертарг, ¹⁶ Якъубан

кѣант Якѣуд, иштта шех Якѣуд-Искархо олу, тѣахъа ямартхо хилларг а.

Иийсас дукха нахана хъехам бар а, дарбанаш дар а

(Маттай 4:23-25)

¹⁷ Иийса Шен векалшца, лам тѣера чувуссуш, нийсачу меттѣхъ сецира. Цигахъ Кхуьнан мурдаш а, кхин дуккха а нах бара Якѣуд-махкара а, Ярушалаймера а, хѣордан ѣистерачу Цора а, Цѣадан а цѣе ѣолчу гѣаланашкара. ¹⁸ Уьш Иийсага ладогѣа а, шайна дарбанаш дайта а баьккинера. Харцжинаша хъийзош болчу нахана дарба дира Цо. ¹⁹ Хѣора а Иийсах куыг ѣотта гѣерташ вара, хѣунда аьлча Кхунах схъаболучу ницкъо царна дарба дора.

Нахана хъалха лараме хетарг хийцар

(Маттай 5:1-12)

²⁰ Шен мурдашка а хъаьжна, Иийсас элира: «Дала декъала до шу, къенанаш, хѣунда аьлча Делан Олалла тѣе а лаьцна, Далла уллохъ ду шу. ²¹ Дала декъаладо шу, хѣинца меца дерш, хѣунда аьлча тѣеѣогѣучу хенахъ дуьзна хир ду шу. Дала декъаладо шу, хѣинца доьлхуш дерш, хѣунда аьлча тѣеѣогѣучу хенахъ доьлур ду шу. ²² Дала декъаладо шу, нахана шу ца дезачу хенахъ, цара шу лоьхкучу хенахъ, шу сийсиздеш, цѣе бехъечу хенахъ, Адамын Кѣантах шу тешна дела. ²³ И де тѣкхаьчча, халхадийла, самукъане хила, хѣунда аьлча ѣоккха ял хир ю шуна стигалшкахъ. Иштта харцо лелош церан дай

^{*} 6:22¹ Кипин 4:14.

^{*} 6:23² Шерашкахъ 36:16; Векалийн 7:52.

пайхамаршца а хилла. ²⁴Амма кѳа ду шун, хѳолахой, хІунда аьлча хІинца синтеме ду шу. ²⁵Кѳа ду шун, хІинца дуьзнарш, хІунда аьлча тІейогІучу хенах меца хир ду шу. Кѳа ду шун, хІинца доьлуш дерш, хІунда аьлча тІейогІучу хенах шун бІаьргех хин тачанаш оьхур ду. ²⁶Кѳа ду шун наха шух лаьцна диканиг олуш хилча, хІунда аьлча иштта харцпайхамарш церан дайша а хестийна.

Далла хьалха лараме хетарг гайтар

(Маттай 5:38-48; 7:12; 7:1-5)

²⁷ «Амма шубга, Соьга ладугІучаьрга, боху Ас: Шайн мостагІий беза, шаьш ца дезачарна диканиг де, ²⁸шайна неІалт кхайкхош берш декъалбе, шайна халахетар дечарах лаций доІанаш де. ²⁹Хъайна цхъана бесни тІе тІара тоьхнехъ, важа бесни кІел хІоттае. Нагахъ санна цхъаммо хъан тІехулара бедар хьоггара дІаяьккхинехъ, цунна дуьхьало ма е бухалара коч хьоггара дІайоккхуш. ³⁰ХІора доьхуш волчунна цо доьхург дІало. Нагахъ санна хъан долахъ дерг цхъаммо дІаэцнехъ, иза юха ма деа. ³¹* Нахаца, уьш шайца хила ма-лаьара, хила.

³²Нагахъ санна шу дезаш берш шуна безча, шуна баркалла ца догІу. Къинош летийначарна а ма беза шаьш безарш. ³³Нагахъ аш шайна дика болх биначарна дика болх бинехъ, шуна баркалла ца догІу. Къинош летийначара а мадо иза. ³⁴Нагахъ санна шайна схьалур дуй хуучу нахе бен аш духалург ца лахъ, шуна баркалла ца догІу. Къинош летийначара а ма ло духалург, юха декхар схьаэцархъама. ³⁵Амма аш кхечу

* 6:31 Маттай 7:12.

тайпана дан деза: шайн мостагІий беза, диканиг де, духалург ло, схьадаларе а ца хьогжуш, тІаккха шуна лун йолу ял еза хир ю: шу Веза Воккхачун бераш хир ду, хІунда аьлча Дела Ша а къинхетаме ву вочу а, шайна динчу диканна хама ца бечу а нахаца.

³⁶ Къинхетаме хила, стигалара шайн Да къинхетаме ма-хиллара. ³⁷ «Цхъанна а кхел ма е, Дала шуна а кхел йийр яц. Цхъа а бехке ма ве, Дала шу а бехке дийр дац. КъинтІерадовла нахана, Дела шуна а къинтІера вер ву. ³⁸Нахана оьшург дІало, Дала шуна а лур ду шуна оьшург. Ластийча, дуьзна тІехула оьхучу сахъ чохъ лур ду шуна догІург. Аша нехан ма-хаддора, Дала шун а хадор бу мах».

Устаза аьлларг кхочушдар

(Маттай 7:16-20; 12:33-35; 7:24-27)

³⁹*ТІаккха Іийсас иштта цхъа хьекъале дустар далийра царна: «БІаьрзечуьнга бІаьрзениг дІавигалур вуй? И шиъ ший а ор чу вужур ма ву. ⁴⁰*Мурд шен устазал лакхара вац. Дешна ваьлча, дІанислур ву иза шен устазе.

⁴¹Хъайна уллохъ волчун бІаьргара чамхалге хІунда хьогжу хьо, хъайн бІаьргара хен а ца гуш? ⁴²Муха эр ду ахъ цуьнга: „Ваша, хъайн бІаьргара чамхалг дІаяккхийтахъа соьга“, хъуна хъайн бІаьргара хен гуш ца хилча? Шалхонча! Цкъа хьалха хъайн бІаьргара хен дІа а баккхий, хъайн бІаьрса тоделча, тІаккха вешин бІаьргара чамхалг дІаяккха».

* 6:39 Маттай 15:14.

* 6:40 Маттай 10:24,25; Яхъьа 13:16; 15:20.

⁴³ «Дикачу дитто вон стоьмаш ца ло, вочу дитто диканаш ца ло ⁴⁴» Дитт шен стоьмашка хьаьжжина девза. Массарна а хаьа, коканийн кулла т'ера комарш ца гулий а, хьаьрмак кулла т'ера кемсаш ца йохий а. ⁴⁵ Дикачу стеган даг чуьра диканиг долу, вочу стеган даг чуьра вониг долу. Стеган даг т'ехь дерг цуьнан матта т'ехь а ду».

⁴⁶ «Нагахь санна аш Сох „Эла“ олуш делахь, т'аккха аш Ас бохург дан деза. ⁴⁷ Х'ора Со волчу вогуш верг, Сан дешнашка ладугуш верг, уш кхочушдеш верг – Ас гойтур ду шуна, и хьанах тера ву. ⁴⁸ Иза ц'аа дечу стагах тера ву. Оцу стага, к'оргга ахка а аьхкина, тархана т'ехь бух боьттина. Хи, хьала адаьлла, оцу ц'енна т'е хьаьдча, цо ц'аа меттах а ца даьккхина, х'унда аьлча иза дика дина долу дела. ⁴⁹ Т'к'а важа, Соьга ла а доьг'ина, Ас бохург ца динарг – иза лаьтта т'ехь, боьттина бух а боцуш, ц'аа динчух тера ву. Хи, хьала адаьлла, пенаш т'е хьаьдча, и ц'аа доьхна д'адаьлла, цунах боккха барз бисина».

Римхойн т'емалойн хьаькман ялхо т'уовар

(Маттай 8:5-13)

7 Ладугуш болчаьрга деш долу Шен к'амел чекх а даьккхина, Ийса К'апарнам-г'али чу вахара. ² Цигахь цхьа римхойн эскарера т'емалойн хьаькам вара Иаш. Оцу хьаькман цунна ч'ог'а дукхавезаш волу ялхо, цомгуш а хилла, вала воллуш йуьллуш вара. ³ Ийсах лаьцна шена хезча, И волчу жуьгтийн баккхий нах бахийтира цо дехарца, ван а веана, шен ялхо к'елх'арваккхяхьара аьлла. ⁴ Баккхий нах,

⁴ 6:44 Маттай 12:33.

⁵ 6:45 Маттай 12:34.

Ийса волчу а баьхкина, Цуьнга деха х'иттира: «И хьаькам Ахь г'ю дан хьакь ву. ⁵ Цунна вайн к'ам дукхадеза. Цо вайна гуламан ц'аа а дина», – аьлла. ⁶ Ийса цаьрца и хьаькам Иаш волчу вахара. Ц'енна х'юрш гергакхьаьчча, хьаькамо шен нак'остий дуьхьал бахийтира Ийсага д'аала: «Эла! Хьайна хало ма е! Со хьакь вац Х'ю сан т'хов к'ел ван. ⁷ Х'унда аьлча ас со Х'юна дуьхьал ван а хьакь ца лору. Амма Ахь цхьа дош аьлча, сан ялхо толур вара. ⁸ Иза суна дика хаьа, х'унда аьлча суна т'ехь лаьтташ а ву хьаькам. Сан сайн карахь а бу т'емалой. Аса „Валол!“ аьлча, царах муьлхха а ваха везачу д'авоьду. Вукхуьнга „Схавоьл кхуза!“ аьлча, иза схавогу. Сайн ялхочуьнга „Иза де!“ олу, цо и г'уллакх до». ⁹ Оцу дешнашка ла а доьг'ина, ч'ог'а цецваьлладу Ийсас, юха а вирзина, Шена т'аьхьа богучу нахе элира: «Ас боху шуьга, исаилхошна юк'ахь а ца гина Суна оцу стеган санна Делах тешар». ¹⁰ Хьаькамо бахийтина нах ц'аа баьккича, ялхо товелла карийра царна. Йисина Иачу зудчун к'ант денвар

¹¹ Цул т'аьхьа дукха хан ялале Ийса Наин ц'е йолчу г'ала вахара. Цуьнан мурдаш а, кхин дуккха а нах бахара Цуьнца цига. ¹² Оцу г'алин кевнна йистте кхьаьчча, Кхунна дуьхьал адамийн йоккха тоба кхийтира. Уьш г'али чуьра велла к'ант вахьаш богуш бара. И велларг йисина Иачу зудчун цхьаь бен воцу к'ант вара. Оцу зудчуьнца г'алара схьадогуш дукха адам дара. ¹³ И зуда гина, цунах ч'ог'а к'ахийтира Везачу Элана. Цо элира цуьнга: «Ма елха!» – аьлла. ¹⁴ Юха т'евахана барамах куьг йоьттира Цо. Барам бахьаш богу нах севцира. Ийсас элира: «К'ант, х'оьга боху Ас: хьалаг'атта!» ¹⁵ Велларг, ден а велла, к'егар а хиина, вистхилира. Ийсас иза нене д'авелира.

¹⁶ Массо а Деле болчу ларамах буъзира. Юха Далла хастамаш бан хИттира уьш. Цхъаболчара бохура: «Веза пайхамар веана вайна юкъа». Вукхара бохура: «Дела веана Шен халкъана Го дан». ¹⁷ Ийсах лаьчна и хабар берриг ЯхIуд махкахула а, цунна гондахьа болчу мехкашкахула а дIасадаържира.

Яхъяс бохкуьйту нах

(Маттай 11:2-19)

¹⁸ Яхъян мурдаша дийцира цунна Ийсас динчух лаьчна. ¹⁹ Яхъяс, царах шиъ схьа а кхайкхина, Веза Эла волчу вахийтира Цуьнга хатта: «Хьо вуй и ван везаш верг, я кхечуьнга хьежа деза тхо?» – аьлла. ²⁰ Вахийтинчу шиммо, Ийса волчу а веана, элира: «Нах хих чекхбохучу Яхъяс дахкийтина тхо Хьоьга хатта: „Хьо вуй и ван везаш верг, я кхечуьнга хьежа деза тхо?“ – аьлла». ²¹ Оцу хенахь Ийсас дукха нах тобора халчу цамгарех, вочу жинех, дуккха а бIаьрзечарна бIаьрса а лора. ²² Цо элира ваийтинчу шинга: «Ваха а гIой, Яхъяна дийца кхузахь шайшшинна гиначух а, хезначух а лаций. БIаьрзечарна бIаьрса ло, астагIнаш нийса дIалела, ца йобрзуш йолу чкIуран цамгар ерш цIанло цу цамгарх, кIорачарна хеза, белларш денло, кIечарна хаза кхаь кхайкхабо. ²³ Декъала ву Сох шек воцург».

²⁴ Яхъяс бахкийтина нах дIабахча, Ийса адамийн тобанна Яхъях лаьчна дийца волавелира: «Шу яьсачу аренга стенга хьовса даханера? Мохо лесточу эрзе хьовса-м ца даханера шу? ²⁵ ХIан-хIа. Ткъа стенга хьажа даханера? Хаза хIума тIеюьйхинчу стаге хьажа дахнера? ХIан-хIа. Исбаьхьа бедарш

* 7:22 а: Ешал-Яхly 35:5,6; б: Ешал-Яхly 61:1.

юьйхина а, дезачу хьолахь болу а нах паччахьан гIаланах чохь Iаш бу. ²⁶ Ткъа хьаьнга хьовса дахнера шу? Пайхамаре хьовса дахнера? ХIаь, боху Аса шуьга. Яхъя вукху пайхамарел лакхара ву. ²⁷ Цунах лаьчна Делан Йозанаш тIехь яздина ду: „Хьажал! Ас Хьуна хьалха Сайн геланча воуьйту. Цо Хьуна некъ кечбийр бу!“ ²⁸ Ас боху шуьга: кху дуьнен тIе бевллачарна юкъахь Яхъял лакхара стаг вац. Амма Делан Олалла тIелаьцначарна юкъахь уггаре а лахарниг а цул лакхара ву.

²⁹ Яхъяга ладугIуш хилла болчу наха, ял йоккхуш болчара а тIехь, Делан лаам тIе а лаьчна, Иза кIобал а вина, Яхъяга шайш хих чекхбахийтира*. ³⁰ Амма парушхошна а, Iеламчу нахана а, Делан лаам тIе а ца лаьчна, Яхъяга шайш хих бахийта ца лиира.

³¹ Хьаьнца буста мегар бу таханлера нах? Хьанах тера бу уьш? ³² Уьш базаран майданахь ловзучу берех тера бу. Цара боху вовшашка: „Оха шун дуьхьа шедаг лекхира, ткъа шу халха а ца девлира! Оха шуна гIийла эшарш лекхира, ткъа шу гIайгIане а ца хилира!“ ³³ Хих нах чекхбоху Яхъя веара. Цо бепиг ца дуура, чагIар ца молура. Аш цунах лаьчна олура: „Иза жинаша хьийзош волу стаг ву“. ³⁴ Цул тIаьхьа Адамийн КIант веара. Цо яа а йоура, мала а молура. Аш Цунах: „Хьовсал цу адаме! И юуш ву, молуш ву, ял йоккхучийн а, кIинош летиначийн а доттагIа ву“, – олура. ³⁵ Амма Делера долу хьекIал бакъдо и схьаэцначу берриг а наха».

* 7:27 Малъаки 3:1.

* 7:29,30 Маттай 21:32; Лака 3:12.

* 7:29,30 И аяташ тептар яздархочун дешнаш хила мегаш ду. Цунах лаьчна билгал хууш дац.

Шен кѣиношна гечдайтина зуда.

³⁶ Цхъана парушхочо ша волчу шуьне кхайкхира Иийсага. Иийса, и парушхо волчу а вахана, хІума юучу меттехъ дІатаџІна, агІорваџІла Іара. ^{37*} Оцу гІалахъ вон цІе йоккхуш, цхъа зуда яра, дукха кѣинош долуш. Иийса парушхо волчохъ хьошалгІахъ ву аџІла хезча, цига еара иза, мехалчу кхаби чохъ хаза хьожа йогІуш долу, дегІан меженашна хьокху даџта а дахъаш. ³⁸ Иийсана тІехъа, когашка дІа а хІоџттина, йоџлхуш, бІаџрхиш Цуънан когаш тІе а Іенош, юха шен ехачу месашца уџш дІа а дохуш, Цуънан когаш бакъа а беш, царах барташ бохура, царна тІе хаза хьожа йогІу даџта дуџтура цо. ³⁹ И гина, Иийса хьошалгІа кхайкхинчу парушхочо шен дагахъ ойла йира: «Нагахъ санна и стаг пайхамар велахъ, Цунна хьалхе дуџйна хиъна хир ду-кх, Шех куџйгаш Іуџттуш йолу зуда кѣинош летиџна юйла». ⁴⁰ Юха Иийсас элира цуънга: «ШамІа, хьоџга цхъа хІума ала лаџа Суна». Вукхо жоп делира: «Алахъа, Устаз!» – аџІла. ⁴¹ «Цхъана стеган ши декхархо хилла, – волавелира Иийса. – Цхъаџ пхи бІе дато динари-ахча дала дезаш хилла цунна, важа шовзткъе итг. ⁴² Я цхъаннан, я шолгІачун дІадала ахча ца хилла. ТІаккха ахча долчо, цу шинне геч а дина, и ахча дитина. Шина декхархочух ахчанан да алсам хъанна дукхавезар ву аџІла хета хъуна?» ⁴³ ШамІас элира: «Суна схъахетарехъ, декхар алсам долуш гечдинчунна алсам везар ву-кх и», – аџІла. «Нийса боху ахъ», – элира Иийсас. ⁴⁴ ТІаккха, зудчуънгахъа дІа а вирзина, Цо ШамІе элира: «Хъуна гуш юй и зуда? Со хъан чу веача, ахъ Суна когаш била хи а ца делира, ткъа цо шен бІаџрхишца Сан когаш

* 7:37,38 Маттай 26:7; Марк 14:3; Яхъџа 12:3.

башош, шен месашца уџш бакъийра. ⁴⁵ Со хъан чу ваџлча, ахъ, Соџга маршалла хоттуш, барт ца баџккхира, ткъа и зуда, Со кхуза веачахъана, Сан когех барташ бохуш ю. ⁴⁶ Ахъ Сан коџртах ур-атталла дораха зайтдаџта а ца хъаџкхира, ткъа цо Сан когаш тІе деза, хаза хьожа йогІу даџта дуџту. ⁴⁷ Ас боху хьоџга: цо оццул боккха безам гайтина, шен кѣиношна гечдина дела. Ткъа кІезиг гечдинчо кІезиг безам гойту». ⁴⁸ Иийсас цу зудчуънга элира: «Хъан кѣиношна гечдина». ⁴⁹ Кхиболу хъеший ойла еш бара: «И мила ву, кѣиношна а гечдеш?» ⁵⁰ Иийсас цу зудчуънга кхин а элира: «Хъан тешаро кІелхъарџьяџккхина хьо. ДІаяло хъайна маџрша».

Иийсана тІаџхъахІиттина богІу зударий

8 Цул тІаџхъа Иийса гІаланашкахула а, ярташкахула а чекхволура, Делан Олаллех лаџцна хаза кхъа кхайкхош. Шен шийтта векал вара Цуънца, ^{2*} кхин масех зуда а, Цо жинех а, цамгарех а тойина йолу: шена чуџра ворхІ жин схъадаџІла йолу Магдал-юџртара Марем а, ³ ХІародан цІен чохъ куџйгалла деш волчу Хьозан зуда Яхъани а, Шушан а, кхин дуккха а берш. Оцу зударша шайн хьола тІера дакъа луш гІо дора Иийсана.

Ахархочух лаџцна хъекъале дустар

(Маттай 13:1-9; Марк 4:1-9)

⁴ Иийса волчу дукха нах тІеохура маџІ-маџІера. Цо царна цхъа хъекъале дустар далийра: ⁵ «Цхъа ахархо шен кха тІе хІу

* 8:2,3 Маттай 27:55,56; Марк 15:40,41; Лака 23:49.

таса араваьлла. Цо хІу тосучу хенахь цхьадолу буьртигаш некъан йистехула охьаэгна хилла. Схьадаьхкинчу олхазарша уьш дІадиъна. ⁶ Кхидолу буьртигаш тІулгаш долчу лаьтта тІе ийгира. Церан зІийдигаш гучуевлча, уьш якъаелира, хи а ца тоъьна. ⁷ Кхидерш коканийн коьллаш юкъа ийгира, амма коьллаша, юкъ а елла, хІун зІийдигаш къайлаехира. ⁸ Ткъа важа долу хІу дика латта долчоьхь нисделира. Хъала а девлла, дІадиьначул Ёозза сов ялта делира цара». И дийцар чекх а даьккхина, Ийсас чІогІа элира: «Лергаш долчунна хІара хезийла!»

Дустаран маьна довзийтар

(Маттай 13:10-17; Марк 4:10-12)

⁹ Цуьнан мурдаша хаьттира Цуьнга, хІун маьІна долуш ду и дийцар аьлла. ¹⁰ Ийсас элира: «Шун таро ю Делан Олаллех йолу къайленаш йовза, ткъа кхечаьрга Ас ишттачу дустаршца дуьйцу, уьш „хьобжуш боллушехь, царна хІумма а ца гархъама, ладугІуш боллушехь, дуьйцучух ца кхетийтархъама“. ¹¹ ХІара маьІна долуш ду и далийна дустар: буьртиг Делан дош ду. ¹² Новкъа йистехь эгна буьртигаш – уьш Делан дош хезаш берш бу. Амма схьадеанчу иблисо церан дегнашкара и дош дІахь, уьш, цунах теша а тешна, кІелхъара ца бовлийтархъама. ¹³ Ткъа тІулгаш тІе эгнарш – уьш, дош хезча, хазахетарца и тІеобцурш бу. Амма шайн цхъа а орам боцуш, уьш цхъана ханна теша, ткъа зуьйш йолчу хенахь, уьш юьстахбовлу. ¹⁴ Коканийн коьллаш юкъа эгна, кхиьалц стом ца белла буьртигаш – уьш дош хезнарш бу, амма юха

* **8:10** Ешал-ЯхІу 6:9 (Грекийн).

дІа а бахана, дахаран гІайгІанех, хьолах, дегІана там лахарх Іехабелларш бу. ¹⁵ Ткъа дикачу лаьтта тІе эгнарш – уьш, дош а хезна, дикачу, цІеначу даг чоьхь и лардеш, собаре хиларца пайден стом луш берш бу».

Кхабина буха хІоттийна стогар

(Марк 4:21-25)

¹⁶ «Цхьаммо стогар латийча, цунна тІехула кхаба ца хІоттайо, я маьнги кІел ца хІоттабо иза, амма чубогІучарна серло гун йолччу лакха хъалахІоттабо. ¹⁷ ХІунда аьлча мел йоккха къайле а цхъанна ца хууш юьсур яц, мел чІогІа лечкьийнарг а гІара ца долуш а, гучу ца долуш а дубьсур дац.

¹⁸ Цундела шайна хезачух лаций ойла елаш. ХІунда аьлча долчунна кхин а тІелур ду, ткъа доцучуьнгара шен ду моьттург а дІадоккхур ду».

Ийсан нана а, вежарий а

(Маттай 12:46-50; Марк 3:31-35)

¹⁹ Ийса волчу Цуьнан наний, вежарий баьхкира, амма Цунна гонах дукха адам хиларна, тІе ца кхачалора уьш. ²⁰ Цхьаммо Цуьнга элира: «Хъан наний, вежарий бу араьхь Хьо ган лууш». ²¹ Ийсас жоп делира: «Сан наний, вежарий Делан даше ла а дугІуш, и кхочушдеш берш бу».

* **8:16** Маттай 5:15; Лака 11:33.

* **8:17** Маттай 10:26; Лака 12:2.

* **8:18** Маттай 25:29; Лака 19:26.

Иийсас хи тlехъ баьлла мох сацабо

(Маттай 8:23-27; Марк 4:35-41)

²² Цхъана дийнахъ Шен мурдашца хинкеманна тlе а хиина, Цо элира: «Йоман дехъа берда тlе девр ду вай». Уьш хи тlехула дlабахара. ²³ Хин кеманахъ уьш богlучу хенахъ, Иийсана наб кхетта. Йома тlехъ чlогlа мох а баьлла, кеманна чу хи даьлла. Уьш кхерамечу хьолехъ хилла. ²⁴ Мурдаша самаваьккхина Иийса: «Устаз! Устаз! Вай хlаллакхуьлуш ду!» Цо, хъала а гlаьттина, мохе а, тулгlенашка а омра дира. Уьш совца а севцина, гонах тийналла дlахlоьттира. ²⁵ Тlаккха Цо хаьттира цаьрга: «Мичахъ ду шун тешар?» Кхерабелла, цецбевлла вовшашка хьоттуш бара уьш: «Мила ву Иза? Цо хине а, мохе а омра до, цара ладугlу Цуьнга».

Иийсас Гlарас-меттехъ жинаша

ххийзош волу стаг тlуовар

(Маттай 8:28-34; Марк 5:1-20)

²⁶ Уьш Галилайна дубхалара берда тlехъ lуьллучу Гlарас цlе йолчу метте баькхира. ²⁷ Иийса берда тlе ваьлча, Цунна дубхал гlалара жинаша ххийзош волу цхъа стаг веара. Иза, дукха хенахъ дубйна тlе хlума ца юхуш, нах дlабухкучу хьехаш чохъ lаш вара. ²⁸⁻²⁹ Иийса а гина, Цунна хьалха вуьйжира иза. Иийсас омра дира жине, оцу стагана чуьра арадала аьлла. Стага мохъ тухуш элира: «Хlун оьшу Хьуна соьгара, Иийса, Веза Воккхачун Кlант? Добху Хьобга, ма ххийзавехъа со». Жино дукха хенахъ дубйна ххийзош вара и стаг. Зlенашца дlа а виькина, ларвича а, уьш хеда а йой, жино бохург деш, цхъа а адам доцучу, яьссачу метте дlавоьдура иза. ³⁰ Иийсас

хаьттира цуьнга: «Хlун ю хъан цlе?» Цо элира: «Эскар», хlунда аьлча дукха жинаш доьллера цунна чу. ³¹ Цу жинаша дехар дира Иийсага, шаьш бух боцучу lинах ма кхийсахъара аьлла. ³² Циггахъ лам тlехъ бежаш хьакхарчийн боккха бажа бара. Жинаша дийхира Иийсага, шаьш царна чу довлийта аьлла. Цо царна пурба делира. ³³ Жинаш, стагана чуьра ара а девлла, хьакхарчашна чудевлира. Лекхачу берда тlера хи чу а лилхина, буха яхара хьакхарчий.

³⁴ lуша, хилларг ган а гина, бевдда бахана дийцира и гlалахъ а, юххерчу ярташкахъ а. ³⁵ Хилларг хlун ду хъажа адамаш даьхкира. Иийсана тlебаьхкича, царна гира шена чуьра жинаш арадевлла стаг. Тlе хlума а юьйхина, метта а веана, Иийсан когашкахъ lаш вара иза. Схъабаьхкинарш чlогlа кхерабелира. ³⁶ Хилларг гиначара дийцира царна, жинаша талхийна стаг муха товира. ³⁷ Оцу Гlарасара мел болчу бахархоша, шаьш чlогlа кхерабелла хиларна, дехар дира Иийсага, шаьш а дитина, дlагlахъара Хьо аьлла. Иза хlордкемана тlе а хиина юхавирзира. ³⁸ Шена чуьра жинаш дlалаьхкинчу стага дехар дира Цуьнга, ша а вайтахъара аьлла. Амма Иийсас дlавахийтира иза: ³⁹ «Цlа а гlой, хъайна Дала мел дика дина дийца ахъ», – аьлла. Цу стага дlавахана гlалахъ бехачаьрга шена Иийсас динчу доккхачу диканах лаьцна дийцира.

Яиран йол еллагчуьра денъяр а, цомгуш йолу зуда тояр а

(Маттай 9:18-26; Марк 5:21-43)

⁴⁰ Дуккха а адам Иийсага хьобжуш Иийра. Иза юхавеача, наха Цуьнга маршалла хаьттира. ⁴¹ Гуламан цlа чохъ куьйгалхо волу Яир веара Иийсана тlе. Гора а воьжна, дийхира цо, шен

цІен тІе вагІахъара Хъо аьлла. ⁴² ХІунда аьлча цуьнан цхъаь бен йоцу, шийтта шо кхаьчна йоІ яра яла йоллуш Іуьллуш.

Іийса дІавоьдуш Цунна гонах чІогІа дуькъа адам дара, Иза халла бен чехк ца валалуш. ⁴³ Оцу нахана юкъахъ цхъа зуда яра шийтта шарахъ цІий ца соцуш бала хъоьгуш, лобрашна шен дерриг ахча а доьхкина, церан ян гІоле а йоцуш.

⁴⁴ ТІехъашхула тІе а еана, Іийсан бедарх кхозучу чечакхах куьг Іоьттира цо, оцу сохъта цуьнан дІаоьху цІий сецира.

⁴⁵ «Мила вара Сох куьг Іоьттинарг?» – аьлла, хаьттира Іийсас. Цхьаммо а даре ца дира. Кипас элира: «Устаз! Нах ма бу Хъуна гонах, цара дІаса ма тоьтту Хъо, ткъа Ахъ хоьтту: „Мила ву Сох куьг Іоьттинарг?“»

⁴⁶ Амма Іийсас элира: «Сох цхьаммо куьг Іоьттира, хІунда аьлча Суна хаабелира Сайх дІакъаьстина ницкъ». ⁴⁷ Зуда, ша гучуяьллий а хиина, ехьош тІееана, Іийсана хьалха юьйжира. Массарна а хьалха дийцира цо, ша Цунах куьг хІунда Іоьттира а, шена оцу сохъта гІоле муха хилира а. ⁴⁸ ТІаккха Іийсас элира цуьнга: «Сан йоІ, хьан тешаро тойина хъо. Маьрша дІагІо хьайна».

⁴⁹ Іийса къамелдина а валале, гуламан цІийнан куьйгалхочун Яиран цІера геланча веара. «Хьан йоІ елла, – элира цо. – Устазана хало ян ца оьшу».

⁵⁰ Амма Іийсас, и къамел а хезна, элира Яире: «Кхера ма кхера, амма теша, тІаккха хьан йоІ толур ю». ⁵¹ Яиран керт а веана, Цо цхьанна а чу ван пурба ца делира, Кипиний, Яхъъяний, Якъубаний, йоІан дений-нанний бен. ⁵² Кертара адамаш оцу йоІана доьлхуш дара. «Ма делха, – элира Іийсас, – иза ца елла, иза йижина ю».

⁵³ Уьш Цунах бийла хІиттира, хІунда аьлча царна хаьара и йоІ еллийла. ⁵⁴ Іийсас, йоьІан куьг схъа а лаьцна, элира:

«ХъалагІатта, йоІ!» ⁵⁵ ЙоІана чу са деара, иза цу сохъта хъалагІаьттира. Іийсас цунна яа хІума ло элира. ⁵⁶ Дай-наний чІогІа цецдаьлла дара. Амма Іийсас элира цаьрга, хилларг цхъаьнгге а ма дийца аьлла.

Іийсас шийтта векал дІахъажор

(Маттай 10:5-15; Марк 6:7-13)

9 Шен шийтта векал схъа а кхайкхина, Іийсас царна ницкъ а, бакъо а елира адамашна чуьра дерриг жинаш лахка а, цамгарех нах тобан а. ² Цо дІахъовсийра уьш Делан Олаллех лаьцна кхайкхам бан а, адамашна дарбанаш дан а. ³ «Шаьш новкъа доьлуш, шайца я Іаса а ма эца, я тІоьрмаг а ма эца, я бепиг а ма эца, я ахча а ма эца, я хуьйцуш юха бедар а ма эца», – элира Цо цаьрга. ⁴ «Шаьш дІакхаьчначу цІа чохъ Іе, оцу гІалара арадовлалц. ⁵ Нагахъ цхьанхъа шаьш тІе ца эцахъ, шайн когаш тІера чан дІаегае, гІалара арадовлуш. Шу тІе ца эцначу нахана дуьхьал тоьшалла хир ду иза». ⁶ Іийсан векалш дІабахара. Ярташкара ярташка а боьлхуш, хаза кхаь кхайкхош, массанхъа а нахана дарбанаш деш лелара уьш.

ХІародан воьхна хьийзар

(Маттай 14:1-12; Марк 6:14-29)

⁷ Іийсас а, Цуьнан мурдаша а дечух лаьцна хабар мехкан куьйгалхочунна ХІародна а хезира. Иза собарх воьхнера, хІунда аьлча цхъаболчара бохура веллачуьра Яхъь денвелла, ⁸ вукхара – Эли-ЯхІу-пайхамар веана, кхозлагІчара – ширачу

* **9:3-5** Лака 10:4-11.

* **9:7,8** Маттай 16:14; Марк 8:28; Лака 9:19.

заманахълера пайхамарех цхъаь денвелла. ⁹ХIарода ша-шега хойтура: «Яхъян ас корта баьккхина. Ткъа и стаг мила ву теша, шех лаьчна и хIуманаш наха дуьйцуш волу?» Иза Ийса ган гIертара.

Пхи эзар стаг вузор

(Маттай 14:13-21; Марк 6:30-44; Яхъя 6:1-14)

¹⁰ Векалша, юха а баьккина, дийцира Ийсана шаьш динчух лаьчна. Уьш а эчна, цаьрца цхъаьна хилархъама, Бет-Саида це йолчу гIали юххехъа дIавахара Ийса. ¹¹ Амма Иза мичахъ ву а хитна, дукха адам деара Цунна тIаьхъа. Ийсас уьш тIейцира. Цо Делан Олаллех лаьчна а дийцира царна, оьшучарна дарбанаш а дира.

¹² Де суьйренгахъа лестича, Ийсан шийтта векало, тIе а веана, элира Цуьнга: «Адам дIадахийта деза. Луларчу ярташка а, кIотаршка а бахана, шайна дIадийша меттиг а, яа хIума а лохур цара. Вай долу меттиг яьсса ю», – аьлла. ¹³ ТIаккха Ийсас элира цаьрга: «Аша лур ю царна яа хIума». Векалша жоп делира: «Вайгахъ пхи хьокхам, ши чIарий бен бац. ГIой, царна массарна а яа хIума эций оха?» – аьлла. ¹⁴ Цигахъ гулвелларг пхи эзар гергга стаг вара. Амма Ийсас элира шен мурдашка: «Уьш, бекъа а бекъий, шовзткъе итт-итт стаг волуш тобанашка охъаховшабе», – аьлла. ¹⁵ Цуьнан мурдаша Цо ма-баххара массо а охъахайра. ¹⁶ Юха, шайгахъ болу пхи хьокхам, ши чIарий схъа а эчна, стигала хъала а хъаьжна, и кхача къобалбеш, доIа дира Ийсас. ТIаккха и хьокхамаш а, чIерий а дакъошка декъа а доькъуш, Шен мурдашка дIахьовдадора Цо. Цара и дакъош нахе дIалора.

¹⁷ Массара а яа а йиира, массо а вуза а вуьзира. Цул тIаьхъа Ийсан мурдаша схъагулдина дисина дакъош шийтта тускар дуьззина дара.

Кипас Ийсах лаьчна аьлларг

(Маттай 16:13-19; Марк 8:27-29)

¹⁸ Ийсас, Ша висна, доIа дечу хенахъ, Цунна тIе мурдаш баьккира. Цо хьаьттира цаьрга: «Наха Со мила ву олу?» – аьлла. ¹⁹* Цара жоп делира: «Цхьаболчара Хьо нах хих чекхбоху Яхъя ву боху, вукхара Хьо Эли-ЯхIу-пайхамар ву боху, кхозлагIчара ширачу заманахълера денвелла веана пайхамар ву боху». ²⁰* «Ткъа аша хIун боху, Со мила ву боху аша?» – аьлла, хьаьттира Ийсас. Кипас жоп делира: «Хьо Дала леррина Кьобалвинарг ву-кх», – аьлла.

Ийсас Шен Iожаллех а, денваларх а лаьчна дуьйцу

(Маттай 16:20-28; Марк 8:30-9:1)

²¹ Ийсас и хIума нахе дIахайтар чIогIа дихкира царна. ²² Цо элира: «Адамийн КIантах иштта хила дезар ду: Цуьнан дукха баланаш лан дезар, баккхийчара а, динан коьртачу дайша а, Iеламчу наха Иза тIе ца лаьчна хила а дезар ду, Иза вийна хила а везар ву, амма кхозлагIчу дийнахъ Дала Иза веллачуьра денван а везар ву».

²³* ТIаккха Ийсас элира массаьрга а: «Соьца ван луург, шен „со“ бохург дIа а теттина, хIора дийнахъ шен баланийн мохъ*»

* **9:19** Маттай 14:1,2; Марк 6:14,15; Лака 9:7,8.

* **9:20** Яхъя 6:68,69.

* **9:23** Маттай 10:38; Лака 14:27.

* **9:23** Баланийн мохъ – грекийн маттахъ, цхъабакъду, яздина ду: жIаран бигоIам.

тӀе а лаьцна, Суна тӀаьхьахӀотта веза. ^{24*}ХӀунда аьлча шен са кӀелхьардаккха воьлларг синах вер ву, ткъа Сан дуьхьа са дӀаделлачо иза кӀелхьардоккхур ду. ²⁵ХӀун пайда бу стагана дерриг а дуьне цуьнан а хилла, цо ша хӀаллаквича я шена зен дича? ²⁶Нагахь санна Сох а, Сан дешнех а эхь хетахь, Адамийн КӀант дӀавоьрзур ву цу стагах, Шен а, Шен Ден а, Делан маликийн а Олаллин нуьрехь Ша веача. ²⁷Аса баккӀалла а боху шуьга: шуна юкӀарчу цхьаболчарна шаьш кхалхале Делан Олалла гур ду».

Иийса хийцавалар

(Маттай 17:1-8; Марк 9:2-8)

²⁸Цул тӀаьхьа, ворхӀ-бархӀ де даьлча, Шеца Кипа а, Яхьъа а, Якъуб а эцна, Иийса доӀа дан лам тӀе хьалавелира. ²⁹ДоӀа дечу хенахь Цуьнан юьхь цӀеххьана хийцаелира, духар чӀогӀа кӀайделира, тӀехь бӀаьрг ца сацалуш. ³⁰⁻³¹Олаллин нур лепаш ши стаг дӀахӀоьттира Цунна юххе. И шиь Муса-пайхамар а, Эли-ЯхӀу-пайхамар а вара. Иийсаца кӀамел дира цу шиммо. Цара дуьйцура Иийсан, Ярушалаймехь, адам паргӀатдаккхархьама, дуьнен чуьра дӀакхалха дезарх лаьцна. ³²Кипа а, цуьнан накъостий а чӀогӀа наб кхетта бара. Самабевлча, царна гира Иийсан а, Цуьнца лаьттачу шина стеган а Олаллин нуьран лепар. ³³И ши стаг дӀаваха воьлча, Кипас элира: «Устаз! Ма дика Ia вай кхузахь! Кхо кхалор ей вай Хьуний, Мусаний, Эли-ЯхӀуний?» Цунна шена а ца хаьара ша хӀун дуьйцу оцу хенахь. ³⁴Кипа кӀамел дина а валале, марха тӀе а еана, уьш дӀахьулбелира цуьнан ИндагӀехь. Иийсан

* 9:24 Маттай 10:39; Лака 17:33; Яхьъа 12:25.

накъостий кхерабелира, цу мархина юкӀахь Иийса а, Муса а, Эли-ЯхӀу а нисвелча. ^{35*}Мархи юкӀара аз хезира: «ХӀара ву Ас хаьржина волу Сан КӀант. Цуьнга ладогӀалаш!» ³⁶Аз дӀатийча, царна Иийса ша лаьтташ гира. Мурдаша шайна гинарг кӀайладахьбира, цу хенахь цхьаьнгге а ца дуьйцуш.

Жино хьийзош волу кӀант туовар

(Маттай 17:14-18; Марк 9:14-27)

³⁷ШолгӀачу дийнахь, уьш лам тӀера чубиссича, Иийсана дуьхьалеара адамийн йоккха тоба. ³⁸Нахана юккӀера цхьана стага чӀогӀа мохь туьйхира: «Устаз! Добху Хьобга, хьажахьа сан кӀанте! Иза сан цхьаь бен вац! ³⁹Кест-кеста цунна чудолучу жино хьийзава иза. КӀант, мохь хьобкхуш, лаьттах веттало, багах чопаш оьхуш. Иштта цунна ницкъ бой, иза лазавай бен дӀа ца долу и жин. ⁴⁰Ас Хьан мурдашка дехнера жин эkkхаде аьлла, амма цаьрга хӀумма а дан ца делира». ⁴¹Иийсас элира: «Галбевлла болу нах! Ва тешар доцу тукхам! Мелхир ву техьа Со шуна юкӀахь? Меллан деза техьа Сан шу? Схьавалаве хьайн кӀант!» ⁴²КӀант, тӀевогӀучу хенахь, жино охьатуьйхира, лазар а даийтина. Амма Иийсас жине арадала аьлла омра а дина, кӀант туо а вина, дега дӀавелира. ⁴³Массо а Делан боккхачу ницкъах чӀогӀа инзарваьлла вара. Нах Иийсас дечух дерригенах цецбевлла лаьттара.

* 9:28-35 2 Кипин 1:17,18.

Иийсас юха а шен вала везарх лаьцна дуьйцу

(Маттай 17:22,23; Марк 9:30-32)

Оцу хенахь Цо Шен мурдашка элира: ⁴⁴ «Дика ладогІалаш, диц а ма делаш Ас шайга аьлларг: Адамийн КІант нехан кара лур ву». ⁴⁵ Амма мурдаш ца кхийтира Цо аьллучух. Ткъа оцу дешнийн маьІна Дала царах лачкъийна дара. Иийсага, и ХІун ду аьлла, хатта уьш ца баьхьира.

Мурдех лакхарниг мила ву?

(Маттай 18:1-5; Марк 9:33-37)

⁴⁶* Мурдаша къовсам баьккхира, шайна юкъахь лакхарниг мила ву аьлла. ⁴⁷ Иийсас, церан дагара хууш, жима бер схьа а эцна, Шена юххе дІа а хІоттийна, ⁴⁸* элира: «Сан дуьхьа хІара бер тІеэцначо Со а тІеобцу. Ткъа Со тІеобцучо Со Ваийтинарг а тІеобцу. Цундела шуна юкъахь уггар кІезиг верг а уггар лакхарниг ву».

Шуна дуьхьал воцург шуьгахьа ву

(Марк 9:38-40)

⁴⁹ ТІаккха Яхьяс элира Иийсага: «Устаз! Вайна юкъара воццушехь а, Хьан цІарах жинаш арадоху цхьа стаг гира тхуна. И вайх цхьаь воцу дела, иза сацо гІиртира тхо».

⁵⁰ Иийсас жоп делира: «Сеца ма ве иза! ХІунда аьлча шуна дуьхьал воцург шуьгахьа ву!»

* 9:46 Лака 22:24.

* 9:48 Маттай 10:40; Лака 10:16; Яхьяс 13:20.

Иийса а, Шамран-махкара юрт а

⁵¹ Ша стигала хьалаобцу волу хан тІекхача йоьлча, Иийсас сацам бира Ярушалайме ваха. ⁵² Цо Шен геланчаш хьалха бахийтира цхьана шамранхойн юьрта, Шена оьшучунна кечам байтархьама. ⁵³ Амма оцу юьртарчу наха Иийса тІе ца ийцира, хІунда аьлча гуш дара Иза Ярушалайме воьдуш вуйла*. ⁵⁴* И болх а гина, Цуьнан мурдаша Якъуба а, Яхьяс а элира: «Эла! Хьуна лаахь, оха стигалара стелахьштиг а тохийтина, хІаллакбойтур бу и нах». ⁵⁵ Амма Иийсас, юхавирзина, дихкира царна и дар. ⁵⁶ ТІаккха Иийса а, Цуьнан мурдаш а кхечу юьрта бахара.

Иийсана тІаьхьахІотта ца лиьнарш

(Маттай 8:19-22)

⁵⁷ Уьш новкъахула богІучу хенахь, цхьана стага элира Иийсага: «Со Хьуна тІаьхьа хІуттур ву, Хьо миччахьа а водахь а». ⁵⁸ «Цхьогалийн а, олхазарийн а чохь Іан баннаш ду, ткъа Адамийн КІентан корта дІатовжо меттиг а яц», – аьлла, жоп делира цунна Иийсас. ⁵⁹ Кхечу стаге Цо элира: «Суна тІаьхьа схьавола!» – аьлла. Амма оцу стагадийхира: «Сан Эла! Пурба лохьа суна, цкъа, цІа а вахана, сайн да дІаволла». ⁶⁰ «Белларш беллачарна бита, ткъа ахь, Суна тІаьхьахІотта лууш хьо велахь, ваха а гІой, Делан Олалла кхайкхаде», – элира цуьнга Иийсас. ⁶¹* Кхин цхьана стага элира Цуьнга: «Эла! Со Хьобца вогІур вара, пурба лохьа суна цкъа цІахь болчаьрца Іодика

* 9:53 Ярушалайм-гІала жуьгтийн коьрта гІала яра, ткъа шамранхошна а, жуьгташна а вовшийн ца безара.

* 9:54 Сулим 1:9-16.

* 9:61 Сулим 19:20.

ян», – аьлла. ⁶² Ийсас жоп делира цунна: «Нахаран тIам схьа а лавцна, юяхьобжуш верг Делан Олаллина пайденна вац», – аьлла.

Ийсас кхузткъе шийтта мурд дIахьажаво

10 Цул тIаьхьа Ийсас Шен мурдашна юкъара кхин а кхузткъе шийтта стаг хаьржира. Шел хьалха шишша цхьаьна Ша ваха везачу гIаланашка а, ярташка а дIахьовсийра Цо уьш. ^{2*} Цо элира цаьрга: «Хьовсал, мел дукха адам кийча ду Делан Олалла тIелаца. Уьш кхиъна доккха ялта санна бу, амма и ялта чудерзо белхалой кIезиг бу. Ялта долчу Дега деха иза чуэца кхин а белхалой бахкийта алий. ^{3*} ДIадуьло! Берзалойн арданга юкъа Iахарий санна, дIадохуьйту Ас шу. ⁴ Шайца я бохча а, я тIоьрмаг а, я мачаш а схьа ма эца, новкъахь маршалла хоттуш цхьаьнцца а совца а ма совца. ⁵ Шайш чохьадевллачу цIа чохь цкъа хьалха ала: „Машар хуьлда хIокху хIусамехь!“ ⁶ Нагахь санна цу чохь Iаш волу хIусамда машар безаш стаг велахь, аш кховдийна машар цуьнгахь буьсур бу, нагахь вацахь – шун машар шуна тIе юхабоьрзур бу. ^{7*} Оцу цIа чохь Iе, шайна схьаделларг даа а дууш, мала а молуш, хIунда аьлча къахьобгуш долу шу хьакъ ду нахера ял схьаэца. ХIусамаш ма хийца. ⁸ Шайш гIала а дахана, цигахь тIеэцахь, шайна елларг яа, ⁹ цомгуш нах тобе, ткъа хаам бе цаьрга: „Делан Олалла юххе кхаьчна

* **10:2** Маттай 9:37,38.

* **10:3** Маттай 10:16.

* **10:7** ¹ Коринтошка 9:14; ¹ Тимапига 5:18.

шуна!“ ^{10*} Шайш тIе ца эцначу гIалахь, урамашкахула дуьйла а лой, ала: ^{11*} „Шун гIалахь тхан мачаш тIе йиллина чан а шуна юха дIаегайо оха. Амма хаалаш, кху гIалара бахархой: Делан Олалла гергахьаьчна шуна!“ ^{12*} Ас боху шуьга: къематан дийнахь Седам-гIалара нахана атта хир ду оцу гIалара нахана чул».

Дохкойовлаза йисина гIаланаш

(Маттай 11:20-24)

^{13*} «Декъаза ю хьо, Къераз-гIала! Декъаза ю хьо, Бет-Саида-гIала! Нагахь санна Цора-гIалахь а, ЦIадан-гIалахь а шу долчохь хилла тамашийна хIуманаш хиллехьара, цигара адамаш, тоххарехь дохко а девлла, шайн дохкодовлар гойтуш йолу бедарш тIе а юьйхина, овкъарна тIе охьахевшина хир дара. ¹⁴ Цундела Цорарчу а, ЦIаданарчу а нахана къематан дийнахь шуна чул дуккха а атта хир ду. ^{15*} Ткъа хьо, Къапарнам-гIала, хьо языйна стигала хьалайоккхурю моьтту хьуна? Йоккхур яц, жоьжахатин цIерга кхуссур ю».

^{16*} ТIаккха Шен мурдашка Ийсас элира: «Шуьга ладугIуш волчо Соьга ладугIу, шу тIе ца оьцучо Со тIе ца оьцу. Ткъа Со тIе ца оьцучо Со Ваийтинарг а тIе ца оьцу».

* **10:10,11** Векалийн 13:51.

* **10:4-11** Маттай 10:7-14; Марк 6:8-11; Лака 9:3-5.

* **10:12 а:** Доладалар 19:24-28; Маттай 11:24; **6:** Маттай 10:15.

* **10:13** Ешал-ЯхIу 23:1-18; Яхьазкхил 26:1-28:26; Юал 3:4-8; Iамос 1:9, 10; Закри-ЯхIу 9:2-4.

* **10:15** Ешал-ЯхIу 14:13-15.

* **10:16** Маттай 10:40; Марк 9:37; Лака 9:48; Яхьья 13:20.

Кхузткье шийтта мурд юхаверзар

¹⁷ Ийсас вахийтина кхузткье шийтта мурд юхавеара, самукъадаьлла, воккхавеш. «Эла, – бохура цара, – жинаша а оха бохург до, Хъан бакъонан цIарах оха омра дича». ¹⁸ Ийсас элира: «Иза бакъ ду, Суна хааделира стигалара, ГIорасиза а хилла, стелахаьштиг санна, чудеана иблис. ¹⁹* Ас шуна ницкъ белла, кхерам боцуш, шайтIанашна тIе, лаьхьанашна а, дIаьвше гезгашна а санна, ког баккха, шайн мостагIчун ницкъ хьаша. Шуна зене цхьа а хIума дац. ²⁰ Амма жинаш шаьш карадерзорах даккхий ма де, шайн цIераш Дала стигалшкахь дIаязъярх даккхийде».

Ийсан воккхавер

(Маттэй 11:25-27; 13:16,17)

²¹ Оццу хенахь Делан Сино хазахетарх кийра буьзначу Ийсас элира: «Аса сий до Хъан, Сан Да, стигаллий, Латтий карахь долу Веза Эла, хьекъалчараххий, Илма долчараххий и хIума къайла а даьккхина, бер санна, догцIеначарна Ахьа иза дIаделларна. ХIаь, Сан Да, иза Хъан лаамца хилла ду! ²²* Дерриг а Сан Дас схьаделла Суна. Цхьанна а ца хаьа КIант мила ву, Дена бен, цхьанна а ца хаьа Да мила ву, КIантана бен а, Да гайта КIанта хаьржинчу нахана бен а».

²³ Юха, мурдашка дIа а вирзина, цаьрга шайгга элира Цо: «Дала декъалдина нах ду шу, хIунда аьлча шайн бIаьргашца хIара дерриг а го шуна. ²⁴ Ас боху шуьга: дуккха а пайхамарш а, паччахьаш а лууш бара хIара шуна гинарг ган, амма иза

* **10:19** Забур 90:13.

* **10:22 а:** Яхьъя 3:35; **б:** Яхьъя 10:15.

царна ца гина. Царна лиьнера шуна хезаш дерг хаза, амма царна иза ца хезна».

Къинхетам болу шамранхо

²⁵* Юха, хьалха а ваьлла, цхьана Йеламчу стага Ийсага хаттар дира, Иза зерхьама. «Устаз, – хаьттира цо, – ас хIун дан деза, Дела волчоь хедар доцу дахар сан хилийтархьама?» ²⁶ «Товрат тIехь хIун ду яздина? – дуьхьал хаьттира Ийсас а. – Хьо муха кхета цунах?» ²⁷* Вукхо жоп делира: «„Хьайн Веза Дела доггах, доллучу синца, дерриг а хьекъалца веза“, „Хьайн уллораниг хьо санна веза“. ²⁸* «Нийса жоп делира ахь, – элира цуьнга Ийсас, – иштта дан а де ахь, тIаккха хьо Дела волчоь вехар ву». ²⁹ Амма Йеламчу стага, бехказавалархьама, хаьттира: «Ткъа мила ву суна уллораниг?»

³⁰ Цунна жоп луш Ийсас дийцира: «Цхьа стаг хилла Ярушалаймера Ерихоне охьавогIуш. Новкъахь цунна тIе талорхой летта. Некъахочунна тIера хIуманаш схьа а яьхна, цунна вала воллалцетта а йиттина, и охьатесначохь а витина, дIабахана уьш. ³¹ ТIаьхьо цу новкъа схьавогIуш хилла цхьа динан да. Новкъахь Иуьллу и стаг а гина, некъан дехьа аГор а ваьлла, тIехваьлла дIавахана иза. ³² Изза дина цхьана левихочо*, цу стагана тIе а вахана, цуьнга дIа а хьаьжна, юьстах а ваьлла, дIавахана иза. ³³* Юха лазийнарг Иуьллучу

* **10:25-28** Маттэй 22:35-40; Марк 12:28-34.

* **10:27 а:** Карлабаккхинарг 6:5; **б:** Iамальяр 19:18.

* **10:28** Iамальяр 18:5.

* **10:32 Левихой** – уьш Исраилан халкъан цхьа тайпа ду. Царна бен пурба ца деля Делан цIа долчоь динан гIуллакхаш дан.

* **10:33,34 2** Шерашкахь 28:15.

метте кхаьчна араваьлла лелаш волу шамранхо. И стаг а гина, оцу пекъарх къахетта цунна. ³⁴ Цо, те а вахана, даьттанца а, чагларца а цуьнан чевнаш йила а йилина, дIайихкина. Юха лазийнарг, шен вира те а хаййна, некъахоша садогучу цийне а валийна, цуьнан цигахь терго еш, иза Iалаш а вина цо. ³⁵ ШолгIачу дийнахь, ша дIавоьдуш, хьешан цийнан хIусамдена ши динари ахча а делла, цо аьлла: «ХIокхуьнга хъажалахь, со юхавогIуш, ас хьан хилла харж меттахIоттор ю хьуна». ³⁶ Мила вара оцу кхааннах талархоша лазийначу стагана уллораниг, хьуна моттарехь?» ³⁷ Иеламчу стага жоп делира: «Цунах к'инхетам бинарг вара-кх». Иийсас тIаккха элира цуьнга: «Вало, иштта де ахь а».

Марта а, Марем а йолчохь хьошалгIахь

^{38*} Шайн новкъахула богIуш, цхьана юьрта кхечира Иийса а, Цуьнан мурдаш а. Цигахь Марта цIе йолчу зудчо шен хIусамехь тIеийцира уьш. ³⁹ Оцу зудчун Марем цIе йолуш йиша яра. Марем, Элан когашка а хиина, Цуьнан к'амеле ладугIуш Iара. ⁴⁰ Ткъа Марта, дуккха а яа хIума кечъян гIерташ, хъаьддий, еддий лелаш яра. ТIееана, Иийсага элира цо: «Эла! И сан йиша, хIара болх берриг а суна те а тесна, Iаш хилар нийса доцийла ца го Хьуна? Суна гIо де алахьа цуьнга», – аьлла. ⁴¹ «Маржа яI, Марта, – элира Иийсас, – хьо дуккха а хIуманашна гIайгIа бан гIерташ ю, ⁴² ткъа оьшушдерг цхьаь бен дац. Марема диканиг хаьржина, иза цуьнгара цхьаммо а дIадоккхур дац».

* 10:38,39 Яхьъя 11:1.

ДоIа дан Iамор

(МаттIай 6:9-13; 7:7-11)

11 Цкъа Иийса Ша кхаьчначу цхьана меттехь доIа деш вара. Иза доIа дина ваьлча, мурдех цхьаммо дийхира: «Эла! Тхуна а Iамадехьа доIа дан, Яхьъяс шен мурдашна ма-Iамадарра». ² Иийсас элира цаьрга: «Шаш доIа дечу хенахь иштта ала: „Дада! Хьан цIе сийлахь хуьлда! Хьан Олалла тIекхочийла! ³ ХIора дийнахь даьал напха лохьа тхуна. ⁴ Тхан к'ьиношна гечдехьа, тхайна декхарийлахь болчарна оха ма-гечдарра. Хьарам лаамна кIел ма дахийтахьара Ахьа тхо“».

⁵ Юха Иийсас элира цаьрга: «Масала, шун цхьаннан доттагIа ву. Буйсанан юккъехь и волчу а дахана, аш цуьнга боху: „ДоттагIа! Бухалург кхо хьокхам лохьа суна, ⁶ со волчу доттагIа кхаьчна, сан цунна яла хIумма а яц“. ⁷ ТIаккха шун доттагIчо ала мега: „Со Iадда вита, сан неI дIакъевлина ю, со а, бераш а дIадийшина ду. Сан, хьала а гIаьттина, хьуна хьокхам бала йиш яц“. ⁸ Ас боху шуьга, нагахь шун доттагIалла лерина цо шуна хьокхам ца лахь, аш, юа ца довлуш, кхин а, кхин а иза бехча, цо, хьала а гIаьттина, шуна иза лур бу. ⁹ Цундела Ас боху шуьга: „Деле деха – Цо дехнарг лур ду шуна. Дела лаха – Иза карор ву шуна, неI тоха, иза дIайоьллур ю шуна, ¹⁰ хIунда аьлча хIора доьхучунна жоп ло Дала, лохуш волчунна карадойту, неI тухучунна – схьайоьллубьиту. ¹¹ Муьлхачу дас лур бу шен кIантана лаьхьа, цо чIара боьхуш хилча? ¹² Муьлхачу дас лур ю шен кIантана дIаьвше гезг, цо хIоа доьхуш хилча? ¹³ Шаш мел к'иза делахь а, шайн берашна оьшург аша луш хилча, стигалахь волчу шайн Дас муьххале а доьхучунна Шен Деза Са лур дуйла хоуьйла шуна“».

Иийса а, Багал-Зебула а

(Маттай 12:22-30; Марк 3:20-27)

¹⁴ Цкъа Иийсас стеган мотт сацош долу жин эккхийра. Жин арадаьлча, стаг къамел дан хЮьттира. Юххехъ лаьттарш чЮьгIа цецбевллера. ¹⁵*Цъаболчара бохура: «Жинийн эла волчу Багал-Зебулин олаллица жинаш лохку Цо адамашна чуьра». ¹⁶*Ткъа вукхара Иийса зерхъама дехар дира, стигалара цхъа тамашийна билгало гайта шайна аьлла. ¹⁷Амма церан ойланаш хуучу Иийсас элира: «Муьлхха а екъаелла йолу пачхьалкх хIаллакьхила хъаьхна ю. Ткъа юкъахъ барт боцу доьзал бухур бу. ¹⁸ Нагахъ иблис шена гонах болчаьрца бертахъ дацахъ, муха лаьттар ду цуьнан олалла? Ас и шуьга боху, Багал-Зебулан ницкъаца Ас жинаш дIадоху бохуш, аш хкайкхадю дела. ¹⁹ Нагахъ Ас, аша ма-баххара, жинаш Багал-Зебулин гЮьнца дIалохкуш хилча, шун наха хъенан ницкъаца лохку уьш? Уьш шун кхелахой хир бу! ²⁰ Ас Делан ницкъаца лохку жинаш, ткъа иза Делан Олалла шуна схъакхъчна хиларан билгало ю. ²¹ Нагахъ шен цIа лардеш волу стаг онда а, герзаца а велахъ, цуьнан бахамна кхераме хIумма а дац. ²² Амма нагахъ, цул онданиг тIе а летта, и эшавахъ, хIусамден бЮьбулуш хилла долу герз схъа а даьккхина, бахам дIахьур бу. ²³*Соьца воцург Суна дуьхьал ву. Соьца нах схъагулбеш воцург уьш дIасабекъаболуьйтуш ву».

* 11:15 Маттай 9:34; 10:25.

* 11:16 Маттай 12:38; 16:1; Марк 8:11.

* 11:23 Марк 9:40.

Харцжин юхадар

(Маттай 12:43-45)

²⁴ «Харцжин стагах дIакъаьстича, иза хи доцучу яьссачу аренгахула долалой лелаш хуьлу, тIетовжа меттиг а ца карош. ТIаккха цо олу: „Со арадаьллачу цIа чу юхадюьрзур ду со“. ²⁵ Амма и стаг волчу юхадюьча, ша Иийна меттиг нуй хъаькхна а, цIанийна а карайю цунна. ²⁶ ТIаккха доьдий, цо шеца ворхI харцжин даладо, шел дуккха а вон долу. Уьш, цу стагана чохъ шайн хIусам а юьллий, даха ховшу. Эххар а оцу стеган хьал юьххьенца хиллачул а вон хуьлу».

Бакъдолу ирс

²⁷ Иийса къамел деш а волуш, нахана юкъара цхъана зудчо мохъ туьйхира: «Декъала ю Хьо кийрахъ лелийна а, Хьуна накха белла а йолу зуда!» ²⁸ Амма Иийсас элира: «Кхин а декъала бу, Делан даше ла а дугIуш, иза кхочушдеш берш».

Тамашийна хIума гайтар тIедиллар

(Маттай 12:38-42)

²⁹*Дукха адам дара Иийсана гонах гулделла, тIетелаш. Иза дийца волавелира: «Телхина ю хIинчалера тIаьхье. Цо доьху тамашийна билгало гайта бохуш, амма царна цхъа а билгало гур яц, Юнус-пайхамарехула гайтинарг йоцург. ³⁰*Нунав-гIалара бахархошна Юнус-пайхамар санна, хIинчалерчу тIаьхьенна Адамийн КIант а билгало хилла дIахIуттур ву.

* 11:29 Маттай 16:4; Марк 8:12.

* 11:30 Юнус 3:4.

^{31*} Къилбехъарчу зуда-паччахь, хІокху тІаьхьенца ден а елла, Дала кхел ечу дийнахь и нах бехке бийр бу, хІунда аьлча иза цхьана дуьненан маьПера йогІура Сулим-паччахьан хьекъале къамеле ладогІа. Ткъа кхузахь Верг Сулим-паччахьал веза ву. ^{32*} Къематан дийнахь Нунав-гІалара бахархоша, беллачуьра ден а белла, уьш бехке бийр бу, хІунда аьлча уьш Юнуса бина хаам бахьана долуш дохкобевлла, ткъа шуна хьалха Верг Юнусал лакхара ву».

ДегІана – серло

(Маттай 5:15; 6:22,23)

^{33*} «Цхьаммо а ца хІоттабо латийна стогар иза ца гунболчу метте я кхаби кІел. Мелхо а хІора чувогІучунна серло гун йолччу лакха хІоттабо. ³⁴ Хьан бІаьргаш – хьан дегІан серло ю. Нагахь хьан бІаьргашна са дика гахь, хьан дегІ серлонах дуьзна хир ду. Ткъа нагахь хьан бІаьргаш дика бацахь, дегІ а боданах дуьзна хир ду. ³⁵ Хьайн дегІера серлонах бода ца хилийта хьажалахь. ³⁶ Нагахь хьан дегІ серлонах дуьзна делахь, цуьнан цхьа а меже боданехь яцахь, иза дерриг а, латийна стогар санна, серло луш хир ду».

Іийсас парушхошна а, Іеламчу нахана а дуьхьал къамел до

(Маттай 23:1-36; Марк 12:38-40)

³⁷ Іийса, къамел дина ваьлча, цхьана парушхочо ша волчу хІума яа чукхайкхира. ЦІа чу а ваьлла, хІума юучу меттехь агІорвелира Іийса. ³⁸ Парушхо цецвелира, Цо хІума яале куьйгаш ца дилча.

* **11:31** Сулим 10:1-10; 2 Шерашкахь 9:1-12.

* **11:32** Юнус 3:5.

* **11:33** Маттай 5:15; Марк 4:21; Лака 8:16.

³⁹ Амма Эло цуьнга элира: «Аша, парушхоша, тІехулара кад-Іайг дикка цІандахь а, бухалара бІаьрмециг а, къиза а ду шу. ⁴⁰ Сонтанаш! ТІехуларниг Кхоьллинчо ца кхоьллина бухаларниг а? ⁴¹ Шайн долахь дерг къечаьрца декъа, тІаккха дерриг а нийса хир ду шун. ^{42*} Къа ду шун, парушхой! Аша шайн долахь долчухуьтталгІа дакъа, ур-атталла кертара хас-стоьмех а, сагІина дІалуш ду, ткъа нийсо а, Деле болу безам а бицбелла шуна. Ткъа аш иза а, важа а – ший а дан деза. ⁴³ Къа ду шун, парушхой! Гуламан цІа чохь баьрччехь Іан лаъа шуна, базаран майданашкахь массара а шайга маршалла хатта лаъа шуна. ⁴⁴ Баьрзнаш шарделлачу кешнех тера ду шу. Царна тІехула нах лела, уьш мел телхина ду а ца хууш».

⁴⁵ Цхьана Іеламчу сага элира: «Устаз! Оцу дешнашца тхуна а халахетар ма до Ахь!» – аьлла. ⁴⁶ Іийсас жоп делира: «Шун а ду къа, Іелам нах! ХІунда аьлча дІа ца бахьлун мохь нахана тІе буьллу аш, ткъа шаьш пІелга тІе пІелг а ца туху гІодархъама. ⁴⁷ Къа ду шун, хІунда аьлча шайн дайша байинчу пайхамаршна зиярташ деш ду шу. ⁴⁸ И болх барца аш тоьшалла до, шайн дайша динарг шаьш къобалдеш хилар: цара пайхамарш бойура, ткъа аш зиярташ хІиттадо. ⁴⁹ Цундела Шегахь бен доцучу хьекъалца Дала аьлла: „Ас уьш болчу пайхамарш а, векалш а бохуьйтур бу, амма цара цхьаберш бойур бу, вуьш балехь бахкор бу“. ⁵⁰ ХІокху тІаьхьене дуьне кхоьллинчхьана Іанийна долу массо а пайхамаран цІий хоттур ду: ^{51*} Хьабулна тІера Делан цІенний, сагІа доккхучу кхерчаний юккъехь вийначу Закри-ЯхІуний тІе кхаччалц.

* **11:42** Іамалъяр 27:30.

* **11:51 а:** Доладалар 4:8; **б:** 2 Шерашкахь 24:20,21.

Билггала боху шуьга, аш жоп лур ду дериггенах а. ⁵² Къа ду шун, Йелам нах! Делан Йозанах хаарш чохь долчу цийнан догIа нахера схьадаьккхина аш. Амма я шайш а ца дахана шу оцу цIа чу, я нах а ца бахийтина аш». ⁵³ Ийса цигара дIавахча, Йелам нах а, парушхой а, оьгIаз а бахана, тайп-тайпана хаттарш луш тIаьхьабевлира Цунна, ⁵⁴ муьлххачу даша тIехь лаьцна а, Иза лаца гIерташ.

Шалхаллех ларлолаш

(Маттай 10:26,27)

12 *Цу хенахь эзарнаш адамаш гулделира, вовшашна тIеттIатеIара уьш. Ийса цкъа хьалха шен мурдашка къамел дан волавелира: «Парушхойн муьстачу бедах – шалхаллех ларлолаш. ²* Мел къайлаха дерг а гучудер ду, мел хьулдинарг а хоуьйтуш хир ду. ³ Аша боданашкахь аьлларг серлонгахь хезар ду. Аша цIа чохь цхьаьнга лере аьлларг тхевнаш тIера кхайкхор ду».

Хьанах кхера веза

(Маттай 10:28-31)

⁴ «Ас боху шуьга, Сан доттагIий, стаг вен ницкъ болчух ма кхера, дегI хIаллакдарал сов цуьнга кхин хIумма а далур дац. ⁵ Ас эр ду шуьга хьанах кхера веза: шу кхера деза стеган са схьа а эцна, иза жовжахатин цIерга кхосса ницкъ Болчух. Билггала боху шуьга, Цунах кхера! ⁶ Пхеа хьозанах ши шай бен доккхур дуй те? Амма Далла царах цхьа а диц ца делла.

* **12:1** Маттай 16:6; Марк 8:15.

* **12:2** Марк 4:22; Лака 8:17.

⁷ Ткъа шун коьртара массо чо а багарбина бу шуна! Цундела ма кхералаш: дуккха а хьозанел деза ду шу!»

Адамын КIант нахана хьалха къобалвар

(Маттай 10:32,33; 12:32; 10:19,20)

⁸ Кхин дIа а Ийсас бохура: «Ас боху шуьга: Со нахана хьалха къобалвеш верг Адамын КIанта Делан маликашна хьалха къобалвийр ву, ⁹ амма Со нахана хьалха дIатеснарг Аса а дIатосур ву Делан маликашна хьалха.

¹⁰* Адамын КIантана дуьхьал дош а аьлла, дохковаьллачунна гечдийр ду, амма Делан Са сийсаздинчунна гечдийр дац.

¹¹* Шайш гуламан цIа чу, я хьаькамашна, я Йедална тIе далийча, са ма гатде шайш ала дезачух а, жоп муха дала дезарх а, ¹² Делан Сино оцу хенахь ала дезарг Iамор ду шуна».

Сонтачу хьалдолчу стагах хьекъале хIума

¹³ Нахана юкъяра цхьана стага элира Ийсага: «Устаз! Сан вешетхан дех диснарг соьца декъа алахь!» – аьлла. ¹⁴ «ЛадогIахь, Со хьан хIоттийна шун кхелахо, бахам бекъа бакъо а елла?» – хаьттира цуьнга Ийсас. ¹⁵ Цул тIаьхьа Цо элира массаьрга а: «Варелаш! БIаьрмециг ма хилалаш. Стеган дахар цуьнан хьолах лаьгташ дац шуна, иза мел дукха делахь а».

¹⁶ ТIаккха Цо цхьа хьекъале хIума дийцира царна: «Цхьана хьал долчу стеган шортта ялта кхиьна хилла. ¹⁷ „Ас хIун дан деза? – ойла йина цо. – Сан хIара ялта чудилла меттиг ма яц“. ¹⁸ Юха цо аьлла: „Ас дера деза, сайн шира ялта чудуьллу

* **12:10** Маттай 12:32; Марк 3:29.

* **12:11,12** Маттай 10:19,20; Марк 13:11; Лака 21:14,15.

сайранаш дІа а даьхна, даккхий керланаш дан. Царна чу дерриг ялта а, кхийолу хІума а хоьур ю. ¹⁹ТІаккха айса-сайга ала мегар ду: хьан хьал дуккха а шерашна тоьар долуш ду, са а даІа, даа а даа, мала а мала, самукъа а даккха“. ²⁰Амма Дала элира цуьнга: „Сонта стаг! Тховса буса хьан дахар хедар ду. Хьанна дуьсур ду ахь хьайна кечдинарг?“ – аьлла. ²¹Дела волчохь хазна а ца гулъеш, шена хьал вовшахтухучунна хІоранна а изза хир ду».

Делах тешар

(Маттай 6:25-34)

²²ТІаккха Іийсас элира Шен мурдашка: «Цундела боху Ас шуьга, шайн дахаран дуьхьа юучунна са ма гатде, шайн дегІан дуьхьа духарна са ма гатде. ²³ХІунда аьлча юучул деза дахар ду, духарал деза дегІ ду. ²⁴ДІахьовсал кьийгашка: я дуьйш яц, я хьокхуш яц, церан сайранаш а, я ялта чудерзо меттига яц, амма Дала кхобу уьш. Ткъа шу оцу олхазарел мел мехала ду! ²⁵Сагатдарца шайн дахар цхьана сахьтана хьаьнга дахдалийталур дара шуьга? ²⁶Оццул кІезигниг а далуш ца хилча, кхечунна стенна сагатдо аш? ²⁷Ойла ел, муха кхуьуш ду петІамат-зезагаш: уьш къахьогьгуш дац я бедарш тега кІадеш еш дац, амма Ас боху шуьга, ур-атталла шен хьолан возаллехь Сулим-паччахь а ца кечлора цу зезагех муьлхха а санна. ²⁸Нагахь тахана тІедолу, ткъа кхана пешахь догу долу арара зезагаш а Дала иштта хаза кечдеш хилча, шаьш мел хаза кечдийр ду аьлла хета шуна, Делах кІезиг тешаш дерш?! ²⁹Цундела ма леха яа а, мала а шайна хІун хир ю – цунна

* 12:27 Сулим 10:4-7; 2 Шерашкахь 9:3-6.

са ма гатде. ³⁰Цу дерригенна а сагатдо оцу дуьненан кхечу къамнех болчу наха. Ткъа шун шайн Да ву, шуна мел оьшург хаа а хууш. ³¹Уггар хьалха Делан Олалла лаха, важа дерриг а Дала шуна лур ду».

Стигалахь шун хир долу хьал

(Маттай 6:19-21)

³²«Ма кхера, шу кІезиг а, гІийла а делахь а, шуна тІехь Іу ву. Шун Ден, казахетарца, шуна Олалла дала сацам хилла. ³³Шайн бахамаш дІа а бухкуш, мискачарна сагІа ло. Лелийча тишлур доцу бохчанаш кечде шайна, лахлур йоцу хазна гулъе стигалахь: цигахь цунна тІе къу а кхочур вац, нецано иза юур а яц. ³⁴Шун хазна йолччохь, шун дог а хир ду».

Сема ялхой

³⁵*«Юкъ а ехий, гуттар а гІуллакх дан кийча хила, шайн стогарш а латийна хилийта, ³⁶*зуда ялийначу сакъера ваханчуьра шайн хІусамда цІа варе хьожучу ялхойн санна. ХІусамдас, цІа а веана, неІ тоьхча, цунна иза оцу сохьта дІаелла кийчча хир бу уьш. ³⁷Декъала бу, хІусамда цІа кхаьчча, сема болу ялхой. Билгала боху шуьга, цо ша а, ялхойн духар а дуьйхина, уьш шуьнна гонах а ховшийна, оьшург тІе а дахьаш, царна гІуллакх дийр ду. ³⁸Декъала бу, шена гІуллакх дан кийча а болуш, хІусамдена карийна ялхой, буьйса юкбал тІехьяьлча иза цІа веача а. ³⁹*Амма хаалаш,

* 12:35 Маттай 25:1-13.

* 12:36 Марк 13:34-36.

* 12:39,40 Маттай 24:43,44.

нагахь санна хІусамдена кѳу маца воґІур ву хууш хиллехь, цо шен цІа чохь кьола дойтур дацара. ⁴⁰ Шу а хила деза кийча, хІунда аьлча Адамийн КІант шу Цуьнга ца хьобжучу хенахь воґІур ву».

Тешаме а, тешам боцу а ялхо

(Маттай 24:45-51)

⁴¹ ТІаккха Кипас хаьттира: «Эла! Иза тхуна я массарна а дуьйцу Ахь?» – аьлла. ⁴² Везачу Эло жоп делира: «Ас дуьйцуру ду шуна тешаме а, хьекъале а урхалхо мила ву цІа чохь: иза, хІусамдас вукху ялхошна тІехь куьйгалла дан а хІоттийна, царна шен хеннахь юург луш верг ву. ⁴³ Декъала ву иза, шена тІедиллина гІуллакх деш а волуш, цуьнан хІусамда цІа кхаьчча. ⁴⁴ Бакъдерг боху шуьга: хІусамдас иза берриг шен бахамна тІехь куьйгалхо хІоттор ву. ⁴⁵ Амма, масала, и ялхо: „Сан хІусамда кеста цІа воґІий ца хаьа“, – аьлла, ойла а йина, кхечу ялхошна етта а йиттина, дууш, ваххалц молуш Іийр ву. ⁴⁶ Цунна дагахь а доцучу, иза цІа варе ца хьобжучу хенахь, хІусамда цІа кхочур ву. ХІусамдас иштта ялхо, тур тоьхна, шина декъе воькѳур ву, Делах ца тешачу нехан дакъа цунна кхочуьйтур ду.

⁴⁷ Шен хІусамден лаам а хууш, цо бохург дан а ца динчу, дан а ца гІиртинчу ялхочунна чоґІа еттар ю, ⁴⁸ ткъа ларамаза гІалат даьллачунна кІезиг таІзар дийр ду. Дуккха а кхаьчначуьнгара дуккха а хоттур ду, дуккха а хІума шех тешна дитинчунна тІехь доккха декхар ду».

Іийса а, декъадалар а

(Маттай 10:34-36)

⁴⁹ КхидІа а Іийсас бохура: «Со дуьнен чу цІе таса веана, хІинцале и цІе марсаяьлла йогуш хила лаьара Суна! ⁵⁰* Амма баланийн хІордах чекхвала везаш ву Со, иза хиллалц синтем бац Суна! ⁵¹ Шуна моьтту хир ду, Со дуьнен чу машар бахьаш веана? „ХІан-хІа! – боху Ас шуьга, – Декъадалар дахьаш веана!“ ⁵² ХІинца дуьйна иштта хир ду: пхеа стагах лаьтта доьзал бекъалур бу, кхоь шинна дуьхьал, шиь кхаанна дуьхьал хир ву. ⁵³* Да – кІантана дуьхьал, кІант дена дуьхьал, нана йоІана дуьхьал, йоІ – нанна, марнана несана дуьхьал, нус марнанна дуьхьал хир ю».

Заманан билгалонаш къастор

(Маттай 16:2,3)

⁵⁴ Юха Іийсас бохура нахе: «Малхбалехь марха гича, доґІа доґІур дуй хаьа шуна, иза иштта хила а хуьлу. ⁵⁵ Ткъа кѳилбехьара мох хьаькхча, йовхо хир ю олу аш, иза а нийса хуьлу. ⁵⁶ Шалхончаш! Стигалан а, лаьттан а билгалонаш хаьа шуна, ткъа таханлерчу заманан билгалонаш къасто хІунда ца хаьа шуна?»

Довхочуьнца кхел ян вахар

(Маттай 5:25,26)

⁵⁷ «Шайна гІолехь долчун ойла хІунда ца йо аш? ⁵⁸ Шайш довхочуьнца кхел ян доьлхуш, новкъахь цуьнца берта даха

* ^{12:50} Марк 10:38.

* ^{12:53} Мика-ЯхІу 7:6.

хьовса, хIунда аьлча цо шу кхелахочунна тIе далор ду, кхелахочо гIароле дIалур ду, юха шу набахте кхуьссур ду. ⁵⁹ Билггала боху хьобга: цигара хьо аравер вац, тIаьххьарчу шайнна тIекхачалц, дерриг а хьайн декхар дIаделла а бен».

Дохко а довлий, Далла тIе дерза, шайна хIаллакьхила ца лаахь

13 Оцу хенахь цхьана наха, тIе а баьхкина, Иийсана дийцира Делан цIийнан кертахь байинчу галилайхойх лаьцна. Пулата и омра далар бахьана долуш, оцу нехан цIий цара сагIа доккхуш яйинчу бежанийн цIийца эделлера. ² Иийсас элира баьхкинчаьрга: «Иштта байина болу и нах вукху галилайхойл кьинош сов долуш бара-м ца моьтту шуна? ³ ХIан-хIа, – боху Ас шуьга, – амма нагахь санна шу, дохко а девлла, Далла тIе ца дерзахь, уьш санна, шу а хIаллакьхир ду. ⁴ Шуна моьтту хир ду, Шилонан бIов тIе а йобжна, велла волу берхIитта стаг Ярушалаймехь болчу вукху нахал бехке вара? ⁵ ХIан-хIа, – боху Ас шуьга, – амма шу, дохко а девлла, Далла тIе ца дерзахь, уьш санна хIаллакьхир ду.»

Стом ца лато дитт

⁶ Иийсас цхьа хьекъале хIума дийцира царна: «Цхьана стеган кемсийн бешахь дIадийна инжиран дитт хилла. Цкъа, ван а веана, оцу дитта тIехь стоьмаш бу бац хьаьжча, уьш ца карийна цунна. ⁷ ТIаккха кемсаш лелош волчу шен белхалочуьнга аьлла цо: „КхозлагIа шо ду со кху дитте хьобжу, амма стоьмаш ца латийна кху тIе. Охьа а тохий,

дIадаккха хIара, кхуьнга эрна меттиг дIа а ца лоцуьйтуш“, – аьлла. ⁸ Амма белхалочо жоп делла цуьнга: „ХIусамда! Кхин цхьана шарахь а дитахьа хIара. Ас, го а аьхкина, кхелли а йиллина, болх бийр бара. ⁹ ХIун хаьа, юха шарахь стоьмаш лато а ма мега кху тIе? Ткъа ца латадахь, и дитт дIадоккхуьйтур ду ахь“, – аьлла.

Шоьтан дийнахь зуда тояр

¹⁰ Цхьана гуламан цIа чохь шоьтан дийнахь хьехам беш вара Ийса. ¹¹ Букара хьаьвзина, букъ хьала ца нислуш, цхьа зуда яра цу чохь, берхIитта шарахь шеца жинийн цамгар йолуш. ¹² И ган а гина, тIекхайхкина, Иийсас элира цуьнга: «Йиша! Хьо хьайн цамгарх паргIатъяьлла», – аьлла. ¹³ Цо куьйгаш лецира зудчунна тIехула. Важа оцу сохьта хьаланисъелира, тIаккха Далла хастамаш бан хIоьттира. ^{14*} И дерриг гина, гуламан цIийнан хьаькамо, Далла леринчу шоьтан дийнахь Иийсас дарба дарна реза воцуш, чубаьхкинчу нахе элира: «Ялх де ду болх бан дезаш. Оцу деношкахь дуьйла шайна дарба дайта, Далла леринчу шоьтан дийнахь а ца догIуш», – аьлла. ¹⁵ Везачу Эло, жоп луш, элира цуьнга: «Шалхончаш! Шайн сту я вир, хьаьвдех схьа а достий, Далла леринчу шоьтан дийнахь хи мала ца дуьгу аш? ¹⁶ БерхIитта шарахь иблисо йихкина латтийна ИбрахIиман тIаьхьенах йолу хIара зуда Далла леринчу дийнахь шен буржалех паргIатъяла мегаш яц?» – аьлла. ¹⁷ Цо и аьлча, Цунна дуьхьалболчу нахана эхь хийтира. Ткъа чохь берш самукъадаьлла, хазахеташ бара Иийсас и тамашийна гIуллакхаш дарх.

* 13:14 Арадаккхар 20:9,10; Карлабаьккхинарг 5:13,14.

Хіўх а, морзанах а лавцна хьекъале дустарш

(Маттай 13:31,32; Марк 4:30-32)

¹⁸ Цул тІаьхьа Іийсас хаьттира: «Стенца дуста мегар ду Делан Олалла? Муха ду иза? ¹⁹ Иза стага шен бешахь дІадийначу уггар жимачу хІуьнах тера ду. Цу хІуьнах, хьала а даьлла, дитт хилла. Стигаларчу олхазарша баннаш дина цуьнан гаьннаш тІехь».

²⁰ Кхин цкъа а хаьттира Іийсас: «Кхин стенца дуста мегар ду Делан Олалла? ²¹ Иза морзанах тера ду. Зудчо, бод хьакхош, кхаа сахь чохь схьаэцначу демах тоьхна иза. Морза, массанхьа а кхочуш, демах дІаййна».

Готта неІ

(Маттай 7:13,14,21-23)

²² ГІаланашкахула, ярташкахула чекхвуйлуш, Ярушалайме воьдуш вара Іийса. Шен новкъахь нахана хьехам бора Цо.

²³ Цкъа цхьаммо хаьттира Цуьнга: «Эла! Иштта кІезиг бу теша кІелхьарбовлуш берш?» Іийсас элира гулбеллачаьрга:

²⁴ «Готтачу неІарехула чекхдовла хьовса, хІунда аьлча, Ас боху шуьга чубаха ГІиртинчех, дукхахберш чекхбовлалурбац.

²⁵ ХІусамдас неІ дІакъевлича, шу арахь дуьсур ду. И неІ етташ, дехар дийр ду аш: „Эла! ДІаеллахьа тхуна“, – бохуш. Амма Цо эр ду шуьга: „Суна шу а ца девза, шу мичара даьхкина а ца хаьа“. ²⁶ ТІаккха аш эр ду: „Оха Хьобца яа а йиинера, мала а меллера, Ахь тхан урамашкахь хьехамаш а бинера тхуна“, – аьлла. ²⁷ Амма Цо эр ду: „Ас боху шуьга, Суна шу а ца девза,

* 13:27 Забур 6:9.

шу мичара даьхкина а ца хаьа. Шу массо а харцончаш ду, дІадовла Суна юххера! ²⁸ Цигахь белхар а, цергаш хьекхор а хир ду. Шуна гур бу Делан Олалла тІе а лавцна, Далла уллохь болчарна юкъахь ИбрахІим а, Исхьакх а, Якъуб а, берриш пайхамарш а, ткъа шу цигара лохкур ду. ²⁹ Малхбалехьара, малхбузехьара, кьилбаседехьара, кьилбехьара баьхкинчу наха хиндолчу тойнехь, Делан Олаллехь, шайн меттигаш дІалоцур ю. ³⁰ Амма кхузахь цхьаболу тІаьххьара хилларш цигахь хьалхара хир бу, цхьаболу хьалхара хилларш тІаьххьара хир бу».

Ярушалайм бахьана долуш гІайгІане хилар

(Маттай 23:37-39)

³¹ Оцу хенахь Іийсана тІевеанчу масех парушхочо элира: «Кхузара дІаваьлла, кхечу метте ваха веза Хьо – ХІарод ву Хьо вен ГІерташ», – аьлла. ³² Іийсас жоп делира: «Даха а ГІой, цхьогало санна, зулам деш волчуьнга дІаала: „Ас жинаш дІа а лохкур ду, нахана дарбанаш а дийр ду тахана а, кхана а, ткъа кхозлагІчу дийнахь Сайн болх чекхбоккхур бу“. ³³ Делахь а, хІуьа хилахь а, Сан тахана а, кхана а, лама а лела деза, хІунда аьлча пайхамар Ярушалаймал арахьа вала йиш йолуш вац.

³⁴ Ва Ярушалайм! Пайхамарш бойу ахь, хьайна тІебахкийтиначарна тІулгаш детта ахь. Мел чІоГІа лиънера-кх Суна хьан бераш гулдан, олхазаро шен кІорнеш тІома кІел гул ма-ярра, амма хьуна ца лии иза. ³⁵ ХІинца билггала шун ЦІа Дала

* 13:28 Маттай 22:13; 25:30.

* 13:28,29 Маттай 8:11,12.

* 13:30 Маттай 19:30; 20:16; Марк 10:31.

* 13:35 Забур 117:26.

дІатесна ду. Ас боху шуьга, шуна Со гур вац, цхьа хан а еана, аш аллалц: „Декъала ву Везачу Элан цІарах воҁуш верг!“»

Чкъура кІел хи хІоьттина стаг туовар

14 Цкъа шобтан дийнахь парушхойн цхьа куьйгалхо волчу хІума яа ваханера Ийса. Чохь берш леррина хьобжура Цо дечуьнга. ² Цигахь Цунна дубхьал нисвелира цхьа стаг. Иза, чкъура кІел хи а хІоьттина, оцу цамгарх чІоҁІа бала хьобгуш вара. ³ ТІаккха Ийсас хьаттира Іеламчу нахе а, парушшошка а: «Далла леринчу шобтан дийнахь дарба дан бакъо ю я яц?» ⁴ Уьш бист ца хилира. Ийсас, цунах куьг а Іоьттина, цомгушчунна дарба а дина, иза давахийтира. ⁵ *Ткъа вукхаьрга Цо хьаттира: «Нагахь шун кІант я, масала, сту ҁуна чу боьжча, сихха дахана иза хьалабоккхур бац аш, Далла леринчу шобтан де делахь а?» ⁶ Церан Кхуьнга ала хІумма а дацара.

Хьешашна а, хІусамдена а дина хьехар

⁷ Ийсас тидам бира хьошалҁІа кхайкхина нах баьрччехь йолу меттигаш дІалаца ҁертар. Цо тІаккха царна цхьа хьекъале хІума дийцира: ⁸ * «Хьо цхьанхьа зуда ялийначу метте кхайкхина велахь, баьрчче хаа ма ҁерта, хІунда аьлча хьол лоруш волу стаг а кхайкхина хила там бу цига. ⁹ ТІаккха хьо а, иза а кхайкхинчу хІусамдас, тІе а веана, хьобга эр ду: „ХІокху стагана меттиг ло“, – аьлла. Нахана хьалха юьхІаьржачу а хІоьттина, уггар йистера меттиг дІалаца езар ю хьан. ¹⁰ Хьо

* 14:5 Маттай 12:11.

* 14:8-10 Кицанаш 25:6,7.

хьошалҁІа кхайкхинчу хІусамехь неІарера меттиг дІалаца, хІусамдега, хьайна тІе а веана, алийта: „ДоттаҁІа! Вало, хьуьлла баьрчче хаа“, – аьлла. ТІаккха вукху хьешашна хьалха хьан ларам хир бу, ¹¹ * хІунда аьлча хІора ша лакхара хеташ верг, лах а вина, кІезиг хетар ву, ткъа ша кІезиг хеташ верг лакхаваьккхина хир ву».

¹² Цул тІаьхьа Ша кхайкхинчу хІусамдега Ийсас элира: «Айхьа нах хІума яа чукхойкхуш, хьайн доттаҁІий а, вежарий а, гергара нах а, хьалдолу лулахой а ма кхайкха, хІунда аьлча церан таро ю хьо чукхайкха а, шайна дина дика юхадан а. ¹³ Айхьа шун хІоттош, къенаш, заьІапнаш, астаҁІнаш, баьрзенаш кхайкха. ¹⁴ Хьо декъала хир ву, хІунда аьлча церан хьуна иза юхадан таро яц. Делан лаамехь болу нах денлучу дийнахь, юхалур ду хьуна иза».

Доккхачу тойнах лавцна хьекъале дийцар

(Маттай 22:1-10)

¹⁵ И хІума хезча, чохь болчех цхьаммо элира: «Декъала ву Делан Олалла тІелаьцначарна юкъахь кхачанах кхеттарҁ!»

¹⁶ ТІаккха Ийсас дийцира: «Цхьана стага доккха той а хІоттийна, дуккха а хьеший кхайкхина. ¹⁷ Той дІадоло хан тІекхаьчча, шен ялхо вахийтина цо шуьне кхайкхинчаьрга дІаала: „Схьадуьйла, дерриг а кийча ду“, – аьлла. ¹⁸ Амма хьеший, цхьаь санна, бехказа бийла хІиттина. Хьалхарчо аьлла: „Ас латта эцна, вахана цуьнга хьажа дезаш ву со, доьху хьобга, къинтІера валахь суна“. ¹⁹ ШолҁІачо аьлла: „Ас пхи шуьста эцна, и стерчий дІа а доьжна, мега ца мега хьажа

* 14:11 Маттай 23:12; Лака 18:14.

воллура со. Суна кѣинтѣра валахъ“, – аьлла. ²⁰ Кхозлагѣчо аьлла: „Ас зуда ялийна, цундела вогѣйла дац сан“, – аьлла. ²¹ Вухавѣанчу ялхочо хѣсамдега и дерриг дѣаьлла. Тѣаккха оьгѣзваханчу хѣсамдас шен ялхочуьнга буьйр дина: „Хѣада, чѣккка гѣалин урамашкахула а, майданашкахула а чѣкхвалий, схѣабалабе кхуза кѣенаш, заѣапнаш, бѣаьрзенаш, астагѣнаш“. ²² Юха а веана, ялхочо аьлла: „Хѣсамда! Ахъ ма-аллара, дерриг а ас кхочушдина, амма кхин а меттиг ю цѣа чохъ“. ²³ Тѣаккха хѣсамдас юха а тѣедожийна ялхочунна: „Ваха а гѣой, гѣалара аравалий, новкѣахъ а, керташкахъ а гинарг схѣавалаве, сан цѣа хѣшѣх дуьззина хилийта. ²⁴ Амма, ас боху шуьга, хѣалха кхѣйкхинчѣх цхѣаь хир вац сан тойнехъ“.

Иийсан мурд хиларан мах

(Маттай 10:37,38)

²⁵ Иийсаца йогѣуш адамиин йоккха тоба яра. Цо, юха а вирзина, элира цаьрга: ²⁶ * «Стаг Суна тѣаьхѣаюьттина схѣаван а, Сан мурд хила а йиш йолуш вац, Со шен дел а, ненал а, зудчул а, берел а, вежарел а, йижарел а, ур-атгалла дахарал а лараме хеташ иза вацахъ. ²⁷ * Шен баланийн мохъ * схѣаэца реза а воцуш, Суна тѣаьхѣавогѣург Сан мурд хила йиш йолуш вац. ²⁸ Масала, шух цхѣаь бѣов ян лууш ву. Охъ а хиина, шен хин йолу харж лорур яц цо, гѣишло чѣкхѣяккха ахча товар ду дац хѣажа? ²⁹ Цо, бух а боьттина, дѣаерзо ницкъ а ца кхѣачна, гѣишло йолийначохъ йитича, массо а и гуш верг воьлур ма ву цунах. ³⁰ Цара бохур дара: „Хѣокхо гѣишло йолийначохъ чѣкх

* 14:26 Маттай 10:37.

* 14:27 Маттай 10:38; 16:24; Марк 8:34; Лака 9:23.

* 14:27 Баланийн мохъ – бакъду, грекийн маттахъ иштта яздина ду: жѣларан бѣогѣлам.

а ца яккхалуш йитира“, – бохуш. ³¹ Я, масала, цхѣа паччахъ ву тѣом бан кѣчулш. Цкѣа, охъ а хиъна, ойла йийр ю цо, шен итт эзар стаг волчу эскарца ткѣа эзар стагаца тѣевогѣучунна дуьхьало ялур ю, я яц аьлла. ³² Нагахъ шен ницкъ кхочур бац аьлла, цунна хѣтахъ, мостагѣа гѣнахъ волччуьра, цо векалш бохуьйтур бу машар боьхуш. ³³ Делахъ, шен долахъ долчух дерригѣнах шух хѣора ца кѣастахъ, Сан мурдаш хила йиш яц шун.

³⁴ Туьха дика хѣума ю, амма цуьнан чам дѣабаьлча, стен хуьлубуьтур ду иза юха а дуьра? ³⁵ Иза я лаьттах а, я кхеллѣх а тоха пайдѣнна дац, дѣакхоссан бен. Лѣргаш долчунна хѣара хѣзийла!»

Байначу уьстагѣах лаьцна хѣекѣале дустар

(Маттай 18:12-14)

15 * Иийсага ладогѣа дуккха а адамаш: ял гулѣешберш а, кѣинош лѣтийнарш а тѣеохура. ² Парушкой а, Јѣлам нах а резабоцуш, гѣовгѣа еш бара: «Хѣокху стага кѣинош лѣтийна адамаш тѣе а оьцу, цаьрца хѣума а йоу», – бохуш. ³ Тѣаккха Иийсас царна цхѣа хѣекѣале дустар далийра.

⁴ «Мила ву шух, шайн бѣе уьстагѣ юкѣара цхѣаь байча, важа безткѣе ткѣайоьсна эрна арахъ а битина, байнарг лохур боцуш, иза карабаллалц? ⁵ Ткѣа иза карийча, самукѣадаьлла, белшаш тѣе а биллина, цѣа бахъар бу. ⁶ Доттагѣий а, лулахой а схѣа а кхѣйкхина, уьстагѣ болчо эр ду: „Даккхийде вай цхѣаьна, суна сайн байна уьстагѣ

* 15:1,2 Лака 5:29,30.

карийна!“ ⁷ Масала, дохковала бахъана доцуш, Делан лаамехъ а волуш везткъе ткъайобсна стаг ву. Ас боху шуьга, оцу нахана чул, къинош а летийна, юха дохковаьлла, Далла тевирзинчу цхъана стагана алсам баккхийбийр бу стигалшкахъ берш».

Дайначу ахчанах лъцна хьекъале дустар

⁸ «Масала, цхъана зудчун драхма цѐ йолу итт дато ахча ду. Царах цхъаь дайча, стогар а латийна, чохъ нуй а хьобкхуш, леррина и лохур ма ду цо, иза карадаллалц. ⁹ Ткъа иза карийча, доттаггий а, лулахой а схъа а кхайкхина, цо эр ду: „Даккхийдейша соьца: суна дайна ахча схъакарийна!“ ¹⁰ Ас боху шуьга, лелийначунна дохко а ваьлла, Далла тевирзинчу цхъана стагах а Делан маликийн самукъадалар иштта хуьду».

Байначу кѐнтех лъцна хьекъале дийцар

¹¹ Кхин а дийцира Цо: «Цхъана стеган ши кѐант хилла. ¹² Жимах волчу кѐанта шен дега аьлла: „Дада! Хъайн бахамах суна догѐу дакъа схъалохъа“. Дас шина кѐантана бекъна бахам. ¹³ Дукха хан ялале, жимах волу кѐант, шен дерг вовшах а тоьхна, генарчу махка вахана. Цигахъ, сакъоьруш, шен хъал эрнадайина цо. ¹⁴ Ткъа шадерриг и дайина ваьлча, цу махкахъ чѐога мацалла хѐоттина. Иза таро йоцуш висна. ¹⁵ Тѐаккха, вахана, цу махкарчу цхъана стагана чухѐоттина иза. Вукхо хѐара хъакхарчий яжо вахийтина шен аренашка. ¹⁶ Мацалло бѐарзвина, хъакхарчаша бууш болу акха стоьмаш биина а, шен гай дузо лууш хилла хѐара, амма цхъаммо а кхунна уьш луш ца хилла. ¹⁷ Метта а веана, цо аьлла: „Мел дукха ялхой бу сан

ден цѐахъ, цѐран массѐран а шортта яа хѐума ю, ткъа со кхузахъ мацалла леш ву! ¹⁸ Дѐавахана, сайн да волчу юха а вирзина, ас эр ду цуьнга: Дада! Далла хъалха а, хъуна хъалха а къа латийна ас! ¹⁹ Хѐинца со хъакъ вац хъан кѐант ву со ала, хъайн белхало вай, дѐаэцахъа со“. ²⁰ Хъала а гѐаьттина, шен да волчу вахара иза. Кѐант геннахъ схъавоѐуш дѐна гира. Цунах къахетта, ведда тѐе а вахана, иза маравоьллина, цунна барт баьккхира дас. ²¹ Ткъа кѐанта элира цуьнга: „Дада! Далла хъалха а, хъуна хъалха а къа латийна ас. Хѐинца со хъакъ вац хъан кѐант ву со ала“. ²² Амма дас шен ялхошка элира: „Тоьлла йолу бедар схъа а яй, тѐеюха цунна, пѐелгах мухѐар а долла, кога мачаш а юха. ²³ Юстийна йолу старѐа схъа а ялай, урс хъакха: той хѐоттор ду вай. ²⁴ Хѐунда аьлча хѐара сан кѐант веллачуьра денвелла, вайначуьра карийна“. Уьш сакъѐра буьйлабелира.

²⁵ Воккхах волу кѐант оцу хѐнахъ кха тѐехъ вара. Цѐа воѐуш, шайн бахамна гергакхаьчча, цунна локху эшарш а, хѐлхаран мукъамаш а хѐзира. ²⁶ Цхъа ялхо схъа а кхайкхина, цо хаьттира: „Хѐара хѐунду?“ ²⁷ Ялхочо элира цуьнга: „Хъан ваша цѐа веана. Хъан дас старѐа ейтина, хѐунда аьлча иза могуш-маьрша юхавирзина“. ²⁸ Воккхах волу кѐант, оьѐазвахана, чу ван ца лууш вара. Дас, ара а ваьлла, чувола аьлла, дийхира цуьнга. ²⁹ Амма цо элира дега: „Со хъуна вѐцаш волу мел дукха хан ю, ахъ аьллачунна тѐера ког а ца баьккхина ас, амма ахъ суна буьхьиг а ца елла, соьга сайн доттагѐашча сакъѐрийта. ³⁰ Ткъа шен хъал мехкаршча сакъоьруш хаьхкина волу хъайн кѐант цѐа веача, цунна юстийна старѐа йийна ахъ“. ³¹ Амма дас элира воккхах волчу кѐанте: „Сан кѐант! Хъо гуттар а соьца ма ву, сан долуш дерг шадерриг а хъан ма ду. ³² Хѐинца вай

самукъадаьлла хила ма деза, хьан ваша веллачуьра денвелла, вайначуьра карийна».

Тешаме воцучу урхалхочух лаьцна хьекъале дийцар

16 Шен мурдашна Йийсас кхин цъха хьекъале дийцар далийра: «Цъхана хьалдолчу стеган бахаман дола дешурхалхо хилла. Цъхаммо аьлла цу хьолахочуьнга, цуьнан бахам урхалхочо байина дIабоккхуш бу аьлла. ² Урхалхо тIе а кхайкхина, хIусамдас хаьттина: „И хIун ду суна хьох лаьцна хезаш дерг? ДIа а гIой, хьайн балхах жоп дала кечам бе, кхин дIа хьобга урхалла ца дойту ас“, – аьлла. ³ ТIаккха урхалхочо ойла йина: „Ас хIун дан деза? ХIусамдас со балхара дIабоккхуш ву. Латта ахка ваха сан ницкъ бац, сагIа деха эхь хета. ⁴ ХIа! Суна хаьа хIун дан деза, кхузара дIаваьккхича кхечу меттехь со тIеэцийта“. ⁵ Цъхацца кхойкхуш, шен хIусамден декхархой тIекхайкхина цо. Хьалхарчуьнга хаьттина: „Хьо мел декхарийлахь ву сан хIусамдена?“ ⁶ Вукхо жоп делла: „БIе черма зайтдаьтта“. Урхалхочо аьлла цуьнга: „ХIара хьайн декхар тIеяздина кехат схьа а эций, сихха охьахай, дIаязде: шовзткъе итт“. ⁷ Юха кхечуьнга хаьттина: „Хьо мел дала дезаш ву сан хIусамдена?“ Цо аьлла: „Эзар гали кIа“. Урхалхочо аьлла: „Хьайн декхаран кехат схьа а эций, дIаязде: бархI бIе гали“. ⁸ ХIусамдас хастийна тешаме воцу урхалхо, сел кхетаме иза хиларна. Бан а бу хIокху заманна хьакъ болу нах Делан нуьрехь болчу нахал кхетаме, шайш санна болчаьрца гIуллакх догIуш.

⁹ Ас боху шуьга, харц дуьненан хьолах пайда а общуш, шайна доттагIий лаха. Юха, и хьал шух дуьсур долчу хенахь, Дала

Шен даим лаьттаху цIа чохь тIеобцур ду шу. ¹⁰ КIезигчу хIуманна тIехь тешаме верг доккхачунна тIехь а тешаме ву, ткъа кIезигчунна тIехь тешаме воцург доккхачунна тIехь а вац. ¹¹ Нагахь шу дуьненан хьал гулдеш тешаме ца хиллехь, стигалахь бакъдолу хьал шух хьан тешор ду? ¹² Неханиг шух тешна дита мегаш ца хилча, шуниг хьан лур ду шуна?

^{13*} Шина хIусамдена гIуллакх далур дац цъхана ялхочуьнга. Цунна цъха хIусамда везар ву, важа везар вац, я цъханна хьесталур ву, ткъа вукхунах вешар вац. Цундела цъхаьний – Далла а, хьолана а ялхой хилалур дац шу».

Товрат а, Делан Олалла а

(Маттай 11:12,13; 531,32; Марк 10:11,12)

¹⁴ Ахча дукха дезаш болу парухой и дерриг а хаза а хезаш, Йийсах боьлуш бара. ¹⁵ Ткъа Цо элира цаьрга: «Шу нахана хьалха диканаш хила гIерташ ду, амма Далла хаьа шун дагахь дерг. Адамашна мехала хетарг Далла боьха хета.

^{16*} Товрат-хьехамаш а, пайхамарша яздинарг а Яхьъя-пайхамар гучуваллалц лелла, ткъа цу хенахь дуййна Делан Олаллех лаьцна болу хаза кхаь а кхайкхош бу. Массо а чIогIа Делан Олалла тIелаьцначарна юкъахь хила лууш а ву. ^{17*} Амма стигалний а, латтаний а атта хир ду дIакъовладала, товрат-хьехамаш тIера цъха сиз дIадовчул.

* **16:13** Маттай 6:24.

* **16:16** Маттай 11:12,13.

* **16:17** Маттай 5:18.

¹⁸*ХІора, шен зуда а йитина, кхин ялош верг ямарта волуш ву, и санна ямарта йитина зуда ялош верг а ву».

Хьолахо а, Лалзар а

¹⁹ Юха Иийсас дийцира: «Вехаш хилла цхъа хьалдолу стаг. Деза а, хаза а духар тӀе а духий, хІора дийнахь той а хІоттадой, сакъобруш хилла цо. ²⁰Ткъа цуьнан кевнна йистгехь Іуьллуш, Лалзар цӀе йолуш саҠадоьхург хилла, дерриг дегІ дІалаьцна даьІнаш а долуш. ²¹Хьолахочун стоьла тІера охьаэгна юьхкаш йиғна а, хІума яа лууш хилла цунна. ЖІаьлеша, тӀе а догІий, цуьнан даьІнашна тӀе мотт хьокхуш хилла. ²²Эххар а саҠадоьхург велла. Маликаша ИбрахІимна юьххе, баьрччехь йолчу метте, дІаваьхьна иза. Хьолахо а велла, иза дІавоьллина. ²³Жоьжахатин цІергахь Іазапехь воллуш, дІахьаьжначу хьолахочунна геннахь ИбрахІим а, цунна уллохь Лалзар а гина. ²⁴Мохь а тухуш, дехар дина хьолахоcho: „Ва санда ИбрахІим! Къинхетам бехьа сох. Лалзар вайитахь, шен пӀелгхи чу а Іоьттина, сан мотт шелбайта, хІокху цІергахь чІоҠа холчохь ву-кх со!“ – аьлла. ²⁵Амма ИбрахІима аьлла: „Сан кІант! Дагадаийта, хьо муха Іаш вара. Хьуна дерриг а диканиг кхаьчнера хьайн дахарехь, ткъа Лалзарна – дерриг вониг. ХІинца цунна кхузахь синтем хилла, ткъа хьо баланехь ву. ²⁶Цул сов, хьуна а, тхуна а юкъахь чІоҠа кІорга Гин даьккхина. Нагахь кхузара цхьанна хьуна тІеван лиґча а, иза дІавалур вац, цигара цхъа а кхуза сехьа а валалур вац“. ²⁷Тіаккха аьлла хьолахоcho: „Ас доьху хьоьга, Лалзар вахийтахьа сан ден хІусаме, ²⁸сан пхи ваша ма ву. Цаьрга

* 16:18 Маттай 5:32; 1 Коринтхошка 7:10,11.

дІахоуьйтур дара цо кхузахь дерг, хІара Іазап хьега уьш кхуза ца кхачийта“. ²⁹ИбрахІима аьлла цуьнга: „Церан Мусан а, кхечу пайхамарийн а деза йозанаш ду, цара яздинчуьнга ладоҠа дезаш ма бу уьш!“ ³⁰Хьолахочо жоп делла: „ХІан-хІа, дада ИбрахІим! Нагахь веллачех цхъаь шайна тІевеача, лелийначунна дохко а бевлла, Далла тІебоьрзур бара уьш“. ³¹Тіаккха ИбрахІима аьлла цуьнга: „Нагахь Мусага а, кхечу пайхамаршка а ла ца доҠахь, веллачуьра денвеллачух а уьш тешар бац“».

Къа латадайтарх, гечдарх, тешамах, декхарх лавьцна

(Маттай 18:6,7, 21,22; Марк 9:42)

17 Иийсас элира Шен мурдашка: «Стаге къа латадойтуш долу хІума тӀе ца доҠуш дуьсур дац. Амма декъаза ву ша бахьана долуш нахе къа латадайтина стаг. ²Делах тешаш болчу лахара болчех цхъаьнга къа латадойтучул, хьеран тІулг, коча а оьллина, ша хІорда чу кхоссийтар гІоле ю цу стагана. ³*Шаьш ларлолаш! Нагахь хьан вашас къа латадахь, бехк баккха цуьнгара, амма иза дохковалахь, гечде цунна. ⁴Нагахь хьан вашас дийнахь ворхІазза хьуна дуьхьал къа латадахь, амма ворхІаззе а хьо волчу а веана: „Со дохковаьлла“, – алахь, гечде цунна».

⁵Тіаккха векалша элира Иийсага: «Алсамбаккхяхь тхан тешам», – аьлла. ⁶Иийсас элира: «Нагахь санна шун тешам жимачу буюрттигал а белахьара, аш оцу комарийн дитте ала тарлора: „Орамашца схьа а далий, хІорда чу доҠало!“ Цо аш бохург дийр дара.

* 17:3 Маттай 18:15.

⁷ Масала, шун цхъаннан охуш я жа дажош ялхо ву. Иза арара балхара цѣ веача, хъан эр ду аш цуынга: „Схъавола, хЮкху метте агЮрвалий, хъайна хЮма яа“? ⁸ Мелхо а, аш цуынга эр ду: „Суна яа хЮма кечъе, юкъ а ехкий, сан гЮллакхе хъажа со йиина а, мелла валлалц, тѣаккха – айхъа а яа а яа, мала а мала“. ⁹ Шена тѣдиллинарг ялхочо кхочушдича, цунна баркалла хъан эр ду аш? ¹⁰ Иштта аша а, шаьш дан деза гЮллакх кхочушдай, ала: „Тхо хъакъ доцу ялхой бен дац – оха тхайна тѣдиллина гЮллакх кхочушдина“».

Чкъуран цамгар йолу итт стаг тувар

¹¹ Ярушалайме воьдуш, Шамранан а, Галилайн а шина мехкандозанехула схъавогЮш вара Ийса. ¹² Иза цхъана юьрта чувулуш, Цунна дубхьалкхийтира дѣа ца йоьрзу чкъуран цамгар йолу итт стаг. Геннахъ севцина, ¹³ маьхъарий хъаькхира цара: «Ийса! Устаз! Къинхетам бехъа тхох!» – аьлла. ¹⁴ Уьш гиначу Ийсас элира: «Даха а гЮй, динан дайшна шаьш гайта», – аьлла. Цомгуш нах, дѣабоьлххушехъ, новкъахъ шайн цамгарх цѣинбелира. ¹⁵ Царах цхъаь, ша товеллий а хиъна, мохъ туххуш Далла хастам а беш, вуха вирзира. ¹⁶ Ийсана хъалха гора а воьжна, Цунна баркаллаш баха хЮьттира иза. Иза шамранхо вара. ¹⁷ Тѣаккха Ийсас хъьттира: «Итт стаг ца товелла цамгарх? Важа исс мичахъ ву?» ¹⁸ Далла хастам бан веанарг кхечу къомах волу хѣара стаг бен ма вац?» ¹⁹ Тѣаккха цу шамранахочуынга элира Цо: «Хъалагѣтта, дѣавало. Хъан тешаро цамгарх кѣлхъарваьккхи хъо».

* **17:14** Іамалъяр 14:1-32.

Делан оалалла тѣекхачар

(Маммай 24:23-28, 37-41)

²⁰ Цкъа парушхоша хъьттира Ийсага: «Делан Оалаллин де тѣе маца кхочур ду?» – аьлла. Цо жоп делира: «Шуна гучу кепехъ догЮр дац Делан Оалалла. ²¹ Цхъаьнгге а аалалур дац: „Иза кхузахъ ду“ я „Дѣогахъ ду“, хЮнда аьлча Делан Оалалла шуна юкъахъ ду».

²² Тѣаккха Шен мурдашка элира Цо: «Цхъа хан йогЮр ю Адамын Кѣнтан денойх цхъа де гина а, ган шу сатесна долуш, амма шуна и де гур дац. ²³ Шуьга эр ду: „Иза кхузахъ ву“, я „Дѣогахъ ву“, амма И гур вара алий, шу дѣа ма хъовда. ²⁴ Ерриг а стигал цхъана йистер а вукху йисте кхаччалц серлаяьккхина, стелахъьштиг санна, хир ву Адамын Кѣнт Шен дийнахъ. ²⁵ Амма и де тѣекхачале, дуккха а баланаш лан дезар ду Цуьнан. ХЮкху адамын тѣахъьено эккхор а ву Иза. ²⁶ Нохъа-пайхамаран деношкахъ ма-хиллара хир ду Адамын Кѣнтан деношкахъ а. ²⁷ Нах дууш, молуш, зударий балош, маре оьхуш бара Нохъа-пайхамар хЮрдкеманна чу валлалц. Амма цул тѣахъа хи а хъаьдда, и берриг нах хѣаллакхилира. ²⁸ Иза дара Лутѣа волчу деношкахъ а: дуура, молура, оьцура, духкура, дѣадоьра, гѣишлош йора. ²⁹ Амма Лутѣа Седамера араваьлладу дийнахъ стигалара, догѣа санна, деанчу цѣро а, саьмгало а дерриг а адам хѣаллакдира. ³⁰ Иштта хир ду Адамын Кѣнт гучувоккхучу дийнахъ а. ³¹ Оцу дийнахъ тхов

* **17:26** Доладалар 6:5-8.

* **17:27** Доладалар 7:6-24.

* **17:28,29** Доладалар 18:20-19:25.

* **17:31** Маттай 24:17,18; Марк 13:15,16.

тЕхь нисвелларг шен хІуманаш схьаэца цІа чу ма гІо. Эрна араьх верг цІа юха ма верза. ^{32*}Дагадаийта шайна ЛутІин зудчух хилларг. ^{33*}Шен са лардечо иза хІаллакдийр ду, ткъа са дІалочо иза Іалашдийр ду. ³⁴Билггала боху шуьга: цу буса цхьаьна дІабийшинчех цхьаь дІаобцур ву, ткъа важа вуьтур ву. ³⁵КІа оручу шина зудчух цхьаь дІаобцур ю, важа юьтур ю*³⁷. ³⁷«Мичаьх хир ду иза, Эла?» – аьлла, хаьттира Цуьнан мурдаша. Иийсас элира: «Дакъа долчу хьаргІанаш а гуллур ю».

Йисина Іачу зудчух а, кхелахочух а лавьцна хьекъале дийцар

18 Гуттар а доІанаш деш, догйовха хилийтархьама, Иийсас Шен мурдашна цхьа хьекъале хІума дийцира: ²«Цхьана гІалахь вехаш цхьа кхелахо хилла. Иза Делах ца кхоьруш а, нахах эьх ца хеташ а стаг хилла. ³Оццу гІалахь ехаш йисина Іаш йолу зуда а хилла. Денна а кхелахочунна тІе а обьхуш, цуьнга дехарш деш хилла цо: „Сан довхочуьнца болчу къовсамехь нийсонна тІе кхацаехьа со“, – бохуш. ⁴Цхьа хан яллалц цунна накъосталла ца деш Иийначу кхелахочо эххар а ойла йина: „Делах ца кхерахь а, нахах эьх ца хетахь а, ⁵оцу зудчунна гІо дан деза ас, хІора дийнахь схьа а обьхуш, цуьнга со хьийза ца вайта“, – аьлла». ⁶Везачу Эло аьлла: «Ойла елаш оцу харц кхелахочо дуьйцучух лаций. ⁷Дийнахь а, буса а Шегга кхойкхуш болу, Ша хаьржина болу нах нийсонна тІе кхачор бац Дала? Церан дуьхьа сихлур вац Иза?» ⁸Ас боху шуьга: Цо,

* **17:32** Доладалар 19:26.

* **17:33** Маттай 10:39; 16:25; Марк 8:35; Лака 9:24; Яхьья 12:25.

* **17:35** Цхьадолчу тептарш тІехь – Маттай 24:40 – кхузахь, 36-гІа аят санна, тІеьохна ду: *ШІь аренгахь болх беш хир ву. Царах цхьаь схьаьцур ву, ткъа важа вуьтур ву.*

хьем ца беш, нийсоне кхочуьтур бу уьш. Амма Адамийн КІант дуьнен чу веача, карор буй теша Цунна Шех тешаш болу нах?»

Парушхочух а, ял гулгешволчух а лавьцна хьекъале дийцар

⁹Шайх тоам а бина, кхечарах ца бешачу нахана цхьа хьекъале хІума дийцира Иийсас: ¹⁰«Ши стаг вахана Делан цІа чу доІа дан: цхьаь – парушхо, важа – ял гулгеш верг. ¹¹Парушхочо, дІа а хІоьгтина, доІа деш хилла: „Дела! Хастам бу Хьуна, талорхой, харцончаш, нахаца леларш я хІара ял гулгеш верг санна со ца хиларна. ¹²КІирнах шозза марха а кхобу ас, сайн тІедогІучу хьолах уьтталгІа дакъа нахана сагІина а ло ас“, – бохуш. ¹³Гено лаьтташ вара ял гулгеш верг. Стигала ши бІаьрг хьала хьажо а ца ваьхьаш, шен некха тІе буй а бетташ, бохура цо: „Дела! Къинхетам бехьа сох, къинош летийначу стагах“, – бохуш. ^{14*}Билггала боху шуьга, цу шиннах геч а дина цІа ваханарг ял гулгеш верг ву. ХІунда аьлча хІора ша лакшара хеташ верг, лах а вина, кІезиг хетар ву, ткъа ша кІезиг хеташ верг лакхаваьккхина хир ву».

Иийсас бераш декъалдо

(Маттай 19:13-15; Марк 10:13-16)

¹⁵Иийса волчу кегий бераш а даладора, Цуьнга, уьш декъалдеш, царна тІехула куьйгаш лацийта. И гиначу мурдаша берашца болу нах човхабора. ¹⁶Амма Иийсас, бераш Шена тІе а кхайкхина, элира мурдашка: «ХІара бераш тІедахкийта Суна, царна дуьхьало ма е, хІунда аьлча Делан

* **18:14** Маттай 23:12; Лака 14:11.

Олалла тѣлаѣцнарш уыш санна бу. ¹⁷ Билггала боху шуьга: бѣро санна, Делан Олалла тѣ ца лоцуш верг цкъа а Делаца хир вац».

Хьалдолу хьаькам

(Маттай 19:16-30; Марк 10:17-31)

¹⁸ Цхъана хьаькамо хьаттира Ийсага: «Дика Устаз! Ас хІун дан деза Делаволчохъ цкъа а чекхдер доцу дахар кхачийтархъама?»

¹⁹ «Сох „дика“ хІунда олу ахъ? – хьаттира Ийсас. – Цхъа а вац дика, цхъа Дела воцург. ^{20*} Дала тѣдехкина гІуллакхаш хъуна хууш ма ду: „Нахаца ма лела, адам ма де, къола ма де, харц тоьшалла ма де, дай-наний лара“?» ²¹ «Бѣран хѣнахъ дуйна и дерриг кхочушдеш схъавогІуш ву со», – аьлла хьаькамо. ²² И хѣзча, Ийсас элира: «Кхин цхъа хІума дан деза ахъ: хъайн долахъ дерг дерриг дІа адохкий, къѣчарна дІасадекъа, тІаккха стигалахъ жовхІар хир ду хъан. Цул тІаьхъа, схъа а волий, Суна тІаьхъахІотта». ²³ Хьаькам гІайгІане вуьйжира и хѣзча, хІунда аьлча иза чІогІа хьал долуш стаг вара. ²⁴ Ийсас, цуьнга хьаьжча, иза гІайгІане вожар а гина, элира: «Мел хала ду хьал долчу стагана Делан Олалла тѣ а лаьцна, Далла уллохъ хила. ²⁵ Эмкална механ Іуьргахула чекхъяла атта ду, хьал долчу стагана Делан Олалла тѣ а лаьцна, Далла уллохъ хуьлчул». ²⁶ И дерриг хѣзначара хьаттира: «Кѣлхъара мила ваккхалур ву ткъа?» ²⁷ Ийсас жоп делира: «Адамашка ца далун дерг Деле далур ду».

* **18:20 а:** Арадаккхар 20:14; Карлабаьккхинарг 5:18; **б:** Арадаккхар 20:13; Карлабаькккхинарг 5:17; **ц:** Арадаккхар 20:15; Карлабаькккхинарг 5:19; **д:** Арадаккхар 20:16; Карлабаькккхинарг 5:20; **з:** Арадаккхар 20:12; Карлабаькккхинарг 5:16.

²⁸ ТІаккха Кипас элира: «Тхо ду-кх, дерриг а дитина, Хъуна тІаьхъахІиттинарш». ²⁹ Ийсас элира: «Билггала боху шуьга: Делан Олалла кхайкхоран дуьхъа шен цІа а, да-нана а, зуда а, бѣраш а, йиша-ваша а дитинчунна ³⁰ хІинца а алссам дерг хир ду, ткъа тѣйогІу йолчу заман чохъ Делаца долу цкъа а чекхдер доцу дахар а хир ду».

Ийсас кхозлагІа Шен кхалхарх а, денваларх а лаьцна дуьйцу

(Маттай 20:17-19; Марк 10:32-34)

³¹ Шен шийтта векал юьстах а кхайкхина, Ийсас элира цаьрга: «Вай хІинца Ярушалайм лаьттаху хъаладовлуш ду, цигахъ дерриг кхочуш хир ду Адамийн КІантах пайхамарша дІаяздинарг. ³² Иза кхечу къаьмнѣх болчу нахѣ дІалур ву. Уыш Цунах боьлуш, Иза хъийзонш, Цунна тѣ шеташ етташ хир бу. ³³ Цара Цунна шѣд еттар ю, тІаьхъара вуьйр а ву, амма кхозлагІчу дийнахъ Иза денлур ву». ³⁴ Цо дийцинчух векалш ца кхийтира, Цуьнан дешнийн маьІна царна къевлина дара.

Ерихон-гІали уллохъ бІаьрзе сагІадьхург туовар

(Маттай 20:29-34; Марк 10:46-52)

³⁵ Ийса Ерихон-гІали улло кхочучу хѣнахъ, некъа йистѣх сагІа доьхуш Іара цхъа бІаьрзе стаг. ³⁶ Уллохула тІѣхдовлуш адамийн гІовгІа а хѣзна, цо хьаттира: «И хІун ду?» – аьлла. ³⁷ Цунна жоп делира: «Назартера Ийса ву и тІѣхволуш верг», – аьлла. ³⁸ ТІаккха бІаьрзѣчо мохъ хьаькхира: «Даудан кІант Ийса! Къинхѣтам бѣхъа сох!» – аьлла. ³⁹ Хъалха богІучу наха чѣхавора иза, гІовгІа ма е бохуш. Амма цо кхин а чІогІа мохъ

беттара: «Даудан кІант! Къинхетам бехъа сох!» – бохуш.
⁴⁰ Ийсас, саца а сецна, и стаг Шена тІевалавайтира. Иза тІекхаъчча, хаъттира цуьнга: ⁴¹ «Соьгара хІун оьшу хъуна?» – аьлла. БІаьрзечо дийхира: «Эла! Са гуш хила лабара суна», – аьлла. ⁴² Ийсас элира цуьнга: «Са гуш хила хъайна! Хъан тешаро кІелхъарваьккхи хьо». ⁴³ Цу сохъта БІаьрзечун са схъадеара. Иза Ийсана тІаьхъа вахара, Далла хастамаш а беш. И дерриг гина нах даггара Далла хастамаш бан хІиттира.

Ийса а, Закай а

19 Цул тІаьхъа Ийса Ерихон-гІалахула чекхволуш вара.
² Цу гІалахъ вехаш вара ял гульчечеран хъаькам а волуш, хъалдолуш цхъа стаг. Цуьнан цІе Закай яра. ³ Закайна чІогІа лабара Ийса ган, амма дегІана жима волу дела, нахана тІехула ца хъажалора иза. ⁴ Ведда хъалха дІа а вахана, цхъана комарийн дитта тІе хъалавелира иза, тІехволу Ийса гархъама, хІунда аьлча Ийса цигахула дІаваха везаш вара. ⁵ Закай волчу метте тІевеана, хъала а хъаьжна, Ийсас элира: «Закай, сихха чувосса! Хьо волчохъ саца веза Со тахана».

⁶ Вукхо, сиха чу а воьссина, хазахетарца тІеийцира Ийса шен хІусамехъ. ⁷ И дерриг гина, резабочучара вовшашлахъ шабарш дора: «Къинош летиначу стеган хІусаме хьошалгІа веа-кх Иза». ⁸ Закайс, хъала а гІаьттина, элира Везачу Эле: «Эла! А сайн ах бахам къечарна дІалур бу, нагахъ ас цхъана хІумана тІехъ стаг левинехъ, цунна хилла зе доьазза меттахІоттор ду!» ⁹ Ийсас элира: «Тахана къинхетам боьссина кху хІусаме,

хІунда аьлча иза а ИбрахІиман кІант ву. ^{10*} Адамиин КІант дайнарг каро а, кІелхъардаккха а веана ма ву».

Итт дашо ахчанах лъаьцна хъекъале дийцар

(Маттай 25:14-30)

¹¹ ЛадугІучарна Ийсас цхъа хъекъале хІума дийцира. Иза Ярушалаймана уллохъ волу дела, халкъана моттаделира Делан Олалла хІинццехъ гучудаьлла хир ду. ¹² Ийсас дийца долийра: «Паччахъан цІийнах волу цхъа стаг хилла генарчу махка ваха араволуш, цу махкахъ шен паччахъан бакъонаш чІагІ а йина, вухаверзархъама. ¹³ Ша дІавахале, шен ялхой схъа а ххайкхина, цаьрга итт дашо ахча а делла, аьлла цо: „Со вухавале, хІара ахча пайда хуьлучу гІуллакхна хъажаде“.

¹⁴ Амма оцу махкарчу нахана ца везара и стаг. Цара цунна тІаьххъе хъадалчаш бахийтира, шайн лаам дІахайита: „Тхуна ца лаа и стаг тхайн паччахъ хила“, – аьлла. ¹⁵ Паччахъ а хилла, ша вухавеача, цу стага схъакхайкхийтира шен ялхошка. Цаьрга, шен ахчанах хІун пайда хилла аьлла, хаъттира цо. ¹⁶ Хъалхарчу ялхочо, ван а веана, элира: „Эла! Хъан цхъана дашо ахчано итт дашо ахча пайда бина“, – аьлла. ¹⁷ ХІусамдас аьлла цуьнга: „Дика ду, хьо дика ялхо ву. Хьо кІезигчу хІуманна тІехъ тешаме хиларна, хъан куыйгалла кІел итт гІала ло ас“.

¹⁸ ШолгІачо аьлла: „Эла! Хъан цхъана дашо ахчано пхи дашо ахча пайда бина“.

¹⁹ „Хьо пхеа гІалина тІехъ куыйгалла дан хІоттаво ас“, – аьлла цуьнга паччахъо.

²⁰⁻²¹ Схъавеана, кхозлагІчо аьлла: „Эла! ХІара ду хъан дашо ахча, со хьох кхьору дела, йовлакха юкъахъ гІалашдинера ас

* 19:10 Маттай 18:11.

иза, хІунда аьлча хьо къиза стаг ву: айхьа дІа ца йиллинчуьра хІума схьаоьцу ахь, айхьа дІа ца дийначуьра ялта хьокху ахь“, – аьлла. ²² Паччахьо элира цуьнга: „Айхьа-хьайна кхел йи ахь, мекара ялхо! Хьуна хаьара со къиза стаг вуйла: айса дІа ца йиллинчуьра хІума схьаоьцуш а, айса дІа ца дийначуьра ялта хьокхуш а. ²³ Со цІа вале оцу ахчанах суна пайда хІунда ца бира ахь, тІе са а йоккхуш иза юхалург делла а?“ – аьлла. ²⁴ Паккха уллохь лаьттачаьрга элира цо: „Схьаэца цуьнгара дашо ахча, дІало иза итт дашо ахча пайда бинчунна“, – аьлла. ²⁵ Ялхоша элира: „Эла! Цуьнгахь итт дашо ахча долуш маду“, – аьлла. ²⁶ Паччахьо жоп делира: „Ас боху шуьга: долчунна кхин а тІелур ду, ткъа доцучуьнгара цуьнан данне а доцург а дІадоккхур ду. ²⁷ Ткъа аса шайна тІехь паччахьалла дан ца лууш хилла болу сан мостагІий, схьа а балабай, хІокху меттехь, суна хьалхахь байа“, – аьлла».

Іийса декъалварца Ярушалайма чувар

(Маттай 21:1-11; Марк 11:1-11; Яхья 12:12-19)

²⁸ Шен дийцар чекх а даьккхина, Ярушалайме боьдучу новкъахула мурдашна хьалхаваьлла вахара Іийса. ²⁹ Зайт-диттийн ломан басенашкахь Іокхуш йолу Бет-Паг а, Бет-ХІина а гІаланашна тІекхочуш, Шен мурдех шиь вахийтира Цо, царна тІе декхар а диллина: ³⁰ «Шайна хьалха лаьттаху юьрта дІагІо. Шу юьрта чу довллушехь, цхьа а стаг тІе а хааза, дІайихкина кЪона вир карор ю шуна, схьа а ястий, иза кхуза схьаялае. ³¹ Цхьамма шайга хаттахь: „Схьа хІунда йосту аш

* 19:26 Маттай 13:12; Марк 4:25; Лака 8:18.

* 19:11-27 Маттай 25:14-30.

иза?“ – аьлла, „Элана оьшу хІара“, – эр ду аш». ³² ДІабаханчу мурдашна, Іийсас ма-аллара, карийра дерриг а. ³³ Цара вир схьаюстучу хенахь, хІусамдайша хаьттира: «Вир схьа хІунда йосту аш?» – аьлла. ³⁴ Кхара жоп делира: «ХІара Элана оьшу», – аьлла. ³⁵ Мурдаша, вир схьа а ялийна, цунна тІе шайн тІехулара бедар а кхоьссина, Іийса тІехаийра. ³⁶ Иза новкъа воьгуш, цара шайн бедарш Цунна хьалха некъа тІе охьатуьйсур. ³⁷ Зайт-диттийн лам тІера некъ охьабоьрзучу меттехь берриг мурдаш самукъадаларца, мохь туххуш Далла хастамаш бан буьйлабелира, шайна мел гина тамашийна гІуллакхаш бахъана долуш: ³⁸ *«Декъала ву Везачу Элан цІарах воьгуш волу Паччахь! Стигалахь барт бу, лакхахь хастам бу!» – бохуш. ³⁹ Нахана юкъара цхьаболчу парушхоша элира Іийсага: «Устаз! Совцабе Хьайн мурдаш!» – аьлла. ⁴⁰ Цо жоп делира царна: «Билггала боху шуьга: нагахь уьш совцахь, тІулгаша а маьхьарий деттар ду».

Іийсан Ярушалаймах болу тийжам

⁴¹ Уьш Ярушалаймана улло кхаьчча, гІала а гина, Іийсан бІаьргех хи делира. ⁴² Цо элира: «Маржа-яІ! ХІокху дийнахь мукъана а хьайна чохь бартехьа болу некъ хилийта хІун оьшу хьуна хиьча!.. Амма тахана лачкъийна ду-кх и хьан бІаьргех. ⁴³ Цхьа денош догІур ду, мостагІаша го а тесна, баьрзнаш а дина, хьо юкъа а йоьллина, массо а агІор хьо кЪовлуш. ⁴⁴ ТІулга тІехь тІулг а ца буьтуш, йохор ю хьо, хьан бахархой а бойур бу. И дерриг хир ду, хьайна чу Веза Эла воьссина хан хьуна ца хаар бахъана долуш».

* 19:38 Забур 117:26.

Делан цИйнан керт цІанъяр

(Маттай 21:12-17; Марк 11:15-19; Яхья 2:13-22)

⁴⁵ Делан цИйнан керт а веана, цигара мах беш болу нах дІалахка волавелира Ийса. ^{46*} «Яздина ду, – бохура Цо цаьрга, – „Сан цІа доІанаш ден цІа олуш хир ду“, – аьлла, ткъа аш кхунах зуламхойн бен бина».

^{47*} Ийсас хІора дийнахь Делан цИйнан кертахь хьохура. Динан коьрта дай а, Іелам нах а, баккхий нах а Ийса хІаллакван лууш бара. ⁴⁸ Амма церан аьтто ца болура, хІунда аьлча дерриг адам гуттар а Цуьнца дара, хІора Цуьнан даше ладугІуш.

Ийсан олалла шеконе диллар

(Маттай 21:23-27; Марк 11:27-33)

20 ТІаьхь, Ийса Делан цИйнан кертахь хаза кхаь кхайкхош волуш, Цунна тІебаьккира динан коьрта дай а, Іелам нах а, баккхий нах а. ² «Муьлхачу бакъонца ду Ахь деш дерг? Хьан елла Хьуна и бакъо?» – аьлла, хаьттира цара. ³ Ийсас жоп делира: «ХІинца Аса а дийр дара шуьга цхьа хаттар: ⁴ Яхьяна хих нах чекхбаха елла бакъо стигалара яра я адамашкара яра?» ⁵ ТІебаьккинарш вовшийн барт бан хІиттира: «Нагахь вай: „Стигалара яра“, алахь, Цо хоттур ду: „Цунах хІунда ца тийшира шу?“ – аьлла. ⁶ Амма нагахь: „Адамашкара яра“, – алахь, наха вайна тІулгаш кхуьссур ду, хІунда аьлча уьш тешна бу Яхья пайхамар хиларх». ⁷ Цара жоп делира: «Цахаь тхуна», – аьлла. ⁸ Ийсас элира: «ТІаккха Аса эр дац шуьга, муьлхачу бакъонца деш ду Айса деш дерг».

* **19:46** Ешал-Яхly 56:7; Ярми-Яхly 7:11.

* **19:47** Лака 21:37.

Кемсийн беш лелорхочух лаьцна хьекъале дийцар

(Маттай 21:33-46; Марк 12:1-12)

^{9*} Юха Ийсас нахана цхьа хьекъале хІума дийцира: «Цхьана стага кемсаш йийна хилла. Уьш лело белхалошка дІа а елла, дуккха а ханна цІера ваьлла хилла иза. ¹⁰ Кемсаш хуьлчу хенахь шен ялхо вахийтина цо белхалошна тІе, гулбинчу стоьмех цхьа дакъа да шена аьлла. Амма белхалоша ялхо, етта а йиттина, ваьсса цІа хьажийна. ¹¹ ХІусамдас кхин цхьа ялхо а вахийтина, амма цара, етта а йиттина, сийсаз а вина, хІумма а ца луш, дІахьажийна иза а. ¹² Цо кхозлагІа ялхо вахийтина. Белхалоша йиттина, цІийх а вуьзна, эккхийна иза а. ¹³ ТІаккха хІусамдас аьлла: „ХІун дан деза ас? Сайн хьоме кІант вахийта веза ас, цуьнга мукъана а ларам хир бац теша церан?“ ¹⁴ Амма шайна тІевеана и кІант гича, белхалойн сацам хилла: „Иза хинволу хІусамда ву. Вай иза вен веза, тІаккха цуьнан бахам вайна буьсур бу“. ¹⁵ Кемсийн бешара ара а ваьккхина, вийна цара иза. Ткъа хІинца хІун дийр ду царна хІусамдас? ¹⁶ Ван а веана, и белхалой байа а байина, кхечаьрга дІалур ю-кх кемсийн беш». ЛадугІучара элира: «Иза иштта ма хуьлийла!»

^{17*} Ийсас, леррина цаьрга а хьаьжна, элира: «ХІун маьІна долуш ду Делан Йозанан дешнаш: „ГІишло еш пхьераша дІакхоьссина тІулг цІийнан сонан йистехь коьрта тІулг хилла, дІахІоьттина?“ ¹⁸ Муьлхха а оцу тІулга тІе охьавоьжнар аталур ву, ткъа и тІулг цхьанна тІе боьжча, цо хьошур ву».

* **20:9** Ешал-Яхly 5:1.

* **20:17** Забур 117:22.

¹⁹ И дийцар шайна дуьхьал далийна дуй кхетта, цу сохьта Ийса лаца аьтто локхура динандайша а, Јеламчу наха а. Амма уьш нахах кхоьрура.

Паччахьна ял яларх лаьцна

(Маттай 22:15-22; Марк 12:13-17)

²⁰ Цара Ийса леррина тергалвора, Цунна тІе шайн мотт бетта нах а оьхуьйтуш. Муьлххачу даша тІехь ваьлла а Иза галвалахь, мехкан куьйгалхочун Једале дІаваларе сатуьйсун, и мекара нах гонах хьийзара Цунна, шайш диканаш бу а моттуьйтуш.

²¹ Цкъа хаьттира мотт беттачара: «Устаз! Хьан дешнаш а, хьехамаш а нийса буй хаьа тхуна. Стаге ца хьожуш, Ахь нийса хьоху Далла лууш дерг. ²² Алахьа, нийса дуй те римхойн паччахьна ял ялар я дац?» ²³ Церан мекарло гуш, Ийсас элира: ²⁴ «Схьагайтал Суна дато динари-ахча. Хьенан сурт ду кху тІехь диллинарг, хьенан цІе ю язйина?» «Римхойн паччахьан ю-кх», – элира цара. ²⁵ ТІаккха Цо жоп делира цаьрга: «Делахь, паччахьна паччахьна доггІург дІало, Далла – Далла доггІург». ²⁶ Нахана хьалха цхьана а хІуманна тІехь Иза лаца а ца велла, Цуьнан жоппах цецбевлла, дІасевцира мотт беттарш.

Денваларх лаьцна

(Маттай 22:23-33; Марк 12:18-27)

²⁷* Ийсана тІе садукьой баьхкира. Уьш ца тешара велла стаг денваларх. Цара хаьттира Цуьнга: ²⁸* «Устаз! Муса-пайхамаро яздина вайна, нагахь стаг велча, цуьнан зуда доьзалхо воцуш

* 20:27 Векалийн 23:8.

* 20:28 Карлабаьккхинарг 25:5.

йисахь, веллачун вашас и зуда яло еза шен вешин тІаьхье меттахІотто. ²⁹ ВорхІ ваша хилла. Хьалхарчо зуда ялийна, амма и лечу хенахь доьзалхо ца хилла цуьнан. ³⁰ Иштта хилла шолгІачу вешина а. ³¹ КхозлагІчо ялийна иза, иштта ворхІе а велла уьш, цхьа а бер доцуш. ³² Эххар и зуда а елла. ³³ Масала, уьш денбелча, хьенан зуда хир ю иза, ворхІангахь а иза марехь хилла хилча?» ³⁴ Ийсас жоп делира: «Кху дуьнен чохь зударий а балабо, маре а боьлху. ³⁵ ТІейогІучу хенахь беллачуьра денбала хьакь берш зударий балош я маре боьлхуш хир бац. ³⁶ Деллачуьра ден а делла, уьш Делан бераш ду. Маликех тарделла, уьш кхин лийр дац. ³⁷* Ткъа белларш билггала денлург хилар Муса-пайхамаро гайтира коканийн колл йогучу хенахь. Мусас Везачу Элах „ИбрахІиман а, Исхьакхан а, Якъубан а Дела“ аьлла. ³⁸ Амма Дела беллачеран Дела вац, дийначеран Дела ву, хІунда аьлча Цунна гергахь массо а дийна ву!»

³⁹ И хезча, цхьаболчу Јеламчу наха элира: «Дика жоп делира Ахь, Устаз!» – аьлла. ⁴⁰ Кхин цхьа а Цуьнга хаттар дала ца хІуттура.

Дала леррина Кьобалвинчух лаьцна хаттар

(Маттай 22:41-46; Марк 12:35-37)

⁴¹ Юха Ийсас хаьттира: «Дала леррина Кьобалвинарг Даудан КІант ву хІунда олу?» ⁴²* Дауда забура тІехь ша ма-аллара: „Везачу Эло сан Хьалдолчу Эле аьлла: Суна аьтту агІор охьахаа, ⁴³ Аса Хьан мостагІий Хьан когашка охьабахккалц“.

* 20:37 Арадаккхар 3:6.

* 20:42,43 Забур 109:1.

44 Нагахь Дауда Цунах „Хьалдолу Эла“ аьлча, цуьнан кIант муха хуьлу Иза?»

Теламчу нахах ларвалар

(Маттай 23:1-36; Марк 12:38-40)

45 Массо а Иийсага ладугIуш вара, ткъа Цо Шен мурдашка элира: **46** «Теламчу нахах ларлолаш. Уьш деха духарш духий лела, базаран майданашкахь шайга маршалла хоттуш хазахета царна, гуламан цIа чохь а, той долчохь а баьрччехь Iан лаьа царна. **47** Цара бисина Iан зударий шайн цIенойх а боху, шаьш гайтархьама деха доIанаш а до. Амма иштта болчарна луьра таIзар хир ду».

Йисина Iачу зудчун сагIа

(Марк 12:41-44)

21 Иийсана гира хьалдолчу наха Делан цIийнан кертахь сагIа гулдечу хазнина чу сагIина хIума луш. **2** Цхьа йисина Iаш йолу кьен зуда а гира Цунна. Цу зудчо ши жима цIестан ахча охьадиллира. **3** «Бакъдерг боху шуьга, – элира Иийсас, – хIокху йисина Iачу кьен зудчо сагIина делларг массара деллачул а деза ду. **4** Вукхара шайн хьолах совдаьлларг луш дара, ткъа цо шен таро йоццухехь, шена юучунна хIумма а ца дуьссухехь, дерриг а охьадиллина».

Делан цIа дохор хиларх лаьцна

(Маттай 24:1,2; Марк 13:1,2)

5 Цхьаболчу Иийсан мурдаша тидам бира Делан цIа дезачу мехалчу тIулгех а, Далла деанчу совгIатех а кечдина хилар.

Амма Иийсас элира: **6** «Цхьа хан йогIур ю, хIара шуна гуш дерг дерриг а дохош, тIулга тIехь тIулг а ца буьтуш».

ТIаьхьарчу заманан билгалонаш

(Маттай 24:3-14; Марк 13:3-13)

7 Мурдаша хьаттира: «Устаз! Маца хир ду иза? ХIун билгало хир ю и хиндерг тIекхачаран?» **8** Цо элира: «Ларлолаш, шаьш ле ма дайталаш, хIунда аьлча Сан цIарца дукха нах богIур бу: „Со ву Иза“ я „Хан тIекхочуш ю“, – бохуш. Царна тIаьхьа ма хIитталаш. **9** ТIемах я гIаттамах шайна хIума хазахь, кхера ма лолаш. И дерриг цкъа хьалха хир ду, амма чаккхе иштта сиха хир яц».

10 Иийсас кхидIа а дуьйцура: «Халкъана дуьхьал халкъ гIоттур ду, мохк махкана дуьхьал бер бу. **11** МаьI-маьIпехь чIогIа мохк бегор бу, мацалла а хир ю, ун а хир ду, инзаре а, кхераме а хIуманаш хир ду, стигалара тамашийна билгалонаш а хир ю.

12 Амма и хIуманаш хилале, шу дIа а лобьцур ду, лаьхкина а лелор ду. Со бахьана долуш, гуламан цIеношкахь кхел а йина, набахте чу а духкуш, паччахьийн а, куьйгалхойн а кара дIа а луш, лелор ду шу. **13** ТIаккха царна тоьшалла дан йиш хир ю шун. **14*** Хаа ду шуна, хьалхе дуьйна шаьш ала дезачун ойла ма елаш. **15** Ас шуна лун долчу дешнашна а, хьекъална а дуьхьало ян ницкъ кчочур бац шун довхойн. **16** Дайша-наноша а, вежарша а, гергарчара а, доттагIаша а ямартло йийр ю шуна, цхьаберш бойур а бу шух. **17** Сан цIе бахьана долуш цхьанна а дезар дац шу. **18** Амма кхера ма кхералаш, шун кортош

* **21:14,15** Лака 12:11,12.

тѣра цхъа мас а галгѣр яц. ¹⁹ Собаре хилахъ, шайн синош кѣлхъардохур ду аша».

Ярушалаим йохор хиларх лаьцна

(Маттай 24:15-21; Марк 13:14-19)

²⁰ «Ярушалаим эскарша го бина гича, хаалаш, и йохо хан гергакхаьчна хилар. ²¹ Тпаккха ЯхIуд-махкахъ берш лаьмнашка бовда беза, гIалахъ берш цу чуьра арабовла беза, гIалина арахъ берш чу ца богIуш совца беза, ²²* хIунда аьлча уьш „таIзаран денош“ хир ду, Делан Йозанашкахъ мел яздинарг кхочушхилийтархъама. ²³ Боккхачу баланехъ хир бу цу дийнахъ доьзалхочух болу а, бераш дакхош болу а зударий. Инзаре боккха бала буссур бу кху лаьтта тIе, Дела обгIазгIур ву кху халкъана. ²⁴ Дукха адам туьро хьокхур ду, массо а мехкашка йийсаре дуьгур ду. Ярушалаим кхечу къаьмнех болчара хьаьшна латтор ю, шайн хан дIаяллалц».

Адамийн КIант схъавар

(Маттай 24:29-31; Марк 13:24-27)

²⁵* «Малха тIехъ, батта тIехъ, седарчаш тIехъ тамашийна билгалонаш гур ю шуна. Ловзабаьллачу хIордан тулгIенийн гIовгIано кхерийна халкъаш дуьнен чохъ сингаттамехъ хир ду. ²⁶ Лаьтта тIе буссур болчу баланех кхоьруш, са льцуш хир бу нах, стигалшкахъ мел дерг меттахдер йолу дела. ²⁷* Тпаккха гур ву царна Шен ницкъаца а, доккхачу сийлаллица а „мархи тIехула вогIу Адамийн КIант“. ²⁸ И хила доьлча,

* **21:22** ХIушaI 9:7.

* **21:25** ЕшaI-ЯхIу 13:10; Яхъазкхил 32:7; Юaл 2:31; Довзийтинарг 6:12,13.

* **21:27** Дaниaл 7:13; Довзийтинарг 1:7.

хъала а гIовттий, шайн кортош хъалаайа, хIунда аьлча шун кѣлхъардахар герга кхаьчна».

Комарийн дитт масална далош дина дустар

(Маттай 24:32-35; Марк 13:28-31)

²⁹ Ийсас иштта масална цхъа дустар далийра царна: «Хьовсал комарийн дитте а, массо кхечу дитташка а. ³⁰ Царна тIе гIаш девлча, хаь шуна аькхе герга кхаьчнийла. ³¹ Иштта ду кхузахъ а, и хIуманаш хила доьлча, хаа ду шуна Делан Олалла гергга дуйла. ³² Бакъдерг боху шуьга: хIара адамийн тIаьхъе чекхъялале хир ду и дерриг а. ³³ Стигаллий, латтий къайладаьлча а, Сан дешнаш довр дац».

Дийший ма Iахка

³⁴ «Варелаш, тIехъюучу хIумане, маларе, дахаран хьашташка шайн дегнаш дIа ма лецийталаш, хIунда аьлча оцу дийно дIалоцур ду шу, ³⁵ цIеххъана цхъаь лаца йинчу кIелону санна. Дуьнен чуьра массо а адамна тIекхочур ду и де. ³⁶ Гуттар а сема хила, доIанаш де, мел хила безаш болчу баланех чекхдовла шайн ницкъ хилийтархъама, Адамийн КIантана хьалха хIитта кийча хилархъама».

³⁷* Дийнахъ Ийсас Делан цIа долчу кертыхъ хьехамаш бора, ткъа сарахъ Зайт-диттийн лам тIе а вьдий, цигахъ буйьса йоккхура. ³⁸ Гуьйранна хьалххе Цуьнга ладогIа адамаш догIура Делан цIа лаьтгачу кертa.

* **21:37** Лака 19:47.

Ийса вен бина болу барт

(Маттай 26:1-5; Марк 14:1,2; Яхья 11:45-53)

22 *Шех «Пасахъ» олу совсазчу баьпкан деза де дара текхочуш. ² Динан коьрта дай а, Иелам нах а аьтто лобхуш бара Ийса хIаллакван, амма уьш халкъах коьрура. ³ ТIаккха ЯхIудана-Искархочунна чу иблис дуьйлира. ЯхIуд Ийсан шийтта векалх цхьаь вара. ⁴ Цо, динан коьртачу дайшна а, Делан цIийнан гIаролхойн хьаькамашна а гIе а вахана, Ийса царна дIаваларх лаьчна кIамел дира. ⁵ СамукIадаьлла, цунна ахча дала бартхилира церан. ⁶ ЯхIуд иза схьаэца реза хилира. Ийса царна дIавала аьтто лобхура цо, Цунна уллохь халкъ доцучу хенахь.

Ийсас Шен мурдашца Пасахъан пхьор даа кечам бар

(Маттай 26:17-25; Марк 14:12-21; Яхья 13:21-30)

⁷ Совсазчу баьпкан деза де текхечира. Цу дийнахь Пасахъан Iахар бен безаш бара – яа хIума кечъян. ⁸ Ийсас Кипий, Яхьяй вахийтира: «Ваха а гIой, шиммо а вайна Пасахъана дууш долу суьйренан пхьор кечде», – аьлла. ⁹ «Мичахь кечдан лаьа Хьуна иза?» – аьлла, хаьттира цара. ¹⁰ Цо элира: «ГIала чу вулуш, кхаби чохь хи дахьаш вогу стаг дуьхьалкхетар ву шуна. Цунна тIаьххе иза вахханчу цIа чу гIо. ¹¹ ХIусамдега эр ду аша: „Устазо хьотту: Шен мурдашца Пасахъан суьйренан пхьор даа чохь мичахь ю?“ ¹² Цо шуна лакха тIехь кечийна йоккха чохь гойтур ю, цу чохь кечам бийр бу аш». ¹³ Цара, дIа а бахана, Цо ма-бохху дерриг кара а дина, Пасахъана кечам бира.

* **22:1** Арадаккхар 12:1-27.

Везачу Элан пхьор

(Маттай 26:26-30; Марк 14:22-26; * Коринтхошка 11:23-25)

¹⁴ Хан тIекхаьчча, Ийса а, Цуьнан векалш а шуьнна гонах гулбелира. ¹⁵ Ийсас элира цаьрга: «Сайн бала тIелацале, хIара Пасахъан Iахар чIогIа шуьца баа лиънера Суна. ¹⁶ Ас боху шуьга: хIара Пасахъ Ас дуур дац, Иза Делан Олаллехь кхочушхиллалц». ¹⁷ Ийсас, чагIаран кад схьа а эцна, доIанца цунах баркалла а аьлла, элира: «Схьа а эций, шайна юкIахь декъа хIара. ¹⁸ Ас боху шуьга: кемсех даьккхина долу кхин цхьа а малар Аса мер дац, Делан Олаллин де тIекхаччалц». ¹⁹ Цо, бепиг схьа а эцна, доIанца цунах баркалла а аьлла, декъа а декъна, мурдашка дIаделира: «Сан дегI ду хIара, шун дуьхьа дIалун долу. Со дагалацархьама, иштта делааш». ²⁰ *Шаьш пхьор диина девлча, Ийсас, чагIаран кад схьа а эцна, элира: «Шун дуьхьа Iанор долчу Сан цийца бинчу керлачу бертан кад бу хIара.

²¹ * Суна ямарта волчун куьга ду Сайчунна уллохь стоьла тIехь.

²² Адамын КIантаца хиндерг билгалдаьккхина ма-хиллара хир ду, амма декъаза ву Цунна ямарта верг». ²³ ТIаккха уьш вовшашка хетта буьйлабелира, Ийсана ямарта верг мила ву бохуш.

Коьртаниг мила ву аьлла, дина кIамел

²⁴ * Цул тIаьхьа мурдаш кIийса буьйлабелира, шайна юкIахь коьртаниг мила ву аьлла. ²⁵ Ийсас элира цаьрга: «Кхечу

* **22:20** Ярми-ЯхIу 31:31-34.

* **22:21** Забур 40:10.

* **22:24** Маттай 18:1; Марк 9:34; Лака 9:46.

къаьмнийн паччахъаша шайн адамаш тѣхь оалалла до, Іедал карахъ долу нах кхечарна комаьрша хета,^{26**} амма шу иштта хир дац. Мелхо а, шуна юкъахъ лакхара верг жиманиг санна хила, ткъа хъаькам верг – ялхо санна хила.^{27*} Кобртаниг мила ву: стоьбла улло хиина юуш верг я цунна оьшург тѣяхъаш, гѣуллакх деш верг? Юуш верг вац? Ткъа Со шуна юкъахъ ялхо санна ву.

²⁸ Шу Сан массо а халонех Соьца чекхдевлла, ²⁹ Ас оалалла ло шуна, Сан Дас иза Суна ма-даллара. ^{30*} Сан Оалалла долчохъ дууш а, молуш а хир ду шу Сан стоьбла тѣхь. Израилан халкъана юкъарчу шийтта тайпанна кхел а еш, шу паччахъийн гѣанташна тѣе охъаховшор ду Ас».

Иийсас хъалххе дѣахоуьйту Кипас Ша дѣатосург хилар

(Маттай 26:31-35; Марк 14:27-31; Яхъьа 13:36-38)

³¹ Везачу Эло элира: «Ва ШамІа! Иблис шу, кІа санна, дІасакхийсина хила лууш ду, ³² амма хъох Ас доІа дина, хъан Дѣлах тешар лагІ ца далийта. Ахъ-айхъа, хъо Далла тѣе юхавирзича, хъайн вежарийн Дѣлах тешар чІагІделахъ».
³³ Кипас жоп делира: «Эла! Со Хъоьца набахте ваха а, вала а кийча ву!» – аьлла. ³⁴ Амма Иийсас элира: «Ас боху хъоьга, Кипа, тахана Іуьйранна нІаьна кхайкхале, кхузза Сох дІакъаьстар ву хъо, Со хъайна ца вевза аьлла».

* **22:26** Маттай 23:11; Марк 9:35.

* **22:25,26** Маттай 20:25-27; Марк 10:42-44.

* **22:27** Яхъьа 13:12-15.

* **22:30** Маттай 19:28.

Бохча а, тѣоьрмаг а, тур а

^{35*} Юха Цо хаьттира мурдашка: «Ас шу бохча а, тѣоьрмаг а, мачаш а йоцуш дахийтитча, хІумма а оьшурий шуна?» «Ца оьшура», – элира цара. ³⁶ «ХІинца, шайн делахъ, бохча а схъаэца, тѣоьрмаг а схъаэца, шайн тур дацахъ, коч йохкий а, тур эца. ^{37*} Яздина ду: „Иза зуламхойх дІатуьйхира“. Ас боху шубга: иза Соьца хир ду. Дерриг а Сох яздинарг хІинца кхочушхуьлуш ду». ³⁸ Цара элира: «Эла! Хъажахъа, тхобгахъ ши тур ду», – аьлла. «Тобар ду цунах лаьцна», – жоп делира Иийсас.

Иийсас Зайт-диттийн лам тѣхь доІа дар

(Маттай 26:36-46; Марк 14:32-42)

³⁹ Гуттар а Ша ма-ваххара, Зайт-диттийн лам тѣе вахара Иийса. Мурдаш а бахара Цуьнца. ⁴⁰ Шабш дІакхаьчча, Иийсас элира: «ДоІа де, шаьш кѣилахъ долчу лаамашна кІел ца дисийта». ⁴¹ Ша а царна тІулг кхоссал йолчу метте дехъа а ваьлла, гора а воьжна, доІа дан хІоьттира: ⁴² «Дада! Хъайн лаам бѣлахъ, и къаьхъа кад Суна юххехула чекхбаккхахъа! Дѣлахъ а, Сан лаамца доцуш, Хъан лаамца хуьлийла дерриг а».
⁴³ Стигалара деанчу малико дог чІагІдира Цуьнан. ⁴⁴ Халачу хъолехъ кхин а чІогІа доІа дан хІоьттира Иийса. Цуьнан хъацар, цІийн тІадамаш санна, лаьтта оьгура. ⁴⁵ ДоІа дина а ваьлла, мурдашна тѣевахара Иза. ГІайгІано дог дохийна, гІелбелла, бийшина Іохкуш карийра Цунна уьш. ⁴⁶ «Шу дийшина хІунда Іохку? – хаьттира Иийсас – ХъалагІовтта, доІанаш де, шаьш кѣилахъ долчу лаамашна кІел ца дисийта».

* **22:35** Маттай 10:9,10; Марк 6:8,9; Лака 9:3; 10:4.

* **22:37** Ешал-Яхъьа 53:12.

Иийсана ямартло яр а, Иза схьалацар а

(Маттай 26:47-56; Марк 14:43-50; Яхья 18:3-11)

⁴⁷ Иийсан к'амел чекх ца даьллера, адамийн тоба гучуяьлча. Хьалха ваьлла вог'ура шийта векалан тобанан юк'ахь хилла Ях'уд. Иза Иийсана т'евеара – Цунна барт баккха. ⁴⁸ Иийсас хаьттира: «Ях'уд, барт а боккхуш, ямарта волуш ву хьо Адамийн К'антана?» ⁴⁹ Иийсаца болчара, гуллакх муха ду а гина, хаьттира: «Эла, тарраш схьаэца оха?» – аьлла. ⁵⁰ Царах цхьаммо тур тоьхна динан коьртачу ден ялхочун аьтту лерг даьккхира. ⁵¹ Амма Иийсас элира: «Собар де, тоьар ду!» Цо, куьг Юьттина, лерг тодира цу стеган.

⁵² Юха Ша лаца баьккинчу динан коьрта дайшка а, Делан ц'ийнан г'аролхойн хьаькамашка а, баккхийчаьрга а элира Цо: «Талорхо лаца доьлхуш санна, таррашций, хьокханаший ара ма девлла шу!» ⁵³ Х'ора дийнахь шайца Со Делан ц'ийнан кертахь волуш, Суна т'е куьг ма ца ойура аш. Амма х'инца ерг шун хан ю, иблисан бодане ницк' баьржина хан».

Кипас Иийса д'атасар

(Маттай 26:57,58,69-75; Марк 14:53,54,66-72; Яхья 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Цара Иийса, схьа а лаьцна, динан коьртачу ден ц'а чу вигира. Кипа, царна гено т'аьхьа а х'юьттина, вахара. ⁵⁵ Гулбелларш, кертахь ц'е а латийна, бохлуш хевшина Иаш бара. Кипа а вара царна юк'ахь хиьна Иаш. ⁵⁶ Цхьана йо'ана-ялхочунна гира иза ц'ера юххехь Иаш. Леррина Кипе а хьаьжна, цо элира: «И стаг а вара Цуьнца». ⁵⁷ Амма Кипас элира: «Зуда, суна

* 22:53 Лака 19:47; 21:37.

ца вевза Иза». ⁵⁸ Жимма т'аьхьо цхьаммо, х'ара гина, элира: «Хьо а ву царах цхьаь». «Х'ан-х'а, вац», – жоп делира Кипас. ⁵⁹ Кхин цхьа сахьт хан яьлча, кхин цхьаммо а, т'едожош, элира: «Х'ара билггала хилла Иийсаца, х'унда аьлча х'ара а галилайхо ву». ⁶⁰ Кипас дуьхьало йира: «Стаг, ахь х'ун дуьйцу ца хаь суна», – аьлла. Цуьнан к'амел чекх а далале, н'аьна кхайкхира. ⁶¹ Веза Эла, юха а вирзина, нийсса Кипина т'е хьаьжира. Т'аккха дагадеара цунна Везачу Элан дешнаш: «Тахана н'аьна кхайкхале, Со кхузза д'атосур ву ахь». ⁶² Кипа, кертара ара а ваьлла, доггах вилхира.

Темалоша Иийсана ницк'бар

(Маттай 26:67,68; Марк 14:65)

⁶³ Иийса ларвеш болу нах Цунах боьлуш, Цунна етташ бара. ⁶⁴ Цара, Цуьнан б'аьргаш д'а а боькхий, тоха а тухий, хоттура: «Хьо пайхамар велахь, дийцал, хьан тоьхна Хьуна?» ⁶⁵ Кхин дуккха а Иза сийсазвеш долу х'уманаш дуьйцура цара.

Кхеташонехь барт хаттар

(Маттай 26:59-66; Марк 14:55-64; Яхья 18:19-24)

⁶⁶ Юьйранна хьалххе шайн кхеташоне гулбелира баккхий нах. Царна юк'ахь бара динан коьрта дай а, Йелам нах а. Уьш болчу валийра Иийса. ⁶⁷ «Хьо Дала Леррина К'обалвинарг велахь, нийсса тхьог'а схьаала», – бохура цара. Иийсас элира: «Ас шуьга Со И ву алахь, шу тешар дац. ⁶⁸ Нагахь Ас шуьга хаттахь, аш а Суна жоп лур дац. ⁶⁹ Амма х'инца дуьйна д'а Адамийн К'ант Нуьцк'ялчу Далла аьтту а'Гор хиьна Иийр ву». ⁷⁰ Уьш массо а хетта буьйлабелира: «Хьо Делан К'ант ву

ткъа?» Цо жоп делира: «Аш шайш а боху-кх Сову».⁷¹ ТІаккха цара элира: «Кхин хІун тоьшаллаш оьшу кхузахь? Цуьнан багара схьадаьлла иза хези-кх вайна!»

Ийса Пулат волчу валаво

(Маттай 27:1,2, 11-14; Марк 15:1-5; Яхья 18:28-38)

23 Цул тІаьхьа берриг а церан гулам, хьала а ПІаьттина, Ийса а эцна, Пулатана тІе бахара.² Цигахь Иза бехке ван хІиттира уьш: «Тхуна хІара стаг нах карзахбохуш вуьйла хиьна. Кхо паччахьна ял ма ло боху, Ша Дала Леррина Кьобалвинарг ву боху, ткъа иза паччахь ву бохург ду».³ Пулата хаьттира Цуьнга: «Хьо жуьгтийн кьоман Паччахь ву?» Ийсас жоп делира: «Ахь а боху-кх иза».⁴ ТІаккха Пулата динан коьртачу дайшка а, халкье а дІахайитира: «И стаг бехке ван цхьа а бахьана дац сан».⁵ Амма цара юх-юха а бохура: «Шен хьехамашца халкь берриг а ЯхІуд-махкахь меттагдаьккхина Кхо. Вола Галилайхь волавелла, ткъа хІинца кхуза а кхаьчна».

Ийса ХІародана хьалха

⁶ И дешнаш а хезна, Пулата хаьттира: «ХІара стаг галилайхо ву?» – аьлла.⁷ Ткъа шена Ийса ХІародан куьйга кІел болчу махкара вуй хиьча, цо Иза цу хенахь Ярушалайме веана волчу ХІародана тІе хьажийра.⁸ Ийса гича, чІогІа самукьаделира ХІародан, хІунда аьлча дукха хенахь дуьйна Иза ган лууш ша волу дела. Цунна Ийсах лавцна дукха хІуманаш хезнера, цундела Цуьнгара цхьа тамашийна болх ган лууш вара иза.⁹ Цо Ийсага дуккха а хеттарш дира, амма Вукхо цхьа а жоп ца делира.¹⁰ Динан коьрта дай а, Іелам нах а бара цигахь, шайн

ма-хуьллу Ийса бехке веш.¹¹ ХІарода а, цуьнан тІемалоша а, бела а бийлина, доггах Ийса сийсаз а вина, Цунна тІе дезачу, лепачу кІадин оба а кхоьल्लीна, Иза Пулат волчу дІахьажийра.¹² ХІинццалц схьа ши мостагІа хилла волу Пулат а, ХІарод а цу дийнахь ши доттагІа хилира.

Ийса вен кхел йо

(Маттай 27:15-26; Марк 15:6-15; Яхья 18:39-19:16)

¹³ Пулата динан дайшка а, хьаькамашка а, халкье а, схьа а кхайкхина,¹⁴ элира: «ХІара стаг, халкь карзахдоккху аьлла, валийна аш суна тІе. Шуна хьалха ас Цуьнга барт хаьттина, амма аш Цуьнан бехк беш тІедожийнарг суна гучу ца дели.¹⁵ ХІародана а ца карийна Цуьнан бехк болуш хІумма а, цундела цо юхавайитина Иза. Шуна ма-гарра, Цо хІумма ца дина Иза вен бахьана хиллал.¹⁶ Ас, вай деш ма-хиллара, шодмаш а еттийтина, дІахоьцур ву Иза»*.¹⁸ Амма массо а цхьаьний маьхьарий хьекха буьйлабелира: «Ве Иза! Барраб тхуна схьахеца!» – бохуш.¹⁹ (Галахь нах карзахбахарна а, стаг верна а чувобल्लीна вара Барраб.)²⁰ Пулата, Ийса дІахеца лууш, кхин цкъа а хаьттира халкье.²¹ Амма хьокхуш маьхьарий дара: «ЖІарах дІатоха Иза! ЖІарах дІатоха Иза!» – бохуш.²² Пулата кхозлагІа а хаьттира: «ХІунда? Цо хІун зулам дина те? Иза вен Цуьнгара даьлла цхьа а хІума ца карийна суна. Ас шодмаш а еттийтина, дІахоьцур ву Иза!»²³ Амма цара чІогІа маьхьарий хьокхура, Иза жІарах дІатоха бохуш. Церан маьхьарий бахьана долуш, Пулат царна кьарвелира.

* **23:16** Цхьадолчу тептаршна тІетоьхна ду Маркан тептар тІера (15:6) 17-гІа аят: *ХІора Пасяхьн дезачу дийнахь чубьохкинчарах цхьаь арахеца везаш вара Пулат.*

²⁴ Цо сацам бира церан лаам кхочушбан. ²⁵ Цара ма-деххара, стаг вийна а, адам карзахдаьккхина а волу зуламхо дIа а хецна, церан лаам кхочушбе аьлла, омра дира цо.

Ийса жIарах дIатохар

(Маттай 27:32-44; Марк 15:21-32; Яхья 19:17-27)

²⁶ Ийса дIавуьгучу хенахь тIемалоша шен кха тIера вогу Къуринара ШамIа цIе йолу цхьа стаг схьалецира. ЖIаран бIогIам цуьнга ги а боллийтина, Ийсана тIаьххье дIабахийтира цара.

²⁷ Ийсана тIаьхьа дукха адам догIура, царна юк'ахь Цунах к'ахеташ боьлху зударий а бара. ²⁸ Цо, юха а вирзина, элира цаьрга: «Ярушалайман йоIарий, Сох ма делха, шайх а, шайн берех а делха. ²⁹ Цхьа хан йогIур ю наха олуш: „Ирс долуш бу бер ца хуьлурш а, бер цк'а а даза берш а, цк'а а дакхоза берш а“. ³⁰ ТIаккха наха бохур ду лаьмнашка: „Тхуна тIе эгийша!“ гунашка: „Тхо дIахьулдейша!“ ³¹ ТIе гIа даьллачу к'оначу диттаца и болх беш хилча, дек'ачу диттах хIун хир ду?»

³² Ийсаца вен вуьгуш ши талорхо а вара. ³³ «Туьта» олучу метте схьабаьхкира уьш. Цигахь Ийса жIарах дIатуьйхира, ши талорхо а – цхьаь Цунна аьтту агIор, важа аьрру агIор дIатуьйхира. ³⁴ Ийсас бохура: «Дада, гечдехьа кху адаманша, шаьш хIун деш ду ца хаьа-кх кхарна». ТIемалоша, кхаж а тосуш, Ийсан тIеюху хIуманаш йийк'тира. ³⁵ Нах, дIа а хIиттина, хьобжуш лаьттара. Хьаькамаш Цунах боьлура:

* **23:30** ХIушIа 10:8; Довзийтинар 6:16.

* **23:34** Забур 21:19.

* **23:35** Забур 21:8.

«Кхиберш кIелхьарбохура Цо! ХIинца Ша кIелхьарваккха, нагахь Иза Дала леррина Къобалвинарг велахь!» ³⁶ ТIемалой а бара уллохь лаьтташ, бела а боьлуш. Цара Ийсага кемсийн к'онза кховдийра: ³⁷ «Хьо кIелхьарваккха, нагахь Хьо жуьгтийн к'оман Паччахь велахь!» – аьлла. ³⁸ Ийсана тIехула дIатоьхначу уьнна тIехь яздина дара: «ХIара жуьгтийн к'оман Паччахь ву», – аьлла.

³⁹ ЖIарах дIатоьхначу цхьана талорхочо Ийса сийсавеш бохура: «Хьо Дала Леррина Къобалвинарг вац? Хью а, тхо а кIелхьардаха!» ⁴⁰ ШолгIачо шен нак'ост сецавора: «Делах ца кхоьру хьо? Изза таIзар дац хьуна динарг а? ⁴¹ Вайшинна дина таIзар нийса, догIуш дина ду, тк'а кху стеган цхьа а бехк бац». ⁴² Цо элира Ийсага: «Ийса, со дагавайталахь, Айхьа Хьайн Олалла кхочушдеш». ⁴³ ТIаккха Ийсас элира цуьнга: «Билггала боху хьобга: тахана Соьца ялсаманехь хир ву хьо».

Ийса кхалхар

(Маттай 27:45-56; Марк 15:33-41; Яхья 19:28-30)

⁴⁴ Дийнан делк'ахан еара. Лаьтта тIе цIеххьана бода беара, иза кхаа сахьтехь лаьттира. ⁴⁵ Малх лаьцнера. Делан цIийнан утгар езачу чоьнна дуьхьал оьллина долу кирхьа юкк'ехула дек'аделира. ⁴⁶ Ийсас чIогIа мохь туьйхира: «Дада! Сайн са Хьан кара дIало Ас!» Иза а аьлла, Ийса кхелхира.

⁴⁷ Дерриг иза гиначу тIеман хьаькамо, Далла хастам а бина, элира: «И стаг билггала Делан лаамехь вара!» ⁴⁸ Хьовса

* **23:36** Забур 68:22.

* **23:45** Арадаккхар 26:31-33.

* **23:46** Забур 30:6.

баъхкина нах, дерриг а хилларг гича, чIогIа халахеташ, гIайгIанца некха тIе куьйгаш а детташ, юхабирзира. ^{49*}Амма Ийса вевзарш, Галилайра дуьйна Цунна тIаьхьа баъхкина зударий а тIехь, геннара хьоьжуш лаьттара.

Ийса дIаволлар

(Маттай 27:57-61; Марк 15:42-47; Яхьья 19:38-42)

⁵⁰ Юсуп цIе йолуш цхьа стаг вара цигахь. Иза кхеташона юкъахь а волуш, Делан лаамехь, дика стаг вара. ⁵¹ Цо Ийсана йина кхел къобал ца йинера. ЯхIуд-махкахь йолчу Рамат цIе йолчу гIалара вара иза. Делан Олалла тIекхачаре сатуьйсур а цо. ⁵² Пулат волчу а веана, Ийсан дакъа схьадийхира Юсупа.

⁵³ Цо дакъа, жIара тIера схьа а даьккхина, кIади юкъа а хьарчийна, ломах яьккхинчу къубба чу диллира. Цу къубба чу цхьа а дакъа диллаза дара. ⁵⁴ Иза пIераскан де дара – Далла лерина шобтан денна кечам бо хан тIейогIуш яра.

⁵⁵ Галилайра дуьйна Ийсаца баъхкина зударий а бахара Юсупна тIаьхьа. Ийсан дакъа къубба чу дуьллуш гира царна.

^{56*} Цара, цIа а баъхкина, хаза хьожа йогIу даьтта а, хьакхарш а кечдира. Шайна тIедиллина ма-хиллара, Далла леринчу шобтан дийнахь садаьIира цара.

Ийса веллачуьра денвалар

(Маттай 28:1-10; Марк 16:1-8; Яхьья 20:1-10)

24 Иуйранна хьалххе, сатосучу хенахь, кIиранан хьалхарчу дийнахь, шаьш кечдина хьакхарш а

* 23:49 Лака 8:2,3.

* 23:56 Арадаккхар 20:10; Карлабаьккхинарг 5:14.

эцна, зударий къубба йолчу бахара. ² Къуббанна тIетовжийна тIулг дIакарчийна карийра царна. ³ Чоьхьа бевлча, царна Ийса-Элан дегI ца карийра. ⁴ Юха, уьш цецбевлла лаьттачу хенахь, царна хьалха хIоьттира къегаш духар дуьйхина ши стаг. ⁵ Кхерабелла, бертал ийгира зударий. Шина стага элира цаьрга: «Дийнаниг беллачарна юкъахь хIунда лобху аш? ^{6*} Иза кхузахь вац, Иза денвелла! Дагадайта Ша Галилайхь волуш Цо шуьга аьлларг: ⁷ „Адамын КIант къинош летийначу нехан кара дIалур ву, жIарах дIа а тухур ву, амма кхозлагIчу дийнахь денлур ву“». ⁸ ТIаккха царна дагадаера Ийсан и дешнаш. ⁹ Къубба йолчуьра юха а баъхкина, и дерриг цхьайтта векална а, кхечу мурдашна а дийцира цара. ¹⁰ Шайна гинарг векалшна дуьйцуцаьрца бара Магдалера Марем а, Яхьани а, Якъубан нана Марем а, кхиболу зударий а. ¹¹ Амма зударша дийцинчух цхьа а ца тийшира. Церан дешнаш даьсса хийтира. ¹² Ткъа Кипа, хьалагIаьттина, ведда къубба йолчу вахара. Чухьаьжначу цунна ша-ша яхьна Iохкуш кIадинан кескаш карийра. Иза юхавеара, хиллачух чIогIа цец а вуьйлуш.

Иаммас-эвла бовдучу новкъахь.

(Марк 16:12,13)

¹³ Цу дийнахь цигахь хиллачех ши стаг вара Ярушалаймера цхьайтта чаккхарма генахь йолчу Иаммас-эвла вовдуш.

¹⁴ Цу шиммо оцу хиллачу хIуманех лаьцна дуьйцура.

¹⁵ Юха и шиь къамел деш схьавогIуш, тIевеана Ийса цаьрца дIаволавелира. ¹⁶ Дала цу шина стагана Ийса ца вовзийтира. ¹⁷ Ийсас хаьттира цаьрга: «ХIун дуьйцуш ву

* 24:6,7 Маттай 16:21; 17:22,23; 20:18,19; Марк 8:31; 9:31; 10:33,34; Лака 9:22; 18:31-33.

шуьшиъ новкъахула воґлуш?» Важа шиъ сецира, ґайґане яхъаш а йина. ¹⁸ Царах цхьамма, цуьнан цґе Кхалайп яра, элира: «Хьо, схьагарехь, Ярушалаймехь цхьаъ ву-кх хЮкху деношкахь хІун ду ца хууш виснарг?» ¹⁹ «Ткъа хІун хилла?» – хаьттира Ийсас. «Назартарчу Ийсаца доьзна хилларг, – жоп делира цара. – Иза пайхамар вара. Далла а, массо адамна а хьалха нуьцкъала Устаз а, инзаре хІуманаш Дийриг вара И. ²⁰ Динан коьртачу дайша а, тхан хьаькамаша а вен кхел а яйтина, жІарах дІатохийтира Иза. ²¹ Тхо чІоґІа тешна дара Цо Израил-мохк ПарґІатбоккхург хиларх. Цу тґе, хІинца кхозлаґа де а ду и дерриг а хилла. ²² Амма тхуна юкъара цхьаболчу зударша цецдаьхна тхо. ХЮкху Іуьйранна хьалххе, сатосучу хенахь, къубба йолчу бахача, ²³ Ийсан деґІ ца карийра царна. Схьабаьхкинчу цара дийцира тхуна, шайна хьалха цхьана суьртехь хІиттинчу маликаша Иза дийна ву боху аьлла. ²⁴ Цул тІаьхьа тхан накъостий бахара уьш хиллачу къубба тґе, зударша ма-дийццара карийра дерриг а, амма Ийса царна цигахь ца гира». ²⁵ ТІаккха Ийсас элира шина некъахочуьнга: «Ма сонта ду шу! Ма сиха дац шун дегнаш дерриге а пайхамарша дийцинчух теша!» ²⁶ Дала Леррина Къобалвинарг Ша болу баланаш лан дезаш вац, Шен сийлалле кхачархьама?» ²⁷ Муса-пайхамарна тґера дІаволавелла, массо а пайхамарша Шех лаьцна Делан Йозанаш тІехь аьлларг царна дийцира Ийсас.

²⁸ Уьш цхьана юьрта йисте кхаьчча, Ийсас Ша кхин а дІаваха воллу сурт хІоттийра. ²⁹ Амма цара дехарш дира Цуьнга: «Тхочьа сацахьа, де суьйренгахьа алестинера», – аьлла. Ийса цаьрца сацархьама цІа чу вахара. ³⁰ ХІума яа буьйлалуш Иза

бепиг, схьа а эчна, доІанца цунах баркалла а аьлла, декъа а декъна, цаьрга дІахковдо вуьйлира. ³¹ Дала цу шина стагана Ийса вовзийтира. Амма Ийса царна ца гуш хилира. ³² Уьш вовшашка хетта буьйлабелира: «Вай новкъа доґлуш, къамел деш а, Цо Делан Йозанан маьІна дуьйцуш а дегнаш аяделла догуш дацара вайн?» – бохуш.

³³ Сихха хьалаґаьттина, и шиъ Ярушалайме вахара. Цигахь царна гулвелла цхьайтта векал а, цаьрца берш а карийра. ³⁴ Векалша дийцира: «Веа Эла билггала денвелла! Иза ШамІина хьалха хІоьттинера!»

³⁵ Юха кху шиммо дийцира шайца новкъахь хиллачу а, Цо бепиг кагдечу хенахь, шайна Ийса вовзарх а лаьцна.

Денвелла Іийса мурдаш болчу вар

(Маттай 28:16-20; Марк 16:14-18; Яхья 20:19-23; Векалийн 1:6-8)

³⁶ Церан къамел чекх а ца даьллера, Ийса, Ша царна юкъа а веана: «Машар хуьлда шуьца», – аьлла, вистхилча. ³⁷ Уьш, кхерабелла, дІасевцира, шайна гуш дерг ґІаларт ду моьттуш. ³⁸ Ткъа Цо бохура: «Шу кхера хІунда делла? Шеко хІунда йоґІу шу дегнаш чу?» ³⁹ Хьовсал Сан куьйгашка а, Сан когашка а. ХІара Со ву! Куьг Іоттал Сох, схьахьовсал. ґІалартан деґІ а, даьІахкаш а ца хуьлу, ткъа Сан, шуна ма-гарра, деґІ ду». ⁴⁰ Иза а аьлла, Цо Шен куьйгаш а, когаш а гайтира. ⁴¹ Амма уьш цецбевлла а, хазахетта а ца тешара гучух. ТІаккха Ийсас хаьттира: «Яа хІумма а юй шун?» ⁴² Цара беттина чІара белира Цунна. ⁴³ Цо, схьа а эчна, биира иза царна хьалха.

⁴⁴ «ХІара дара Ас шуна дийцинарг Со шуьца волчу хенахь, дерриг а Сох лаьцна Мусан товратана тІехь а, кхечу

пайхамарийн тептарш тĕхь а, Забурана тĕхь а яздинарг кхочуш ца хилча ца долу», – элира Цо. ⁴⁵ Цул тĕаьхьа церан хьекъал кĕаргдира Цо, Делан Йозанах уьш дика кхетийтархьама. ⁴⁶ Цо элира цаьрга: «Яздина ду, Дала Леррина Къобалвинарг бала лан а, веллачуьра кхозлагĕчу дийнах денвала дезаш а ву аьлла». ⁴⁷ Цуьнан дуьхьа массо а халкъашка, Ярушалайм тĕера дĕадуьйладелла, кхайкха деза, къиношна гечдайтархьама дохко а довлий, Далла тĕедерза аьлла. ⁴⁸ Шу оцу хĕуманийн тешаш хилла дĕахĕуьттур ду. ^{49*} Сан Дас лур ду аьлларг Ас дĕакхочуьйттур ду шуна, амма, лакхара шайна чу ницкъ боссалц, шу гĕалахь совца деза».

Ийса стигала хъалаваккхар

(Марк 16:19,20; Векалийн 1:9-11)

^{50*} Цаьрца Ярушалаймера ара а ваьлла, Бет-Хĕине кхаччалц дĕавахара Иза. Куьйгаш хъала а айина, уьш декъалбира Цо. ⁵¹ Юха, уьш декъал а беш, царна гена а волуш, стигала хъалаваьккхира Иза.

⁵² Мурдаш, Цунна сужде а бахана, корта а тоьхна, доккхачу хазахетарца Ярушалайме юхабаькхира. ⁵³ Цу дийнахь дуьйна, Далла хастамаш беш, гуттар а Делан цĕийнан кертахь бара уьш.

* 24:49 Векалийн 1:4.

* 24:50,51 Векалийн 1:9-11.

